

การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีมุสลิมที่ได้แรงบันดาลใจมาจากศิลปะอิสลาม

ศิลปนิพนธ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

ธันวาคม พ.ศ.2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

DESIGN OF FEMALE MUSLIM CLOTHES IS INSPIRED BY ISLAMIC ART

An Art Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Bachelor Degree of Fine and Applied Arts in Product and Package Design

December 2015

Copyright 2015 by Naresuan University

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาศิลปะนิพนธ์เรื่องการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีมุสลิมที่ได้แรงบันดาลใจมาจากศิลปะอิสลาม ของนายพัชราภา หลอดแก้ว แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิวัช สุดสังข์)

.....กรรมการ

(ดร.สมภาพร คล้ายวิเชียร)

.....กรรมการ

(อาจารย์พัชรวัฒน์สุริยงค์)

ชื่อเรื่อง การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีมุสลิมที่ได้แรงบันดาลใจมาจากศิลปะอิสลาม

ผู้วิจัย นายพัชราภา ทอดแก้ว

สถานที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุตสังข์

กรมการที่ปรึกษา ดร.สมาพร คล้ายวิเชียร

ประเภทสารนิพนธ์ ศิลปนิพนธ์ ศป.ป.สาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2558

คำสำคัญ การออกแบบเสื้อผ้ามุสลิม, ศิลปะอิสลาม

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีมุสลิม และเพื่อสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายสำหรับมุสลิมในโอกาสต่างๆ ซึ่งผลงานก็ได้มีแรงบันดาลใจมาจากศิลปะอิสลาม การวิจัยเชิงสร้างสรรค์โดยใช้การวิเคราะห์จากเอกสาร เพื่อให้ได้มาซึ่งกระบวนการออกแบบจากการศึกษาพบว่าชาวมุสลิมมีข้อกำหนด หรือวัฒนธรรมการแต่งตัวที่มีความสุภาพ แต่งกายอย่างมิดชิด โดยมีข้อกำหนดหลักคือการสวมเสื้อผ้าที่ปกปิดทุกส่วนของร่างกาย เห็นได้เพียงใบหน้าและฝ่ามือ หลังจากการศึกษาเรื่องระเบียบการแต่งกายของชาวมุสลิมแล้ว จึงได้ศึกษารายละเอียดของแรงบันดาลใจ พบว่าศิลปะอิสลามนั้นมีจุดเด่นคือการซ้ำกันของรูปเรขาคณิต นำการซ้ำมาสร้างให้เป็นภาพลวดลายต่างๆ และยังได้ศึกษาต่อว่า มีสามสถานที่ ที่เป็นจุดเด่นทางด้านงานศิลปะอิสลาม จึงได้ทำเอาสามสถานที่นี้ มาเป็นอีกหนึ่งแรงบันดาลใจ ในการออกแบบ นำเอาลักษณะเด่นของสามสถานที่ สถานที่แรก หัซมาฮาล เป็นอนุสรณ์สถานแห่งความหลัก ถูกสร้างมาด้วยความรัก ลักษณะสถาปัตยกรรมมีความโดดเด่น ลวดลายแสดงให้เห็นชัดเจน สถานที่ที่ 2 อัสฟาฮาล เพชรเลอค่าทางด้านศิลปะอิสลาม มีการรวบรวมความเป็นศิลปะอิสลามอยู่อย่างเด่นชัด มีสียึดสุลต่าน อาห์เหม็ด มีสียึด ที่โดดเด่นทางด้านลวดลายทางศิลปะอิสลาม 3 สถานที่ ถูกเลือกให้เป็นอีกหนึ่งแรงบันดาลใจ โดยนำลักษณะภายใน ลวดลาย สี และสวนของซุ้มประตูทางเข้า มาเป็นแรงบันดาลใจ ได้นำจุดเด่นนี้ มาเป็นไลน์การตัดดั่งและลวดลายบนชุดเพื่อให้ได้กลิ่นอายของความเป็นศิลปะอิสลามบนชุดของชาวมุสลิมผลการวิจัยมีการผสมผสานแนวคิด แรงบันดาลใจลักษณะต่างๆเข้าด้วยกันจนได้ แบบทั้งหมด 3 ชุด โดยมีข้อกำหนดว่า เป็นชุดในโอกาสต่างๆของชาวมุสลิมชุดที่ 1 เป็นชุดแต่งงานของชาวมุสลิม เป็นชุดแขนยาวลายลูกไม้ กระโปรงชุดยาว ชายกระโปรงยาว ฮีญาบมีการใช้ลูกไม้ในการตกแต่ง และยังมีปักลายมุขที่ตัวเสื้อ ชุดที่ 2 ชุดวันฮารีลายอ เป็นชุดที่ใช้ในงานวันฮารีลายอ เป็นวันพบปะญาติ ลักษณะชุดเป็นกระโปรงยาว เสื้อลูกไม้แขนยาวมีผ้าคลุมเป็นสวนประกอบ ชุดที่ 3 เป็นชุดทำงาน ลักษณะงานพบปะลูกค้า ลักษณะชุดเป็นกางเกงขายาว เสื้อด้านหลังมีลักษณะของเคปหลัง

ประกาศคุณูปการ

ศิลปะนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากรองศาสตราจารย์คร.นิรัช สุตสังข์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำศิลปะนิพนธ์ในครั้งนี้ ได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาเป็นทีที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำศิลปะนิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พัชรวัฒน์สริยงค์ ดร.สมภาพร คล้ายวิเชียร สำหรับคำแนะนำที่ดีในการทำศิลปะนิพนธ์ครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่ให้ความเอาใจใส่ จนทำให้ศิลปะนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณช่างฝีมือ คุณป้าตุ๊กตา ร้านตัดเย็บ ม.นเรศวร ที่สร้างสรรค์ผลงานการออกแบบของผู้วิจัยจนออกมาเป็นชิ้นงานที่สวยงาม สร้างแพทเทินชุดที่สวยงามตามแบบที่ผู้วิจัยต้องการ ขอขอบคุณค่ะ

ขอขอบคุณเพื่อนๆที่น่ารักทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ ขอขอบคุณนางสาวสุพรรณิ ยามวัน เพื่อนคณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่ร่วมชะตากรรมมาด้วยกัน ตั้งแต่กระบวนการต้นๆ ของการผลิต ขอขอบคุณที่ไปส่งซื้อผ้าไกลถึงกรุงเทพฯ ขอขอบคุณนางสาว ธัญชนก รูปเทียน นิสิตคณะบริหารธุรกิจเศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร ที่ช่วยจัดสถานที่ในวันจัด เอ็กซีบีชั่น ขอขอบคุณนางสาวพัชรินทร์ อวชัย สำหรับการจัดสถานที่ อำนวยความสะดวกต่างๆ ขอขอบคุณนางสาวจิตติกา แก้วประสงค์ นางสาวนิลาวัล โพโรจน์ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มือยกของและมือปัก ที่ทำให้ชุดสมบูรณ์สวยงาม ขอขอบคุณนายพรสรร เที่ยงคิ้ว ช่างภาพสุดหล่อที่เสียสละเวลา มาช่วยถ่ายรูปสวยๆ ให้ ของคุณนางสาวธนาภา แก้วสุดนางแบบสุดสวย ขอขอบคุณค่ะ

สุดท้ายนี้สำคัญที่สุด ต้องกราบขอบพระคุณครอบครัว พ่อแม่ ที่เข้าใจในทุกๆเรื่องทุกๆปัญหา ขอขอบคุณที่คอยอยู่ข้างๆ คอยปรอบเมื่อยามท้อ และสนับสนุนอยู่ห่างๆ ขอขอบคุณพี่สาว ที่คอยให้กำลังใจ และสนับสนุนทุนทรัพย์เมื่อยามขาดเหลือ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากศิลปะนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบเสื้อผ้ามุสลิมและผู้ที่ไม่สนใจไม่มากนักน้อย

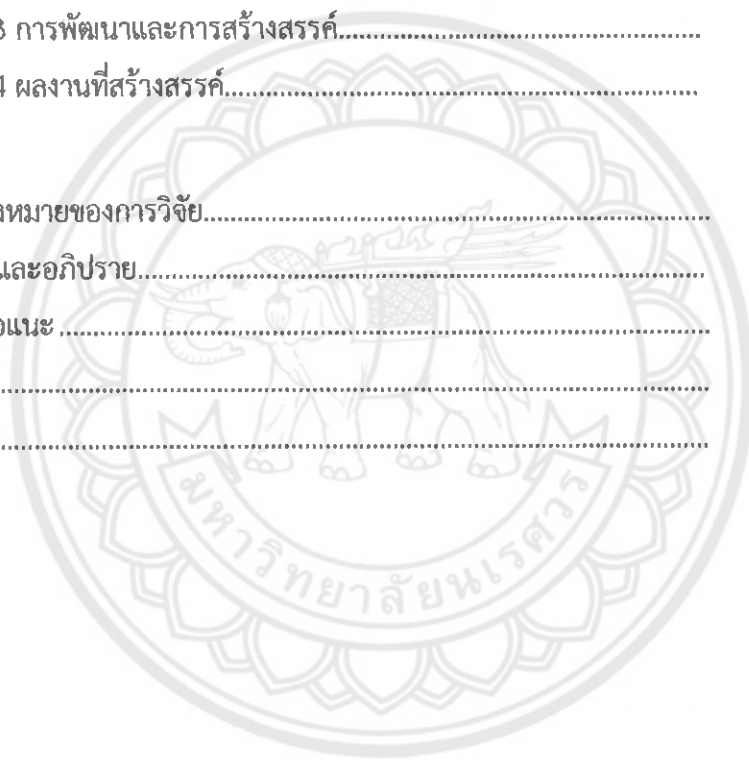
พัชราภา หลอดแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย.....	5
2.1.1 ความหมายของการออกแบบ.....	6
2.1.2 จุดมุ่งหมายในการออกแบบ.....	9
2.1.3 ประวัติความเป็นมาของการออกแบบ.....	10
2.1.4 ความสำคัญของการออกแบบ.....	11
2.1.5 การออกแบบเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย.....	13
2.1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างสุนทรียศาสตร์กับศิลปะ.....	17
2.1.7 องค์ประกอบของการออกแบบ.....	18
2.1.8 หลักการใช้สี.....	21
2.2 เอกสารเกี่ยวข้องกับเครื่องแต่งกาย.....	30
2.2.1 หลักการออกแบบเสื้อผ้า.....	30
2.2.2 ประเภทของผ้า.....	39
2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมุสลิม.....	46
2.3.1 ภาษา.....	46
2.3.2 ประเพณีวัฒนธรรมมุสลิม.....	46
2.3.3 ข้อคิดในการเลือกที่พักหรือบ้าน และการจัดบ้านแบบอิสลาม.....	53
2.3.4 ประวัติความมาของศาสนาอิสลาม.....	56
2.3.5 การแต่งกายของมุสลิมหญิง และมุสลิมชาย ตามหลักศาสนาอิสลาม.....	57
2.3.6 ศิลปะอิสลาม, หัชมายาล, อิสฟาฮาล, มัสยิดสุลต่าน อาห์เม็ด.....	60

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
3.1 เครื่องมือการวิจัย.....	77
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ส่วนที่ 1 บทวิเคราะห์และสรุปเงื่อนไขการออกแบบ.....	78
4.2 ส่วนที่2 ขั้นตอนแบบร่าง.....	88
4.3 ส่วนที่3 การพัฒนาและการสร้างสรรค์.....	91
4.4 ส่วนที่4 ผลงานที่สร้างสรรค์.....	95
บทที่ 5 บทสรุป	
5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	99
5.2 สรุปผลและอภิปราย.....	99
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	101
ประวัติผู้วิจัย.....	103

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงตัวอย่างวงล้อของสี.....	22
2.2 แสดงตัวอย่างสีโทนร้อน.....	23
2.3 แสดงตัวอย่างสีโทนเย็น.....	23
2.4 แสดงตัวอย่างสีโทนสีขา.....	24
2.5 แสดงตัวอย่างสีโทนสีดำ.....	24
2.6 แสดงตัวอย่างสีโทนสีแดง.....	25
2.7 แสดงตัวอย่างสีโทนสีเหลือง.....	25
2.8 แสดงตัวอย่างสีโทนสีเขียว.....	26
2.9 แสดงตัวอย่างสีโทนสีฟ้า.....	26
2.10 แสดงตัวอย่างสีโทนสีม่วง.....	27
2.11 แสดงตัวอย่างสีโทนสีน้ำตาล.....	27
2.12 แสดงตัวอย่างสีโทนสีแฉัด.....	28
2.13 แสดงตัวอย่างสีโทนสีจาง.....	28
2.14 แสดงตัวอย่างสีโทนสีทึบ.....	29
2.15 แสดงตัวอย่างสีโทนสีทึบ.....	29
2.16 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าฝ้าย.....	39
2.17 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าโพลีเอสเตอร์.....	41
2.18 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าขนสัตว์.....	41
2.19 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าสแปนเด็กซ์.....	42
2.20 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าไหม.....	43
2.21 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าไนลอน.....	43
2.22 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าทอ.....	44
2.23 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าถัก.....	45
2.24 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าลินิน.....	45
2.25 แสดงตัวอย่างงานศิลปะอิสลาม.....	59
2.26 ภาพแสดงตัวอย่างทัชมาฮาล.....	68

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.26 ภาพแสดงตัวอย่างอิสฟาฮาน.....	70
2.27 ภาพแสดงมัสยิดสุลต่าน อาร์เม็ด.....	74
4.1 แสดงลักษณะ Mood&Tone.....	85
4.2 ภาพแสดงตารางแนวคิดในการออกแบบ.....	87
4.3 แบบร่างสเก็ตที่ 1.....	88
4.4 แบบร่างสเก็ตที่ 2.....	89
4.5 แบบร่างสเก็ตที่ 3.....	90
4.6 แบบร่างชุดแต่งงานที่สรุปขึ้นตัวอย่างก่อนการพัฒนา.....	91
4.7 ภาพแบบร่างชุดแต่งงานที่สรุปขึ้นตัวอย่างหลังการพัฒนา.....	91
4.8 ภาพแบบร่างชุดพบลูกค้าที่สรุปก่อนการพัฒนา.....	92
4.9 ภาพแบบร่างชุดพบลูกค้าที่สรุปหลังการพัฒนา.....	92
4.10 ภาพแบบร่างชุดวันฮารีลายอที่สรุปก่อนการพัฒนา.....	93
4.11 ภาพแบบร่างชุดวันฮารีลายอที่สรุปหลังการพัฒนา.....	93
4.12 แสดงภาพโมเดลชุดแต่งงานเสมือนจริง (ด้านหน้า).....	94
4.13 แสดงภาพโมเดลชุดแต่งงานเสมือนจริง (ด้านหลัง).....	94
4.14 แสดงชิ้นงานจริง ชั้นที่ 1.....	95
4.15 แสดงชิ้นงานจริง ชั้นที่ 2.....	96
4.16 แสดงชิ้นงานจริง ชั้นที่ 2.....	96
4.17 แสดงชิ้นงานจริง ชั้นที่ 3.....	97
4.18 แสดงชิ้นงานจริง ชั้นที่ 3.....	97
4.19 แสดงผลงานและจัดนิทรรศการ.....	98
4.20 แสดงชิ้นผลงานและจัดนิทรรศการ.....	98

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาที่ทำการวิจัย

มุสลิม คือผู้นับถือศาสนาอิสลาม คำว่า "มุสลิม" เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอาหรับ **مسلم** แปลว่า ผู้ศรัทธา ผู้กตัญญู มนุษย์ทุกคนสามารถเป็นมุสลิมได้โดยการปฏิญาณตน มุสลิมนั้นไม่จำกัดเผ่าพันธุ์ อายุ เพศ และวรรณะ ผู้ที่เป็นมุสลิมจะต้องปฏิบัติตามศาสนวินัยต่าง ๆ ของอิสลาม (ทั้งวาญิบ และ ฮะรออม) ผู้ที่เป็นมุสลิมต้องปฏิบัติตามหลักศาสนกิจ 5 ประการดังนี้ คือ การกล่าวคำปฏิญาณตนเข้ารับอิสลาม, การละหมาด 5 เวลาในแต่ละวัน, ศีลอดในเดือนรอมดอน, การบริจาคทาน และการทำฮัจญ์ ผู้ที่เป็นมุสลิมมีหลักความเชื่อหลัก 6 ประการ นั่นคือ เชื่อในพระเจ้าองค์เดียว (อัลลอฮ์), เชื่อในบรรดามลาอิกะฮ์, เชื่อในคัมภีร์ที่ถูกประทานมาจากพระเจ้า, เชื่อในบรรดาศาสนทูตต่างๆ, เชื่อในวันสิ้นโลก, และเชื่อในกฎแห่งความดีความชั่ว (บุญมี, 2546)”

สิ่งที่มนุษย์มีความโดดเด่นนอกเหนือจากเรือนร่างและด้วยภูมิปัญญาความสามารถแล้วมนุษย์ยังมีความโดดเด่นอยู่เสมอในเรื่องของการตกแต่งเกี่ยวกับร่างกายด้วยการสวมใส่ตามความชอบดั่งที่มีการพูดกันว่า ไก่งามเพราะขนคนงามเพราะแต่ง นั่นคือสภาพโดยทั่วไปแต่ทว่าสำหรับผู้ศรัทธาทั้งหญิงและชายที่มีหลักการของศาสนาอิสลามแล้วหัวใจของเขาจะต้องไม่หลุดออกจากวงโคจรของศาสนาที่ได้ยึดถืออยู่และดูเหมือนว่าสภาพโดยรวมทั่วไปในเรื่องการสวมใส่ของสุภาพสตรีเป็นการทำทาสาสนาอย่างมากยกเว้นผู้ที่มีความแข็งแรงในเรื่องของการศรัทธาเท่านั้นที่จะมีความสามารถทนกระแสสังคมได้แต่ดูเหมือนว่าส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจว่าต้องผ่อนปรนหรือต้องทำตัวให้เข้ากับสังคม จะได้ไม่ลำบากหลังหรือด้อยพัฒนาในแง่ของอิสลามแล้วคือความเข้าใจผิดถ้าคิดว่าการดำเนินตามหลักการอิสลามเป็นความลำบากหรือด้อยพัฒนาและอยากจะบอกให้ทราบว่าการที่แฟชั่นที่คิดว่าเป็นความก้าวหน้าหรือเป็นการนำสมัยนั้นผิดเพราะเท่าไรแล้วที่อ้างว่าล้ำยุคหรือนำสมัยในส่วนของเครื่องแต่งตัวนั้นมันจะวนเวียนไปมาอย่างชนิดที่เรียกว่าตามไม่ค่อยทันและในที่สุดก็จะกลับมาสู่ที่เดิมบางทีของใหม่ยังไม่เท่าไรก็จะตกฐานเปลืองไม่นานก็กลับมาดังอีก แต่ถ้าคนที่อยู่แบบสบายๆไม่แสดงตัวนำสมัยก็จะประหยัดและไม่สิ้นเปลืองดีแต่ถ้าตามระบบของศาสนาอิสลามแล้วสะดวกสบายกว่าแน่นอน (อับดุลฆอนี, 2549)”

ผู้หญิงมุสลิม จะต้องไม่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่รัดรูป แนบเนื้อ หรือเสื้อผ้าที่โปร่งบาง หรือมีรูที่ทำให้มองเห็นผิวหนัง หรือเรือนร่างภายใน ผู้ชายมุสลิมจะต้องไม่ใส่เสื้อผ้า หรือแต่งกายเลียนแบบผู้หญิง และผู้หญิงจะต้องไม่ใส่เสื้อผ้า หรือแต่งกายเลียนแบบผู้ชาย เพื่อดำรงรักษาบุคลิกและเอกลักษณ์แห่งเพศของตัวเองไว้ ห้ามมุสลิมชาย สวมใส่เสื้อผ้าที่ตัดมาจากผ้าไหม และสวมใส่

เครื่องประดับทองคำ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เหมาะสมที่จะเป็นอาภรณ์ และเครื่องประดับของผู้หญิง ห้ามผู้หญิงมุสลิมใส่น้ำหอมออกนอกบ้าน เพราะไม่ต้องการให้กลิ่นน้ำหอม ไปกระตุ้นความรู้สึกของเพศตรงข้าม แต่ขณะเดียวกัน ก็สนับสนุนให้ผู้หญิง โดยเฉพาะภรรยาใส่น้ำหอม และแต่งกาย ให้สะอาดสวยงามเมื่ออยู่กับสามี

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวมุสลิม จึงยากต่อการพัฒนาทางด้านแฟชั่น อาจเป็นเพราะด้วย กฎเกณฑ์ ต่างๆ ขอห้ามต่างๆ จึงมีผู้สนใจในการพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่งกายมุสลิมเพียงน้อยนิด จึงทำให้แฟชั่นเครื่องแต่งกายมุสลิม ยังคงเป็นรูปแบบเดิมๆ ไม่มีความทันสมัย ไม่ความก้าวหน้า จึงมีการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย มุสลิมของประเทศไทยให้ก้าวเข้าสู่เชิงพาณิชย์ อย่างยั่งยืน โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และ กระตุ้นการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศ ภายใต้การสนับสนุนโดยองค์กรต่างๆ ซึ่งเน้นการพัฒนาผู้ประกอบการอย่างเป็นระบบ บนฐานองค์ความรู้ที่เข้มแข็ง และผลักดัน อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายมุสลิมของไทย ให้เติบโตพร้อมที่จะก้าวสู่ตลาดอาเซียนและตลาด อื่นๆ ในอนาคต งานวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์แฟชั่นเครื่องแต่งกายมุสลิม เป็นงานวิจัยที่ ครอบคลุมถึงความสำคัญของสินค้าแฟชั่นมุสลิม ความก้าวหน้าของแฟชั่นมุสลิม และมีแผนต่อเนื่อง ที่จะให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน จึงได้จัดทำงานวิจัยนี้ เพื่อต่อยอดความช่วยเหลือให้ สินค้าเครื่องแต่งกายมุสลิมของผู้ประกอบการไทย ได้รับการยอมรับ และ โอกาสพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันจะนำมา ซึ่งการยกระดับมาตรฐานของสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ ของตลาดโลกต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีมุสลิม
2. เพื่อออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิมทั้งด้านการตลาดการผลิตของผู้ประกอบการไทยให้สามารถแข่งขันในตลาด

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.ขอบเขตด้านช่วงเวลา

ระยะเวลา 5 เดือนเริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคมพ.ศ.2558 ถึงเดือนธันวาคมพ.ศ. 2558

2.ขอบเขตด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายมุสลิม

2.1 ออกแบบชุดแต่งงานสตรีมุสลิม 1 ชุดประกอบด้วย

2.1.1 ชุดแต่งงานยาว จำนวน 1 ชุด

2.1.2 ฮีญาบ จำนวน 1 ชิ้น

2.2 ชุดราตรียาวสำหรับวันฮารีลายอ 1 ชุดประกอบด้วย

2.2.1 ชุดราตรียาว จำนวน 1 ชุด

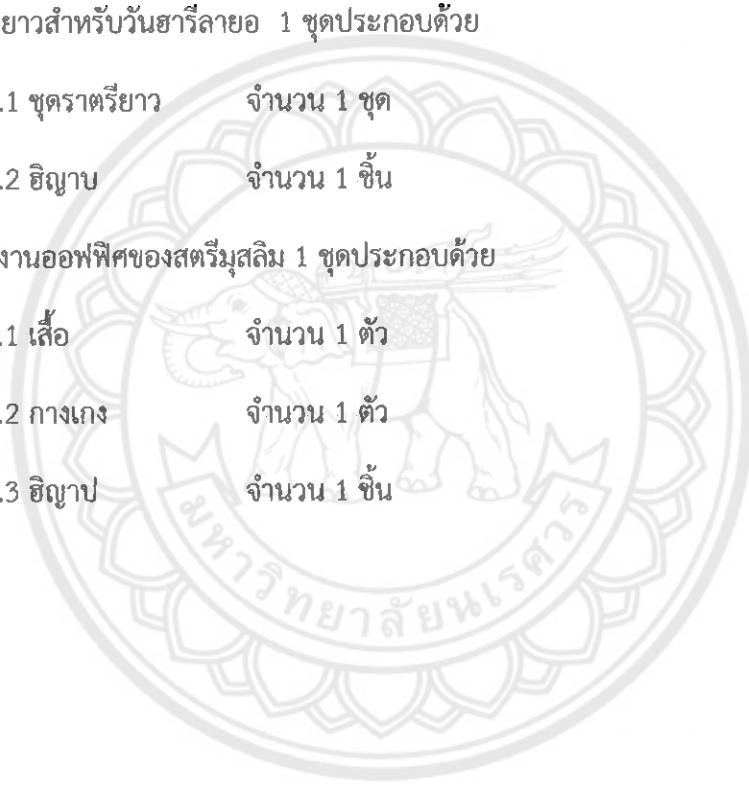
2.2.2 ฮีญาบ จำนวน 1 ชิ้น

2.3 ชุดพนักงานออฟฟิศของสตรีมุสลิม 1 ชุดประกอบด้วย

2.3.1 เสื้อ จำนวน 1 ตัว

2.3.2 กางเกง จำนวน 1 ตัว

2.3.3 ฮีญาบ จำนวน 1 ชิ้น

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การออกแบบ หมายถึง การวางแผนที่จะสร้าง (เช่นในการเขียนพิมพ์เขียนทางสถาปัตยกรรม, การเขียนแผงวงจร และการเขียนผังปีกเห็บ) อย่างไรก็ตามการออกแบบอาจจะกระทำไปพร้อมกับออกแบบได้ (เช่น การปั้นหม้อ, การพัฒนาโปรแกรม และงานกราฟิกดีไซน์)

มุสลิม หมายถึง ผู้นับถือศาสนาอิสลาม คำว่า "มุสลิม" เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอาหรับ **مسلم** แปลว่า ผู้ศิโรราบ ผู้ภักดี มนุษย์ทุกคนสามารถเป็นมุสลิมได้โดยการปฏิญาณตน มุสลิม นั้นไม่จำกัดเผ่าพันธุ์ อายุ เพศ และวรรณะ ผู้ที่เป็นมุสลิมจะต้องปฏิบัติตามศาสนวินัยต่าง ๆ ของอิสลาม (ทั้งวาญิบ และฮะรอม)

เครื่องแต่งกาย เป็นสิ่งที่มนุษย์สวมใส่เพื่อปกป้องร่างกายจากสภาวะอากาศ สภาพแวดล้อม ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย ความสุขภาพ และเพื่อสะท้อนถึง สังคม ศาสนา วัฒนธรรม รวมถึงรสนิยมเฉพาะตัวบุคคลด้วย เสื้อผ้าบางชนิดอาจออกแบบให้สวมใส่เฉพาะเพศ แต่ไม่นับกรณีการแต่งตัวข้ามเพศ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานและเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องแต่งกาย โดยลำดับเนื้อหาดังต่อไปนี้

1.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย

- 1.1 ความหมายของการออกแบบ
- 1.2 จุดมุ่งหมายในการออกแบบ
- 1.3 ประวัติความเป็นมาของการออกแบบ
- 1.4 ความสำคัญของการออกแบบ
- 1.5 การออกแบบเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย
- 1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างสุนทรียศาสตร์กับศิลปะ
- 1.7 องค์ประกอบของการออกแบบ
- 1.8 หลักการใช้สี

2.เอกสารเกี่ยวข้องกับเครื่องแต่งกาย

- 2.1 หลักการออกแบบเสื้อผ้า
- 2.2 ประเภทของผ้า

3.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมุสลิม

- 3.1 ภาษา
- 3.2 ประเพณีวัฒนธรรมมุสลิม
- 3.3 ข้อคิดในการเลือกที่พักหรือบ้าน และการจัดบ้านแบบอิสลาม
- 3.4 ประวัติความมาของศาสนาอิสลาม
- 3.5 การแต่งกายของมุสลิมหญิง และมุสลิมชาย ตามหลักศาสนาอิสลาม
- 3.6 ศิลปะอิสลาม, หัซมาฮาล, อิสฟาฮาล, มัสยิดสุลต่าน อาห์เม็ด

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย

1.1 ความหมายของการออกแบบ

การออกแบบ หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงาน ที่ผู้อื่น สามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ เพื่อให้มีความเข้าใจในผลงานร่วมกัน ความสำคัญของการออกแบบ มีอยู่หลายประการ กล่าวคือ ในแง่ของการวางแผนการทำงาน งานออกแบบจะช่วยให้การทำงานเป็นไปตามขั้นตอน อย่างเหมาะสม และประหยัดเวลา ดังนั้นอาจถือว่าการออกแบบ คือ การวางแผนการทำงานก็ได้ ในแง่ของการนำเสนอผลงาน ผลงานออกแบบจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันอย่างชัดเจน ดังนั้น ความสำคัญในด้านนี้ คือ เป็นสื่อความหมายเพื่อความเข้าใจ ระหว่างกัน เป็นสิ่งที่อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับงาน งานบางประเภทอาจมีรายละเอียดมากมาย ซับซ้อน ผลงานออกแบบจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้พบเห็นมีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ผลงานออกแบบ คือ ตัวแทนความคิดของผู้ออกแบบได้ทั้งหมด

แบบ จะมีความสำคัญอย่างที่สุด ในกรณีที่ นักออกแบบกับผู้สร้างงานหรือผู้ผลิต เป็นคนละคนกัน เช่น สถาปนิกกับช่างก่อสร้าง นักออกแบบกับผู้ผลิตในโรงงาน หรือถ้าจะเปรียบไปแล้ว นักออกแบบก็เหมือนกับคนเขียนบทละครนั่นเอง แบบ เป็นผลงานจากการออกแบบ เป็นสิ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์และฝีมือของ นักออกแบบ แบบมีอยู่หลายลักษณะ ดังนี้ คือ

เป็นภาพวาดลายเส้น (drawing) ภาพระบายสี (Painting) ภาพถ่าย (Pictures) หรือแบบร่าง (Sketch) แบบที่มีรายละเอียด (Draft) เช่น แบบก่อสร้าง ภาพพิมพ์ (Printing) ฯลฯ ภาพต่าง ๆ ใช้แสดงรูปลักษณะของงาน หรือแสดงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับงาน ที่เป็น 2 มิติ

เป็นแบบจำลอง (Model) หรือของจริง เป็นแบบอีกประเภทหนึ่งที่ใช้แสดง รายละเอียดของงานได้ชัดเจนกว่าภาพต่าง ๆ เนื่องจากมีลักษณะเป็น 3 มิติ ทำให้ สามารถเข้าใจในผลงานได้ดีกว่า นอกจากนี้ แบบจำลองบางประเภทยังใช้งานได้ เหมือนของจริงอีกด้วยจึงสามารถใช้ในการทดลอง และทดสอบการทำงาน เพื่อหา ข้อบกพร่องได้

ประเภทของการออกแบบ

1. การออกแบบทางสถาปัตยกรรม (Architecture Design) เป็นการออกแบบเพื่อ การก่อสร้าง สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ นักออกแบบสาขานี้ เรียกว่า สถาปนิก (Architect) ซึ่ง โดยทั่วไปจะต้องทำงานร่วมกับ วิศวกรและมัณฑนากร โดยสถาปนิก รับผิดชอบเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยและความงามของสิ่งก่อสร้าง งานทางสถาปัตยกรรมได้แก่

- สถาปัตยกรรมทั่วไป เป็นการออกแบบสิ่งก่อสร้างทั่วไป เช่น อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โบสถ์ วิหาร ฯลฯ

- สถาปัตยกรรมโครงสร้าง เป็นการออกแบบเฉพาะโครงสร้างหลักของอาคาร

- สถาปัตยกรรมภายใน เป็นการออกแบบที่ต่อเนื่องจากงานโครงสร้าง ที่เป็นส่วนประกอบของอาคาร

- งานออกแบบภูมิทัศน์ เป็นการออกแบบที่มีบริเวณกว้างขวาง เป็นการจัดบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยและความสวยงาม

- งานออกแบบผังเมือง เป็นการออกแบบที่มีขนาดใหญ่ และมีองค์ประกอบซับซ้อน ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มอาคารจำนวนมาก ระบบภูมิทัศน์ ระบบสาธารณูปโภค ฯลฯ

2. การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) เป็นการออกแบบเพื่อการผลิต ผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ งานออกแบบสาขานี้ มีขอบเขตกว้างขวางมากที่สุด และแบ่งออกได้มากมาย หลาย ๆ ลักษณะ นักออกแบบรับผิดชอบเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยและความสวยงามของ ผลิตภัณฑ์ งานออกแบบประเภทนี้ได้แก่

- งานออกแบบเฟอร์นิเจอร์

- งานออกแบบครุภัณฑ์

- งานออกแบบเครื่องสุขภัณฑ์

- งานออกแบบเครื่องใช้สอยต่างๆ

- งานออกแบบเครื่องประดับ อัญมณี

- งานออกแบบเครื่องแต่งกาย

- งานออกแบบภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์

- งานออกแบบผลิตเครื่องมือต่าง ๆ ฯลฯ

3. การออกแบบทางวิศวกรรม (Engineering Design) เป็นการออกแบบเพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ เช่นเดียวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน ต้องใช้ ความรู้ความสามารถและเทคโนโลยีในการผลิตสูง ผู้ออกแบบคือ วิศวกร ซึ่งจะรับผิดชอบ ในเรื่องของ ประโยชน์ใช้สอย ความปลอดภัยและกรรมวิธีในการผลิต บางอย่างต้องทำงาน ร่วมกันกับนักออกแบบสาขาต่าง ๆ ด้วย งานออกแบบประเภทนี้ได้แก่

- งานออกแบบเครื่องใช้ไฟฟ้า
- งานออกแบบรถยนต์
- งานออกแบบเครื่องจักรกล
- งานออกแบบเครื่องมือสื่อสาร
- งานออกแบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ฯลฯ

4. การออกแบบตกแต่ง (Decorative Design) เป็นการออกแบบเพื่อการตกแต่งสิ่งต่าง ๆ ให้สวยงามและเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น นักออกแบบเรียกว่า มัณฑนากร (Decorator) ซึ่งมักทำงานร่วมกับสถาปนิก งานออกแบบประเภทนี้ได้แก่

- งานตกแต่งภายใน (Interior Design)
- งานตกแต่งภายนอก (Exterior Design)
- งานจัดสวนและบริเวณ (Landscape Design)
- งานตกแต่งมุมแสดงสินค้า (Display)
- การจัดนิทรรศการ (Exhibition)
- การจัดบอร์ด
- การตกแต่งบนผิวหน้าของสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น ฯลฯ

5. การออกแบบสิ่งพิมพ์ (Graphic Design) เป็นการออกแบบเพื่อทางผลิตงานสิ่งพิมพ์ ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ นามบัตร บัตรต่าง ๆ งานพิมพ์ลวดลายผ้า งานพิมพ์ภาพลงบนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ งานออกแบบรูปสัญลักษณ์ เครื่องหมายการค้า ฯลฯ (allalike-design,2553)”

1.2 จุดมุ่งหมายของการออกแบบ

จุดมุ่งหมายของการออกแบบโดยทั่วไปก็เพื่อที่จะให้เกิดสิ่งที่ดีกว่าในด้านของประโยชน์และมีความสวยงาม โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของแต่ละสาขา

ลักษณะของการออกแบบ

1.การออกแบบสองมิติ

2.การออกแบบสามมิติ

ประเภทของการออกแบบ

- การออกแบบผลิตผลผลิตเครื่องบริโภคเป็นการออกแบบสิ่งของเครื่องใช้ทุกชนิด เช่น การออกแบบเครื่องมือประกอบอาชีพเครื่องครัว เครื่องประดับ เป็นต้น

- การออกแบบกราฟฟิค (graphicdesign) เป็นการออกแบบที่เกี่ยวกับการอ่านและการดูนักออกแบบกราฟฟิคจะใช้ตัวอักษร สัญลักษณ์ ภาพประกอบ และภาพถ่ายเพื่อสื่อสารทางตาเห็น งานออกแบบกราฟฟิคมีหลายอย่างเช่น งานออกแบบหนังสือ นิตยสาร เป็นต้น

- การออกแบบบริเวณว่างเป็นการออกแบบที่ว่างภายในและภายนอกอาคาร รวมทั้งโครงสร้างนั้นๆด้วยเช่น การออกแบบห้องประชุม

1. การออกแบบเพื่อประโยชน์ ผู้ออกแบบโดยมากจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับเป็นจุดมุ่งหมายระของการ ออกแบบซึ่งประโยชน์จะได้รับมีทั้ง ประโยชน์ในการใช้สอย และประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร

2. การออกแบบเพื่อความงามจุดมุ่งหมายในการออกแบบเพื่อความงาม จะเน้นประโยชน์ทางด้านจิตใจเป็นหลักซึ่งผลจากออกแบบจะทำให้ผู้ที่พบเห็นเกิด ความสุข

สิ่งต้องคำนึง

1.รูปแบบแสดงตัวตนหมายถึงรูปแบบที่แสดงสภาพแวดล้อมหรือรูปแบบที่บันทึก ภาพ สิ่งแวดล้อม

2.รูป สัญลักษณ์หมายถึงรูปแบบที่เป็นสื่อให้เข้าใจ ความหมายร่วมกันได้อาจจะสื่อให้เข้าใจได้เฉพาะกลุ่มย่อยๆ หรืออาจสื่อให้เข้าใจระดับสากล

3.รูป แบบนามธรรมหมายถึงรูปแบบที่ตัดทอนตัดแปลงมาจากรูปแบบสิ่งแวดล้อมต่างๆซึ่งจะมีลักษณะผิดแปลกไปจากรูปแบบตามความเป็นจริง แต่อาจจะสะท้อนความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งที่ประทับใจ (เต้ย , 2554)”

1.3 ประวัติความเป็นมาของการออกแบบ

มนุษย์รู้จักการออกแบบมานานแล้ว จากหลักฐานที่นักโบราณคดีขุดค้นพบปรากฏเป็นที่ ยืนยันว่ามนุษย์สามารถออกแบบสิ่งของเครื่องใช้มานานกว่า 6,000 ปี รู้จักใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ออกแบบลวดลายบนภาชนะ เช่น ลวดลายบนเครื่องปั้นดินเผา บ้านเชียง จังหวัด อุดรธานี เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์รู้จักการออกแบบในภาพเขียนผนังถ้ำ มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในถ้ำอัลตามิรา (Altamira) ในประเทศสเปน และถ้ำลาสโกซ์ (Lascaux) ในประเทศฝรั่งเศส สำหรับประเทศไทย มีการ ค้นพบศิลปะตามผนังถ้ำเป็นจำนวนมาก ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย เช่น ที่ผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี และที่ผนังถ้ำเขาจันทร์งาม อำเภอสีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา

สถาบันเบนาเฮาส์ ซึ่งเป็นสถาบันการออกแบบในประเทศเยอรมนี ได้เปิดสถาบัน ขึ้นใหม่ในมลรัฐชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาการออกแบบโดยเน้นการปฏิบัติด้วยมือและเครื่องจักร ทั้ง งานไม้ โลหะ พลาสติก แก้ว การถักทอ งานโฆษณา สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย หุ่นจำลอง จิตรกรรมและการศึกษาทางด้านกรออกแบบทั้งหมด ต่อมา มีการเน้นเกี่ยวกับด้านความบริสุทธิ์ ความรู้สึก ความงาม และอารมณ์ ส่วนในด้านเนื้อหาจะเน้นถึงความแตกต่างทางโครงสร้างผิว สภาพส่วนรวมและบริเวณว่าง ประเทศ ที่นำการออกแบบมาพัฒนาเป็นครั้งแรกในทวีปเอเชีย คือ ประเทศจีนและประเทศญี่ปุ่น.คุณค่าของงานออกแบบ จะเห็นได้ว่าสภาวะการเปลี่ยนแปลงและการ พัฒนาสิ่งต่าง ๆ จากอดีตสืบจนถึงปัจจุบันและมุ่งสู่นาคตมีผลกระทบโดยตรงที่จะทำให้งาน ออกแบบมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่การสร้างสรรคและจรรโลงสภาพสังคมให้ เล็งเห็นถึงคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ งานออกแบบชั้นเยี่ยมที่แสดงให้เห็นถึงความคิดในการออกแบบ เป็นเลิศ จะมีอิทธิพลโดยตรงที่ จะโน้มน้าวผู้รับข้อมูลให้เกิดความสนใจและการยอมรับใน ขณะเดียวกันก็ยิ่งแสดงคุณค่าในด้าน อื่นพร้อมกันไปด้วยคือ

1. เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจตรงกันจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งได้อย่าง ชัดเจน
2. สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้อย่างดี
3. ช่วยให้เกิดความสนใจ และความเชื่อถือแก่ผู้บริโภค
4. ทำให้เกิดการกระตุ้นทางความคิดและการตัดสินใจอย่างรวดเร็วฉับพลัน

5. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ข้อมูลที่ได้จากการออกแบบจะช่วยกระตุ้นให้ ปฏิบัติตามหรือ เปลี่ยนพฤติกรรมทางความคิดได้ด้วย

แนวสร้างสรรค์งานออกแบบ

งานออกแบบที่น่าสนใจ จะต้องมียุทธศาสตร์ของตัวเองที่ชัดเจน การออกแบบจะเป็นตัวสนับสนุนให้ งานที่น่าสนใจ ความสำเร็จของธุรกิจสื่อโฆษณาหรือกลยุทธ์ทางการสื่อความหมาย จึงต้องขึ้นอยู่กับ การออกแบบอย่างมาก แนวทางการออกแบบมีด้วยกันมากมายแต่สรุปเป็นแนวหลัก ๆ ได้ดังนี้

1. แบบแถบตรง (Band) เป็นองค์ประกอบที่กำหนด เนื้อหาสาระและ รายละเอียดที่ต้อง การ นำเสนอเข้าด้วยกัน ให้อยู่ใน ขอบเขตแนวตั้งตรง
2. แบบแกน (Axial) เป็นลักษณะเป็นแกนกลาง มีสาขาแยกย่อยออกไป โดยเน้นจุดเด่นที่แกนกลาง กิ่งก้านสาขาจะช่วยเป็นองค์ประกอบเสริมให้จุดเด่นมีความชัดเจนยิ่งขึ้น
3. แบบตาราง (Grid) เป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะเป็นตารางเล็กใหญ่ สลับกับภาพในเนื้อที่ที่ กำหนด
4. แบบกลุ่ม (Group) เป็นลักษณะการจัดรวมกลุ่มไม่ควรเกิน 3 กลุ่มในชิ้นงานจะมีขนาดแตกต่างกัน โดยคำนึงถึงพื้นที่ว่างด้วย
5. แบบอักษร (Lettering) อาจจัดเป็นตัวอักษรอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีรูปร่างสวย งามเช่น แบบตัว T แบบตัว I แบบตัว H และแบบตัว Z ก็ได้
6. แบบต่อเนื่อง (Path) คือองค์ประกอบที่จัดวางให้มีลักษณะต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงเรื่องจังหวะและ ลีลาของรูปทรงส่วนรวมกับพื้นที่ (ธานี ภูนพคุณ, 2550)”

1.4 ความสำคัญของการออกแบบ

การออกแบบ มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์เรา เกี่ยวข้องกับ ทุก ระดับอายุ ทุกเพศ ทุกอาชีพ ทุกคนมีความรักสวย รักงาม ดังสุภาวศิตไทยที่ว่า " ไก่งามเพราะขน คน งามเพราะแต่ง " เช่น การแต่งกายที่แต่ละคนต่างล้วนเลือกสรรและเลือกอย่างรอบคอบให้เข้ากับ บุคลิกและสรีระของตน เริ่มตั้งแต่ ลวดลาย สีเสื้อผ้าจะต้องกลมกลืนเข้ากัน มีผลต่อความสูง ความ อ้วน เช่น คนตัวเตี้ยควรใส่เสื้อลายเส้นตรงแนวตั้งที่มีหลายเส้น ส่วนคนอ้วนควรเลือกลายเส้นตรง แนวตั้งที่มีสามสีเส้น เน้นสีสดอยู่ส่วนที่เป็นแถบกลางตัว สีเข้มมีดๆอยู่แถบข้างลำตัวทั้งสองข้าง เป็น ต้น รวมไปถึงเครื่องประดับต่างๆ เช่น แหวน นาฬิกา สร้อยคอ เข็มกลัดติดเสื้อ จนถึงแว่นตา ต้องมี การออกแบบเพื่อให้ถูกใจเหมาะสมผู้ใช้ทั้งสิ้น ถ้ามองไปถึงเก้าอี้ที่นั่ง รูปทรงแบบใดเหมาะกับงานชนิดใด สถานที่ใด เช่น ใช้กับโต๊ะทำงานปกติ ใช้กับโต๊ะคอมพิวเตอร์ ติดตั้งบนรถเก๋ง รถโดยสาร รถไฟฟ้า หรือ

ในโรงพยาบาลนตร์ การเลือกซื้อรถยนต์ เกินกว่า 70 % เลือกที่รูปทรงและสีของรถ แม้แต่เมื่อยาที่เรากิน รักษาโรค ยังต้องออกแบบให้มีสีน่ากิน เคลือบรสหวาน รูปทรงกลม มน กลืนง่าย เป็นต้น

มนุษย์เราให้ความสำคัญในด้านการออกแบบมาก จะเห็นได้ว่าการออกแบบศิลปะนั้นเป็นสิ่งที่ควบคู่อยู่กับความสุนทรีย์ของมนุษย์ตลอดมา

1. ช่วยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดให้เป็นรูปธรรมได้ชัดเจน
2. เป็นภาพที่ติดอยู่กับวัสดุต่าง ๆ ได้นานสามารถนำมาเป็นหลักฐานอ้างอิงได้
3. ช่วยให้การสื่อสารและการเรียนรู้สะดวกและมีประสิทธิภาพ
4. ช่วยให้ผู้ชมเพลิดเพลินจากลายเส้นและสีสันทที่สวยงาม
5. เป็นสื่อที่มีปริมาณการรับรู้มากที่สุด

หลักการออกแบบกราฟิก (The Principles of Graphic Design)

ก่อนที่จะทำงานออกแบบกราฟิกประเภทใดก็ตาม สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงคือ การกำหนดจุดประสงค์ที่ชัดเจนของงาน เพราะช่องทาง รูปแบบและวิธีการ ของการนำเสนอมีมาก มีความรวดเร็ว ไร้ขอบเขต เช่นใน เว็บไซต์ เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตต่างๆ ซึ่งต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ทันเหตุการณ์ อาจจะทำให้เกิดความสับสน ยุ่งยากในการดำเนินงาน มีผลกระทบต่อการทำงาน เกิดความไม่เป็นระบบ มีการสูญเสียและสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

ดังนั้นผู้ออกแบบจึงควรมีหลักการและข้อควรคำนึงก่อนการเริ่มงานเพื่อการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง รัดกุมและวางแผนการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตลอดจนจบกระบวนการ ไม่มีปัญหาและอุปสรรค

หลักการดำเนินงานออกแบบกราฟิก

หลักการดำเนินงานและการวางแผนขั้นต้นของการออกแบบกราฟิกมีดังนี้

1. วัตถุประสงค์เพื่ออะไร ผู้ออกแบบต้องรู้ว่า จะบอกกล่าว เรื่องราวข่าวสารอะไรแก่ผู้รับรู้อ่าง เช่น ทฤษฎีหรือหลักการ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ ผู้ออกแบบต้องรู้วิธีการนำเสนอ (Presentation) ที่ดีและเหมาะสมกับเรื่องราวเหล่านั้นว่ามีเป้าหมายของการออกแบบเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด เช่น เพื่อแนะนำ เผยแพร่ เพื่อให้ความรู้ หรือความบันเทิง เป็นต้น

2. กลุ่มเป้าหมายเป็นใคร แบ่งเป็นเพศ ชาย หญิง หรือบุคคลทั่วไป มีช่วงอายุเท่าใด นิสิต นักศึกษาหรือเฉพาะกลุ่มสนใจ ข่าวสารที่ให้มีระดับความยาก-ง่าย หรือมีความเป็นสากลหรือไม่ เฉพาะคนในประเทศหรือชาวต่างชาติ ซึ่งผู้ออกแบบจำเป็นต้องรู้และเข้าใจเพื่อวางแผน ดำเนินการกับข่าวสาร ออกแบบ และการนำเสนอให้ตรงจุดกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้ถูกต้อง

3. สิ่งที่ต้องการบอกคืออะไร หมายถึง วิธีการที่จะสื่อความหมายกับผู้รับรู้หรือกลุ่มเป้าหมาย และถ้าที่มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ล่วงหน้า ชัดเจนแล้วก็จะทำให้ผู้ออกแบบมีความสะดวกในการที่จะบอกหรือสื่อความหมายได้ง่ายขึ้น เช่น การเลือกใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมาย และภาพประกอบต่างๆ สื่อแทนคำศัพท์ ข้อความที่เป็นนามธรรม ได้ตรงตามระดับความสามารถในการรับรู้ของผู้รับ จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในความหมายของข่าวสารนั้น ๆ จำได้ในเวลาอันรวดเร็วและจดจำไว้ตลอดไป

4. นำเสนอข่าวสารด้วยสื่อใด แบบใด ผู้ออกแบบต้องมีความรู้เกี่ยวกับประเภทของสื่อ ศักยภาพของสื่อชนิดต่างๆ คำนึงถึงการเลือกใช้สื่อในการนำเสนอข่าวสารเป็นรูปแบบใด จึงจะได้ผลดี มีความเหมาะสมกับข่าวสาร และผู้ออกแบบควรจะใช้วิธีการจัดการกับข่าวสารนั้น อย่างไร จึงจะสามารถโน้มน้าวจิตใจและสื่อความหมายต่อผู้รับได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น ไปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

การออกแบบกราฟิก

ส่วนใหญ่เป็นวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกถึงการสื่อความหมายในลักษณะของตัวอักษร และภาพในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสื่อสารทางทัศนสัญลักษณ์ (Visual form) ดังนั้นในการออกแบบจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการเรียนรู้เกี่ยว การมองเห็นและจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง(ถาวร สายลือ, 2546)”

1.5 การออกแบบเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย

1. ความหมายของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

ผ้า คือ สิ่งที่ทำด้วยเส้นใยใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มเพราะฉะนั้นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจึง หมายถึงการใช้สิ่งทอด้วยเส้นใยมาผลิตเป็นรูปแบบต่างๆ ตามความต้องการ

2. ความสำคัญและประโยชน์ของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

ความสำคัญของการแต่งกายสามารถบอกถึงค่านิยมและการเสริมสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชนชาตินั้นๆ

ประโยชน์ของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เพื่อป้องกันความร้อนหนาว บ่งบอกถึงฐานะทางเศรษฐกิจ บ่งบอกอาชีพของผู้สวมใส่ ตลอดจนเสริมสร้างบุคลิกภาพและสะท้อนวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มให้สง่างามถูกกาลเทศะ

3. การเลือกซื้อผ้า

การเลือกซื้อผ้ามีความสำคัญ เพราะถ้าได้ผ้าที่เหมาะสมกับแบบตัดเหมาะกับบุคลิกของผู้ใช้ สถานที่และโอกาส ผ้ามีความสำคัญเพราะจะทำให้ผู้สวมใส่ดูดีขึ้นในขณะที่เดียวกันก็อาจจะทำให้ผู้สวมใส่ดูแย่ลงถึงแม้ว่าผ้านั้นจะราคาแพงก็ตาม เนื้อผ้าสีของผ้า ลวดลายผ้าช่วยให้เสื้อ กางเกงและกระโปรงดูมี

ราคา ถ้าเลือกแบบได้เหมาะสมกับผ้า ผสมกับการตัดเย็บด้วยฝีมือประณีต ขวนให้สวมใส่และใช้ได้นานหลายโอกาส ไม่เบื่อง่าย

3.1 การเลือกซื้อผ้าสำหรับสวมใส่

3.1.1. เลือกคุณสมบัติของผ้าตามวัตถุประสงค์ที่ต้องใช้ เช่น เสื้อผ้าใส่ทำงาน เครื่องแบบนักเรียน เสื้อผ้าใส่ลำลองอยู่บ้าน เหล่านี้ควรเลือกผ้าที่เหมาะสม ไม่เทอะทะหรือเบาบางจนเห็นชั้นใน

3.1.2. ศึกษาข้อความที่เขียนติดมากับผ้าและริมผ้าอย่างละเอียด ถ้าหน้าผ้าหรือริมผู้เขียนไว้ว่าผ้าฝ้าย หรือ Cotton 65 % หมายความว่าผ้าชิ้นนั้นมีคุณสมบัติของผ้าฝ้ายมากกว่าเทโรร่อน ดังนั้นผ้าชิ้นนี้จะสวมใส่สบาย ไม่ยับมากและริดแต่น้อย หรือข้อความเขียนบอกว่าเป็นผ้าเรยอน 100% ซึ่งหมายความว่าผ้าชิ้นนั้นเป็นผ้าเรยอนล้วน ซึ่งเมื่อยังใหม่สามารถจับต้องหรือมองดูสวยงามนำไปใช้แต่พอนำมาตัดเย็บจะยับมาก เวลาซักถ้าขยี้ไปมาจะขาด ทั้งนี้เพราะคุณลักษณะของผ้าเรยอนเป็นเช่นนั้น

3.1.3. สังเกตด้วยตาและการจับต้อง ผ้าทอเนื้อดีเส้นด้ายยืนและเส้นด้ายพุ่งจะตัดกันเป็นมุมฉาก ถ้าเส้นด้ายทั้งสองโย้เย้หรือรวนเป็นผ้าที่คุณภาพต่ำ หรือด้อยจะตัดเย็บลำบาก ผ้าที่ทอด้วยมือ เช่น ผ้าไหมไทย ถ้านำมาส่องทวนแสงดูจะมองเห็นฝมือการทอที่ห่างไม่เสมอกันเป็นเพราะพื้นหรือกระทบด้ายพุ่งไม่เสมอ แสดงว่าเป็นผ้าที่มีคุณภาพด้อย การจับต้องผ้า เช่น กำผ้าเพื่อทดสอบการยับ ถ้ากำแล้วผ้าไม่คลายตัว และคงรอยยับเป็นเส้นอยู่อย่างนั้นแสดงว่าไม่ทนยับและต้องการรีดหรือขยี้ผ้าเพื่อดูว่ามี การเพิ่มเนื้อ เช่น ตกแต่งเนื้อผ้าด้วยการลงแป้งหรือไม่ ดังนั้นเพื่อให้ได้ผ้าตรงกับประโยชน์ใช้สอย จึงควรเลือกซื้อตามความรู้สึก จากการสังเกตด้วยตาหรือจากการจับต้องให้ตรงกัน เช่น การเลือกซื้อผ้าตัดชุดนอน ควรเลือกผ้าเนื้ออ่อนนุ่ม ทนยับ เป็นต้น

3.1.4. กะปริมาณของผ้าให้พอดีกับงานที่ใช้ ให้เกินได้บ้างเล็กน้อย แต่อย่าให้ขาดต้องศึกษาและรู้จักความกว้างของหน้าผ้าที่ขายในท้องตลาด เพื่อจะเปรียบเทียบราคากับจำนวนผ้าที่ซื้อ เช่น ผ้าฝ้ายที่ตกแต่งให้มีคุณสมบัติคล้ายลินินหน้ากว้าง 36 นิ้ว ราคาเมตรละ 80 บาท ถ้าต้องการตัดกระโปรง 1 ตัว จะต้องซื้อสองเท่าของความยาวซึ่งราคาอาจแพงกว่าซื้อผ้าอย่างเดียวกัน แต่หนากว่าเล็กน้อย และกว้าง 60 นิ้ว เพราะซื้อเพียงเท่าเดียวของความยาว เป็นต้น

3.1.5. โอกาสใช้สอย พิจารณาให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และงบประมาณที่มีถ้าหากมีงบประมาณจำกัด ควรเลือกผ้าที่เป็นกลาง ๆ ไม่แสดงถึงโอกาสใช้สอยให้เห็นเด่นชัด เช่น เสื้อคอกลม ผ้ายกมะหยี่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เวลากลางวัน ควรใช้ผ้าอื่นที่ไม่จำกัดโอกาสเช่น ผ้าฝ้ายปนใยสังเคราะห์หรือผ้าป๊อปปลิน ซึ่งใช้ได้ทุกโอกาส

3.1.6. ความทนทาน เลือกเนื้อผ้าให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่จะใช้ผ้าบางชนิดทนเนื้อหยาบ ลู่ง่าย สีซีดเร็วใช้ไม่กี่ครั้งก็เก่า แม้จะราคาถูกแต่เมื่อเอาจำนวนครั้งที่ใช้หารกับราคาผ้าแล้วมักแพงกว่าผ้าเนื้อดีราคาสูง ดังนั้นจึงควรเลือกผ้าเนื้อดีและทนทานเพื่อให้ใช้ได้ยาวนาน และเลือกเนื้อผ้าพอใช้ได้สำหรับที่จะใช้เพียงชั่วคราว

3.1.7. ความสบาย การเลือกซื้อผ้าไม่ควรคิดถึงความสะดวกเพียงอย่างเดียว เพราะเสื้อผ้าที่สวยบางชนิดสวมแล้ว ทำให้รู้สึกไม่สบายกาย ร้อน อึดอัด และเป็นผื่นคันได้ ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงเมื่อตัดสวมใส่แล้วมีความสบายทั้งกายและใจ สบายกายคือไม่ร้อน ไม่อึดอัด ไม่คัน สบายใจคือไม่กระดากว่าเสื้อผ้าที่สวมอยู่ทำให้คนมองอย่างที่ไม่ต้องการให้มอง เช่น สีส้น และลวดลายแปลกจากธรรมดาไม่เข้ากับลักษณะของผู้สวม

3.1.8. ความสวยงาม ความเหมาะสมกับรูปร่าง ผิวพรรณลักษณะ ท่าทาง และกิริยาของผู้สวมใส่ เช่น คนที่มีลักษณะอ่อนโยนนุ่มนวล ควรสวมเสื้อผ้าที่มีลวดลายกระจุมกระจิม หรือลวดลายในตัว ผู้ที่มีข้อบกพร่องบางอย่างในร่างกายควรจะพรางได้ด้วยการสวมเสื้อผ้า เช่น สะโพกใหญ่มากไม่ควรเลือกผ้าตัดกระโปรงที่มีสีอ่อนเนื้อบางเบา

3.1.9. ความทันสมัย ลวดลายผ้าและเนื้อผ้า ย่อมเป็นที่นิยมกันเป็นช่วงเวลาหนึ่ง ผ้าชนิดที่มีอยู่ในระยะเวลาอันสั้นเมื่อนำมาตัดเสื้อผ้าก็ใช้ได้ไม่กี่ครั้ง แม้จะยังดีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไป ซึ่งเป็นการใช้เงินไม่คุ้มค่าฉะนั้นควรเลือกใช้ผ้าลวดลายและเนื้อผ้าชนิดที่ใช้ได้นานกว่าผ้าที่ตามสมัยนิยม

3.2.0. งบประมาณ แม้จะไม่รู้ราคาผ้า ก็ควรคิดไว้ก่อนว่าจะเลือกผ้าในวงเงินเท่าใด ถ้ามีทุนทรัพย์จำกัดควรเลือกผ้าราคาแพงในจำนวนพวกผ้าราคาถูก อย่าเลือกผ้าราคาถูกในจำพวกผ้าราคาแพง เช่น ผ้าฝ้ายมีราคาไม่แตกต่างกันมากนักจากเมตรละ 20 กว่าบาท ถึง 90 – 100 บาท ถ้าซื้อผ้าฝ้ายราคา 50 บาท นับว่าราคาแพงในจำนวนผ้าราคาถูก ผ้าลูกไม้มีราคาตั้งแต่ยี่สิบบาทไปจนถึงหลายพันบาท นับว่าเป็นผ้าที่มีราคาแพงมากถ้าซื้อผ้าลูกไม้ราคาเมตรละ 100 บาท ถือว่าได้ผ้าราคาถูกในจำนวนผ้าราคาแพง

3.2.1. แหล่งผลิต ควรพิจารณาเลือกซื้อของที่ผลิตได้ในประเทศเป็นอันดับแรก และหลีกเลี่ยงการซื้อผ้าที่หาข้อมูลแหล่งผลิตไม่ได้ เพราะผู้ผลิตมักไม่ยอมบอกความจริงทั้ง ๆ ที่ปัจจุบันผ้าแทบทุกชนิดผลิตขึ้นเองในประเทศทั้งนี้เพื่อให้ผู้ซื้อเข้าใจผิดว่าเป็นผ้าที่สั่งมาจากต่างประเทศจึงทำให้ราคาสูง ดังนั้นจึงควรเปลี่ยนค่านิยมเสียใหม่ คือ เลือกซื้อแต่ผ้าที่ผลิตจากภายในประเทศ

ข้อคิดในการเลือกซื้อเสื้อผ้า

1. คุ้มเงินหรือเปล่า?
2. มั่นใจแค่ไหน?

3. เคยมีแล้วหรือยัง?
4. จะเอาไปใส่ที่ไหนได้บ้าง?
5. จะใส่เข้ากับชุดไหนได้บ้าง?
6. ต้องดูแลรักษามากหรือเปล่า?

4. เทคนิคในการแต่งตัว

เสื้อ

- : เสื้อแขนกุด ไม่เหมาะกับคนอวบอ้วน
- : เสื้อคอวี เหมาะกับคนที่ศีรษะโต หรือช่วงคอสั้น
- : เสื้อสายทางยาวๆ ช่วยพรางหุ่นอวบอ้วนให้เพรียวขึ้น
- : เสื้อเชิ้ต ช่วยให้ดูเป็นผู้หญิงทำงานที่ปราดเปรียวขึ้น

กระโปรง

- : สะโพกใหญ่ ควรสวมกระโปรงยาวระดับหัวเข่า เข้ารูป ไม่ต้องบานนัก
- : หน้าท้องยื่น ควรปิดด้วยกระโปรงเข็ม ทรงสอบๆ ตรงๆ
- : เสริมช่วงขาให้ดูยาวขึ้น ด้วยกระโปรงสั้นๆ เหนือเข่า
- : ขาเล็กเกินไป ไม่ควรสวมกระโปรงสอบๆ ควรนุ่งกระโปรงบานย้วย

กางเกง

- : ถ้าอ้วนไม่ควรใส่กางเกงเอวรัดจะยิ่งดูอ้วนขึ้น
- : อยากหุ่นเพรียวควรใส่กางเกงเข้ารูปไม่ใช่กางเกงหลวมโพรง
- : ถ้าไม่มีกันควรเลือกกางเกงหลายๆและไม่รัดรูปนัก
- : ต้องการพรางบั้นท้ายเลือกกางเกงที่มีกระเป๋าด้านหลัง (อารีลักษณ์ ปุกน้อย , 2551)”

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างสุนทรียศาสตร์กับศิลปะ

ความเกี่ยวข้องกันของสุนทรียศาสตร์กับศิลปะ

อาจกล่าวได้ว่า ศิลปะ นั้นเป็นศาสตร์ที่มีกระบวนการสร้างสรรค์ที่ใช้แนวคิด การตอบสนองตอบของความรู้สึกโดยผ่านสื่อชนิดต่างๆ ที่เรียกรวมกันว่า ผลงานศิลปะ ทั้งนี้ในการสร้างสรรค์เหล่านั้นมีทฤษฎีและหลักการรองรับอยู่ เช่น องค์ประกอบพื้นฐานทางศิลปะ (Element of Art) ที่ประกอบด้วยทฤษฎีที่เกี่ยวกับ เส้น สี แสงเงา รูปทรง รูปร่าง รูปทรง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีของการสร้างงานศิลปะ เช่น การวางองค์ประกอบ พื้นที่ว่าง พื้นผิว จังหวะ ลีลา ฯลฯ ที่เป็นการนำเอา องค์ประกอบพื้นฐานมาใช้ในการจัดสร้างให้เกิดเป็นผลงานทางศิลปะ โดยใช้วัสดุ สื่อและเทคนิคที่แตกต่างกันออกไป เช่น การเขียนด้วยสีน้ำ สีน้ำมัน การปั้นด้วยดิน การหล่อด้วยโลหะ การแกะไม้ ฯลฯ ผลงานทางศิลปะเหล่านี้มีลักษณะและคุณค่าทางสุนทรียะ โดยเป็นสิ่งที่สรรสร้างขึ้นจากสิ่งที่มีชีวิตที่มีความรู้ มีความสำนึก (Sentient beings) ซึ่งก็คงไม่พ้นไปจากความเป็นมนุษย์นั่นเอง งานศิลปะจึงเป็นสิ่งที่เป็นการสร้างสรรค์ ในการใช้สื่อ และรูปแบบทางศิลปะ เพื่อแสดงออกหรือถ่ายทอดความรู้สึกจากศิลปินผู้สร้างผลงานไปยังผู้รับได้ดีที่สุด ส่วนสุนทรียศาสตร์นั้นก็ไม่สามารถแยกออกจากเนื้อหาของศิลปะได้หรือปรัชญาของศิลปะก็คือเนื้อหาของสุนทรียศาสตร์นั่นเองแต่อย่างไรก็ตามเนื้อหาในส่วนที่เป็นสุนทรียศาสตร์นั้นกว้างขวางกว่าเนื้อหาที่เป็นปรัชญาของศิลปะเพราะมิได้มุ่งใช้แต่เพียงผลงานที่เป็นศิลปะเท่านั้นแต่ครอบคลุมไปถึงสิ่งที่มีใช้ผลงานศิลปะ เช่น ความงดงามที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ หรือคติที่ว่าถึงความงดงามสุนทรียศาสตร์มักจะมุ่งเน้นไปที่ประสบการณ์ หรือการมีประสบการณ์ทางสุนทรียะ หรือการจะให้ประสบการณ์ทางสุนทรียะเกิดขึ้น

เกี่ยวกับเรื่องของ "ความงาม" นั้นมีความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่าง ศิลปะ และ สุนทรียศาสตร์ ความงามในทางสุนทรียศาสตร์นั้นเป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่สามารถให้คำอธิบายอย่างเป็นสากลได้ เป็นไปได้ที่จะมีกับทุกสิ่งทุกอย่างทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ตามธรรมชาติหรือสร้างขึ้นโดยมนุษย์ ส่วนความงามในทางศิลปะนั้นปรัชญาทางศิลปะเป็นการค้นหานิยามของความงาม เช่น ความงามเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการเป็นศิลปะหรือไม่ ถ้าศิลปะอาจจะงามหรือไม่งามก็ได้ ความงามจึงไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุดในการตัดสินความเป็นศิลปะจึงต้องมีเกณฑ์ที่นำมาใช้ตัดสินความเป็นงานศิลปะหรือความงามในศิลปะ งานศิลปะนั้นได้นำเอาแก่นแท้และกระบวนการเข้าด้วยกัน มุ่งที่กระบวนการในการสร้างสรรค์ศิลปะเป็นสำคัญ ความงามทางศิลปะกรรมศาสตร์จึงเป็นความคิดที่ได้จากสุนทรียศาสตร์และปรัชญาศิลปะมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์และคำอธิบาย อ้างอิงสำหรับกระบวนการและเป้าหมายของศิลปะนั่นเอง

ความแตกต่างระหว่างความงามในแง่ของศิลปกรรมกับสุนทรียศาสตร์นั้นอาจจะพออธิบายให้เข้าใจได้ว่า ความงามในเชิงศิลปะนั้นมุ่งเน้นไปที่ความรู้สึที่แฝงไปด้วยปรัชญาของการแก้ปัญหาภายในของศิลปิน

แล้วแสดงออกมาทางสื่อเพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้ถึงความงดงาม ความประทับใจที่ตัวศิลปินมี ส่วนความงดงามในทางสุนทรียศาสตร์นั้นเป็นความงดงามที่เกิดขึ้นภายในตัวของบุคคลแต่ละคนเมื่อไปสัมผัสกับสิ่งที่น่าปรารถนา สิ่งที่น่าพิศมัย และมีความงดงามที่เป็นสากลโดยไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับปรัชญา หรือการแก้ไขปัญหาใดๆ เช่นความรู้สึกที่มีต่อความงดงามของแสงอาทิตย์ในยามรุ่ง หรือแสงในยามเย็น ที่ให้ความรู้สึกต่อผู้คนที่พบเห็นและมนุษย์สามารถรับรู้ถึงความงดงามเหล่านั้นได้เหมือนกัน เป็นต้น(มนตรี เลากิตติศักดิ์.2556)”

1.7 องค์ประกอบของการออกแบบ

โดยปกติทั่วไปการออกแบบไม่ว่าสิ่งใดหรือแม้แต่การออกแบบสถาปัตยกรรมการออกแบบ ตกแต่งภายในหรือการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ก็เช่นกันองค์ประกอบของการออกแบบก็จะเป็นเรื่องของ รูปทรงและประโยชน์ใช้สอยเช่นในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์นอกจากประโยชน์ใช้สอยและความสวยงามแล้วควรต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าและการใช้วัสดุที่เหมาะสมความ สะดวกสบายของผู้ใช้งานควมมีเอกลักษณ์โดยองค์ประกอบของการออกแบบสิ่งต่างๆให้มี ส่วนประกอบที่สวยงามจะมีส่วนประกอบประมาณนี้

เส้น

เส้นโดยพื้นฐานของการออกแบบก็คือการเริ่มจากจุดหากนำจุดมาเรียงต่อกันไปอย่างต่อเนื่องก็จะเกิดเป็นเส้นและเกิดเป็นรูปร่างขึ้นองค์ประกอบของการออกแบบของรูปร่างรูปร่างก็คือ การนำเส้นมาเรียงร้อยประกอบกันจนเป็นรูปทรงต่างๆโดยลักษณะของเส้นจะมี 2 ลักษณะคือเส้นตรง (Straight Line)และเส้นโค้ง (Curve Line)

อารมณ์และความรู้สึกของเส้นในงาน Design

- เส้นแนวนอน ให้ความรู้สึกแสดงออกถึงความเรียบง่าย,ผ่อนคลาย,นิ่งเฉย,เฉื่อยชา
- เส้นตั้ง ให้ความรู้สึกแสดงออกถึงความรู้สึกมั่นคงจริงจัง
- เส้นโค้ง ให้ความรู้สึกแสดงออกถึงความมีชีวิตชีวาความอ่อนไหวอ่อนโยน ,มีความเคลื่อนไหว
- เส้นเฉียงหรือเส้นทะแยง ให้ความรู้สึกแสดงออกถึงความกระตือรือร้น,ว่องไว,ไม่หยุดนิ่ง,ไม่มั่นคง
- เส้นหยักหรือเส้นซิกแซก ให้ความรู้สึกแสดงออกถึงความตื่นเต้น,ไม่หยุดนิ่ง,สับสน,วุ่นวาย
- เส้นโค้ง ให้ความรู้สึกแสดงออกถึงความเศร้า,อ่อนไหว,อ่อนแอ,

-เส้นโค้งแบบคลื่นให้ความรู้สึกแสดงออกถึงความสั่นไหว,การเคลื่อนไหว,สภาพ,นุ่มนวล

รูปร่างและรูปทรง

รูปร่างจะมีความหมายถึงการประกอบกันของเส้นโค้งหรือเส้นตรงเป็นลักษณะ 2 มิติ

รูปทรงจะมีความหมายถึงการประกอบกันของเส้นโค้งหรือเส้นตรงเป็นลักษณะ 3 มิติ

รูปร่างและรูปทรงจะมีลักษณะที่จำแนกความแตกต่างได้ดังนี้

- รูปร่างและรูปทรงของธรรมชาติ

- รูปร่างและรูปทรงเรขาคณิต

- รูปร่างและรูปทรงอิสระ

ลักษณะของพื้นผิว

พื้นผิวหมายถึงบริเวณผิวนอกของวัสดุต่างๆซึ่งมีผลต่อความรู้สึกในเรื่องของความงามระยะ , น้ำหนักและประโยชน์ใช้สอยลักษณะของพื้นผิวจะรับรู้ได้ด้วยการสัมผัสผ่านทางตาและสัมผัสทางกาย การนำเอาพื้นผิวในลักษณะต่างๆมาใช้เพื่อสร้างสรรค์ความงามและประโยชน์ใช้สอยโดยในการ ออกแบบพื้นผิวจะถูกนำมาใช้ในลักษณะต่างๆกันเช่นพื้นผิวของกระจกที่ให้ความรู้สึกนุ่มนวลหรูหราผิวนุ่มของโซฟาหนังสัตว์ให้ความรู้สึกอบอุ่นนุ่มนวลนำพักผ่อน เป็นต้น

ลวดลาย

ลวดลายนั้นมีลวดลายที่เกิดจากธรรมชาติและลวดลายประดิษฐ์ที่สร้างขึ้นมา

นักออกแบบจะนำลักษณะของลวดลายต่างๆมาใช้

เพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดความสวยงาม

สี

สีคือการรับรู้ความถี่ (หรือความยาวคลื่น) ของแสงในทำนองเดียวกันกับที่ระดับเสียง (หรือ โน้ตดนตรี)คือการรับรู้ความถี่หรือความยาวคลื่นของเสียงมนุษย์สามารถรับรู้สีได้เนื่องจากโครงสร้าง อันละเอียดอ่อนของดวงตาซึ่งมีความสามารถในการรับรู้แสงในช่วงความถี่ที่ต่างกันสีมีอิทธิพลอย่างมากในเรื่องของการออกแบบนักออกแบบโดยทั่วไปควรที่จะรู้จักทฤษฎีเรื่องของสีเช่นสีร้อนสีเย็นสีคู่ตรงข้ามและมีความรู้ในเรื่องอิทธิพลของสีที่มีต่อความรู้สึกของคน

ตัวอย่างอิทธิพลของสีที่มีต่อความรู้สึก

- สีแดงให้ความรู้สึกตื่นเต้นรุนแรงร้อนแรงทะเยอทะยานแสดงถึงการมีพลังอำนาจ
- สีเขียวให้ความรู้สึกจิตใจสงบผ่อนคลายสงบร่มรื่นเบิกบาน
- สีขาวให้ความรู้สึกกว้างเปล่าความสงบเรียบง่ายสว่างสะอาดกว้างขวางปลอดภัย
- สีดำให้ความรู้สึกลึกลับซับซ้อนน่าสะพรึงกลัวลึกลับเข้มแข็งทำลาย
- สีเหลืองให้ความรู้สึกอบอุ่นมิตรภาพความสนุกสนานรื่นเริงสดใส
- สีม่วงให้ความรู้สึกมีเสน่ห์หรูหราสง่างามลึกลับ
- สีน้ำตาลให้ความรู้สึกมั่นคงเด็ดเดี่ยวสุขุมเรียบง่าย
- สีเทาให้ความรู้สึกเก่าแก่ความสมดุลความเป็นกลางความสงบนิ่ง
- สีฟ้าให้ความรู้สึกอิสระสงบสุขสว่างสดใส

ช่องว่าง , ระยะ

หมายถึงช่องว่างรอบๆวัตถุและช่องว่างของวัตถุโดยการออกแบบจะต้องให้มีความสัมพันธ์กัน หากมีการจัดวางเนื้อที่หรือระยะของสิ่งของอย่างถูกต้องกลมกลืนกันไม่ว่าจะเป็นรูปร่างสีหรือช่องว่างก็จะทำให้เกิดความเป็นระเบียบและเห็นถึงความเด่นชัดของผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ

การเน้นให้เห็นเด่นชัด

เป็นการสร้างจุดเด่นให้กับการออกแบบแต่ละชนิดโดยอาจจะเน้นด้วยรูปทรงที่แตกต่าง , การใช้สีหรือการใช้วัสดุที่แตกต่างกัน

สัดส่วน

หมายถึงความสัมพันธ์ของขนาดกว้าง ,ยาวสูง ,ใหญ่ ,เล็ก ,หรือความรู้สึกของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือมีปริมาตรที่สัมพันธ์กันระหว่างสิ่งสองสิ่งที่มีรูปทรงหรือขนาดแตกต่างกันเช่นโต๊ะกับเก้าอี้ , โฉพากับโต๊ะกลางและโต๊ะข้างเป็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆขององค์ประกอบสัดส่วนคือความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของขนาดในส่วนต่างๆของรูปทรงในการออกแบบคือการสร้างความสัมพันธ์ของสัดส่วนให้มีความเหมาะสมความเหมาะสมกันเพื่อให้เกิดความงามของงานออกแบบนั้นๆ

ความสมดุล

ความสมดุลง่ายถึงความรู้สึกเท่ากันทั้งสองข้างความสมดุลคือองค์ประกอบในงานออกแบบที่เกี่ยวข้องกับการมองเห็นสิ่งต่างๆตามหลักในงานออกแบบนั้นความสมดุลแบ่งออกเป็น 3 แบบคือ

- ความสมดุลเท่ากันทั้งสองข้างทุกประการ
- ความสมดุลไม่เท่ากันทั้งสองข้างหนักไปข้างใดข้างหนึ่ง
- ความสมดุลที่เริ่มจากศูนย์กลางแล้วกระจายไปโดยรอบ (Pramote Patana, 2014)”

1.8 หลักการใช้สี

หลักการใช้สีการใช้สีกับงานออกมานั้นอยู่ที่นักออกแบบมีจุดมุ่งหมายใดที่จะสร้างความสนใจความเข้าใจต่อผู้ดูเพื่อให้เข้าถึงจุดหมายที่ตนต้องการหลักของการใช้มีดังนี้

1.การใช้สีวรรณะเดียว

ความหมายของสีวรรณะเดียว (tone) คือกลุ่มสีที่แบ่งออกเป็นวงล้อของสีเป็น 2 วรรณะคือ วรรณะร้อน (warm tone) ซึ่งประกอบด้วยสีเหลืองสีส้มสีแดงสีม่วงสีเหล่านี้ให้อิทธิพลต่อความรู้สึกตื่นเต้นเร้าใจระดับกระแงถือว่าเป็นวรรณะร้อน

วรรณะเย็น (cool tone) ประกอบด้วยสีเหลืองสีเขียวสีน้ำเงินสีม่วงสีเหล่านี้ดูเย็นตาให้ความรู้สึกสงบสดชื่น (สีเหลืองกับสีม่วงอยู่ได้ทั้งสองวรรณะ) การใช้สีแต่ละครั้งควรใช้สีวรรณะเดียวในภาพทั้งหมดเพราะจะทำให้ภาพความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (เอกภาพ) กลมกลืนมีแรงจูงใจให้คล้อยตามได้มาก

2.การใช้สีต่างวรรณะ

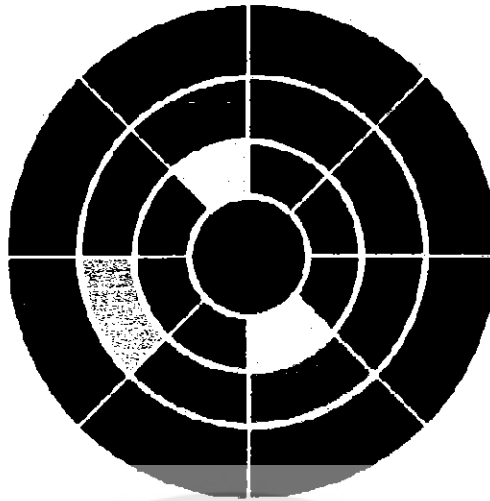
หลักการทั่วไปใช้อัตราส่วน 80% ต่อ 20% ของวรรณะสีคือถ้าใช้สีวรรณะร้อน 80% สีวรรณะเย็นก็ 20% เป็นต้นซึ่งการใช้แบบนี้สร้างจุดสนใจของผู้ดูไม่ควรใช้อัตราส่วนที่เท่ากันเพราะจะทำให้ไม่มีสีใดเด่นไม่น่าสนใจ

3.การใช้สีตรงกันข้าม

สีตรงข้ามจะทำให้ความรู้สึกที่ตัดกันรุนแรงสร้างความเด่นและเร้าใจได้มากแต่หากใช้ไม่ถูกหลักหรือไม่เหมาะสมหรือใช้จำนวนสีมากเกินไปก็จะทำให้ความรู้สึกพร่ามัวสายตาขัดแย้งควรใช้สีตรงข้ามในอัตราส่วน 80% ต่อ20% หรือหากมีพื้นที่เท่ากันที่จำเป็นต้องใช้ควรนำสีขาวหรือสีดำเข้ามาเสริมเพื่อตัดเส้นให้แยกออกจากกันหรืออีกวิธีหนึ่งคือการลดความสดของสีตรงข้ามให้หม่นลงไป

วงล้อของสี

ารรณณน

ารรณณจจจ

ภาพที่ 2.1 แสดงตัวอย่างวงล้อของสี

<http://www.comnetsite.com>

สีตรงข้ามมี 6 คู่ได้แก่

สีเหลืองตรงข้ามกับสีม่วง

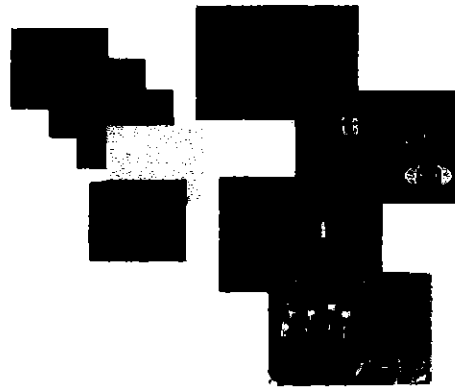
สีแดงตรงข้ามกับสีเขียว

สีน้ำเงินตรงข้ามกับสีส้ม

สีเขียวเหลืองตรงข้ามกับสีม่วงแดง

สีส้มเหลืองตรงข้ามกับสีม่วงน้ำเงิน

สีส้มแดงตรงข้ามกับสีเขียวน้ำเงิน

ภาพที่ 2.2 แสดงตัวอย่างสีโทนร้อน

<http://www.comnetsite.com>

สีร้อน (สีอุ่น) Warm Colors

นับจากโทนสีเหลืองชมพูแดงส้มม่วงน้ำตาลสีเหล่านี้ให้ความหมายที่เราร้อนก้าวร้าวมีอิทธิพลต่อการดึงดูดและกระตุ้นอารมณ์ได้มากกว่าโทนสีอื่นๆสีเหล่านี้จะใช้มากกับงานประเภทหัวหนังสือ นิตยสารแค็ตตาล็อกตลอดจนป้ายโฆษณาต่างๆซึ่งจะกระตุ้นความสนใจต่อผู้พบเห็นได้เร็วสีโทนร้อนคือสีที่ให้ความหมายรื่นเริงสดชื่นดูฉาบฉวยอารมณ์

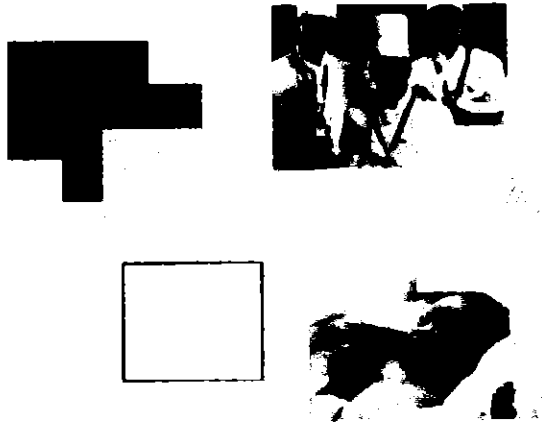
ภาพที่ 2.3 แสดงตัวอย่างสีโทนเย็น

<http://www.comnetsite.com>

สีเย็น (Cool Colors)

เริ่มจากสีเทาฟ้าน้ำเงินเขียวสีโชนนี้จัดอยู่ในสีโทนเย็นให้อารมณ์ความรู้สึกสงบสะอาดเย็นสบาย

ภาพที่ 2.4 แสดงตัวอย่างสีโทนสีขาว

<http://www.comnetsite.com>

สีขาว (White) คือสีแห่งความสะอาดบริสุทธิ์ไร้เดียงสาเหมือนกับสำนวนที่ชอบพูดว่า "เด็กที่เกิดมาเหมือนผ้าขาวที่ยังไม่มีรอยแปดเปื้อน"

ภาพที่ 2.5 แสดงตัวอย่างสีโทนสีดำ

<http://www.comnetsite.com>

สีดำ (Black) คือสัญลักษณ์แห่งความโศกเศร้าและความตายและบางความหมายใช้แทนความชั่วร้ายในความหมายของคนยุโรปอเมริกาแทนความเป็นผู้ดีซิมมันคง

ภาพที่ 2.6 แสดงตัวอย่างสีโทนสีแดง

<http://www.comnetsite.com>

สีแดง (Red) คือสีแห่งความกระตือรือร้นเร้าร้อนรุนแรงสะท้อนอารมณ์มีพลังความสว่างโชติช่วงเป็นสัญลักษณ์แห่งความรักดึงดูดความสนใจหากเป็นสีชมพูซึ่งความเข้มของสีจะจางลงจะให้ความรู้สึกหวานโรแมนติก

ภาพที่ 2.7 แสดงตัวอย่างสีโทนสีเหลือง

<http://www.comnetsite.com>

สีเหลือง (Yellow) คือสีแห่งความสุขสดชื่นร่าเริงมีชีวิตชีวาเป็นสีที่เข้าได้กับทุกสี

ภาพที่ 2.8 แสดงตัวอย่างสีโทนสีเขียว

<http://www.comnetsite.com>

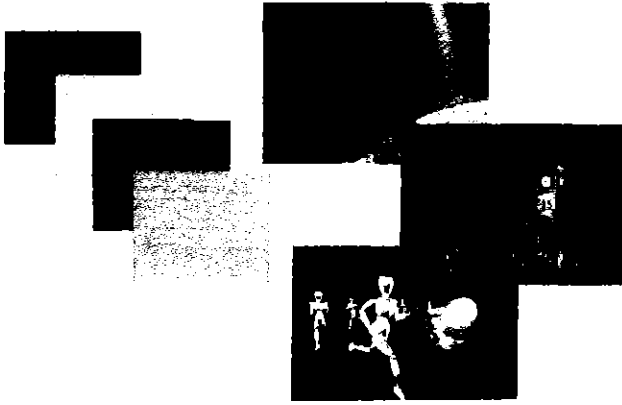
สีเขียว (Green) คือสีของต้นไม้ใบหญ้า เป็นสัญลักษณ์ของความสงบเรียบง่าย ความเข้มของสีเขียวให้ความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์

ภาพที่ 2.9 แสดงตัวอย่างสีโทนสีฟ้า

<http://www.comnetsite.com>

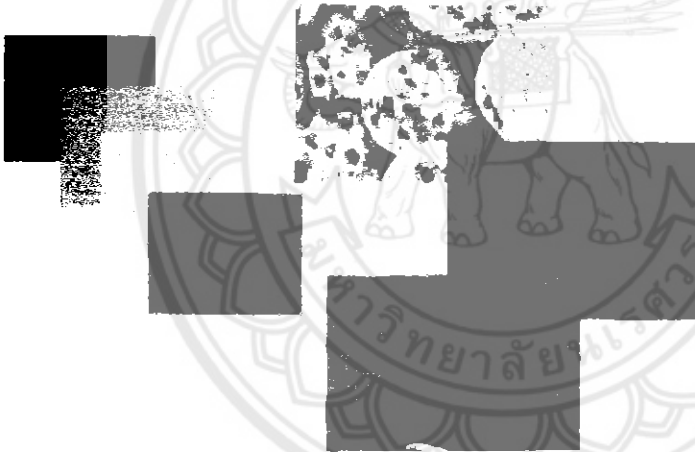
สีฟ้า (Blue) คือสีแห่งท้องฟ้าและน้ำทะเล เป็นสัญลักษณ์ของความสงบเยือกเย็นมั่นคงแต่เต็มไปด้วยพลังหากเป็นสีฟ้าอ่อนจะให้ความรู้สึกสดชื่นสวยงามกระดับกระฉ่างเป็นหนุ่มสาว

ภาพที่ 2.10 แสดงตัวอย่างสีโทนสีม่วง

<http://www.comnetsite.com>

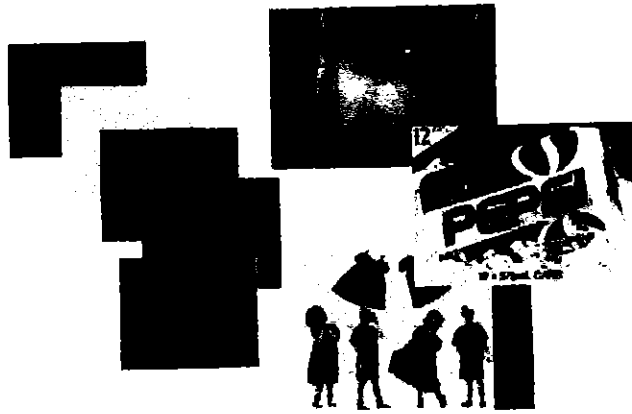
สีม่วง (Purple) คือสีแห่งความลึกลับซ่อนเร้น เป็นสีที่มีอิทธิพลต่อจินตนาการและความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก เช่น เรื่องเทพนิยายต่างๆ

ภาพที่ 2.11 แสดงตัวอย่างสีโทนสีน้ำตาล

<http://www.comnetsite.com>

สีน้ำตาล (Brown) เป็นสีสัญลักษณ์แห่งความรุ่งโรยเปรียบเสมือนต้นไม้ใบร่วงหล่นเมื่อถึงอายุขัย เป็นสีที่ให้ความหมายดูเหมือนธรรมชาติ เช่น สีน้ำตาลอ่อนและสีแก่นของลายไม้ เป็นต้น

ภาพที่ 2.12 แสดงตัวอย่างสีโทนสีแจ๊ด

<http://www.comnetsite.com>

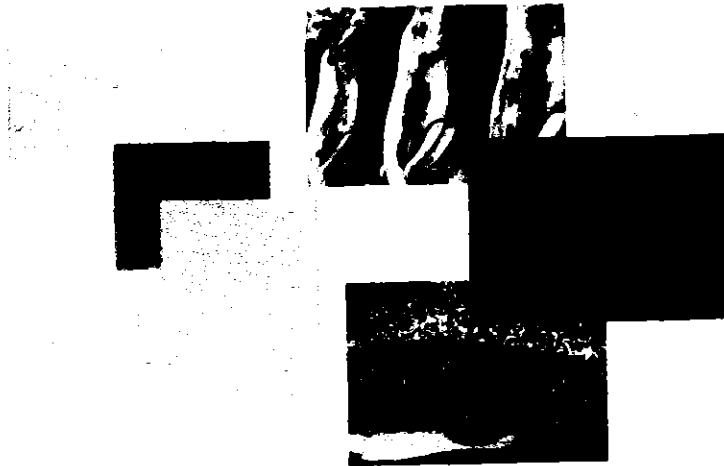
สีแจ๊ด (Vivid Colors) คือสีที่สะดุดตาเร็วมองเห็นได้ไกล โทนสีตัดกันแบบตรงข้าม เช่น แดงกับดำ เหลืองกับน้ำเงิน เขียวกับแดง ดำกับเหลือง เป็นต้น สีจำพวกนี้ นิยมใช้กันมากในงานของเด็กเล่น ภัตตาคาร ร้านอาหาร ประเภทฟาสต์ฟู้ด ค่าเฟ้อเสียของสีประเภทนี้ หากใช้จำนวนสีมากจะดูลายตา เพราะวิธีใช้ที่สมควรใช้หนึ่งหรือสองสีเป็นตัวเน้นหนัก

ภาพที่ 2.13 แสดงตัวอย่างสีโทนสีจาง

<http://www.comnetsite.com>

สีจาง (สีอ่อน) Light Colors ให้ความหมายที่ดูอ่อนโยนเบาหวานเหมือนคลื่นเมฆหรือปุยฝ้าย ช่วยทำให้พื้นที่ที่แคบดูให้กว้างขึ้น โทนสีจำพวกนี้จะใช้กันมากกับเสื้อผ้าสตรีชุดชั้นใน แฟชั่นชุดนอน ในงานศิลปะบางอย่างใช้สีอ่อนเป็นพื้นฉากหลังเพื่อขับให้รูปทรงลอยเด่นขึ้น

ภาพที่ 2.14 แสดงตัวอย่างสีโทนสีทึบ

<http://www.comnetsite.com>

สีทึบ (Dull Color) คือสีอ่อนที่ค่อนข้างเข้มหรือสีที่เจือจางลงให้ความรู้สึกที่สลัวลงบ้าง บางครั้งดูเหมือนฝันและดูคล้ายเครียด

ภาพที่ 2.15 แสดงตัวอย่างสีโทนสีทึบ

<http://www.comnetsite.com>

สีมืดทึบ (Dark Colors) ให้ความรู้สึกหนักแน่นแกร่งเข้มมีพลังสังเกตได้จากสีเครื่องแต่งกายของทหารสีสูทของผู้ชายชุดฟอร์มของช่างเป็นต้น (bcoms.net)”

2.เอกสารเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย

2.1 หลักการออกแบบเสื้อผ้า

ความหมายของการออกแบบได้มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ การออกแบบ “ ไว้แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางการศึกษาประสบการณ์โลกทัศน์และความสนใจของแต่ละบุคคลซึ่งจากการศึกษาเอกสารวิชาการต่างๆความหมายของการออกแบบมีดังนี้

ศิริพรณ์ปีเตอร์ (2550) ได้ให้ความหมายของคำว่า การออกแบบหมายถึงการสร้างสรรค์สิ่งหนึ่งๆอย่างมีวัตถุประสงค์

วัฒนะจุฑาวิภาต (2527) ได้ให้ความหมายของคำนี้ไว้ 2 ลักษณะคือการออกแบบเป็นการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นโดยไม่ลอกเลียนของเดิมหรือความคิดเดิมที่มีมาก่อนเพื่อตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยหรือความต้องการด้านอื่นๆการออกแบบคือการสร้างสรรค์ผลงานในรูป 2 มิติ และ 3 มิติให้เกิดความสวยงามและสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความเหมาะสมกับสภาพต่างๆนอกจากนั้น

รัตนะอุทัยผล (2523) ยังได้อธิบายความหมายของการออกแบบไว้ก็คือ

การออกแบบ (design) หมายถึงการเลือกสรร (selecting) และการจัดสรร(arranging) วัสดุต่างๆให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์ 2 ประการคือเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการจัดตกแต่งสร้างและเพื่อความสวยงาม (beauty) ซึ่งย่อมจะแสดงให้เห็นลักษณะและความคิด(idea) ของแต่ละบุคคลจากความหมายของการออกแบบจะเห็นว่างานออกแบบเป็นสื่อกลางความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์และระหว่างมนุษย์กับวัตถุหรือวัสดุต่างๆงานการออกแบบมีมาตั้งแต่ในอดีตตั้งแต่การออกแบบเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆจนถึงการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพื่อผลทางความงามหรือความพึงพอใจจนถึงปัจจุบันงานออกแบบก็ยังคงเป็นสื่อกลางที่มีคุณค่าต่อมนุษย์เพิ่มมากขึ้น

ความหมายของการออกแบบเสื้อผ้า

ความหมายของการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Fashion Design หรือ Costume Design ในวงการการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายได้มีการนำคำศัพท์เหล่านี้มาใช้เรียกทับศัพท์อยู่เสมอซึ่งความหมายคำศัพท์ที่นิยมนำมาใช้ได้แก่คำว่า Fashion ,Costume , Design ดังนี้

1. Fashion หมายถึงการวางรูปแบบรูปแบบของเสื้อผ้าหรือสิ่งอื่นๆที่ประชาชนส่วนใหญ่ นิยมในห้วงเวลาหนึ่ง

2. Costume หมายถึงเครื่องแต่งกายซึ่งได้รับการออกแบบขึ้นมาโดยมีจุดมุ่งหมายเป็นการเฉพาะหรือเป็นพิเศษสำหรับสถานที่หรือใช้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

3. Design หมายถึงการออกแบบแบบแผนลวดลายเค้าโครงซึ่งแสดงให้เห็นวิธีการหรือแนวทางในการทาบบางสิ่งบางอย่างแนวทางการทาบบางสิ่งบางอย่างเส้นและรูปร่าง

ซึ่งเป็นที่มาของแบบหรือการตกแต่งโดยมีจุดมุ่งหมายพิเศษเป็นการเฉพาะกล่าวโดยสรุปการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายหมายถึงการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายโดยมีแรงบันดาลใจจากสิ่งต่างๆรอบตัวเช่นธรรมชาติรูปทรงสิ่งแปลกใหม่สื่อเทคโนโลยีต่างๆในปัจจุบันหรือการนาแบบเสื้อผ้าในสมัยโบราณมาดัดแปลงให้เข้ากับยุคสมัยทั้งนี้จะต้องมีประโยชน์ด้านการใช้สอยและความงามเป็นสำคัญตลอดจนการแสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าด้านวัฒนธรรม ประเพณีและความนิยมของคนในยุคนั้นๆโดยใช้หลักการออกแบบทางศิลปะเข้าช่วยและคำนึงถึงความต้องการด้านต่างๆตลอดจนค่านิยมประโยชน์ใช้สอยความเหมาะสมและความทันสมัย

ความสำคัญของการออกแบบเสื้อผ้า

เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเป็นสิ่งที่มิถิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งในชีวิตประจำวันการประกอบอาชีพตลอดจนการแสดงบทบาทและฐานะทางสังคมตั้งแต่ในอดีตมนุษย์ได้คิดค้นโดยการนำวัสดุที่มีตามธรรมชาติมาทอหุ้มและปกปิดร่างกายเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำรงชีพการปกป้องร่างกายจากสภาพภูมิอากาศและอันตรายจากพืชแมลงและสัตว์ต่อมาได้มีพัฒนาการเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆจนถึงปัจจุบันนอกจากเสื้อผ้าจะให้ประโยชน์ในด้านกายภาพแล้วยังสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมกรรมการแต่งกายได้หลายแง่มุมซึ่งสามารถจำแนกความสำคัญของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายได้ดังนี้

- 1 เพื่อการปกป้องร่างกาย
- 2 เพื่อแสดงสถานภาพและชื่อเสียง
- 3 เพื่อแสดงบทบาทในสังคม
- 4 เพื่อการแสดงออกและบอกพฤติกรรมของบุคคล
- 5 เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง
- 6 เพื่อใช้แสดงประเพณีและวัฒนธรรม
- 7 เพื่อแสดงอิทธิพลของความเสมอภาคทางสังคม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจัดเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมากยิ่งด้วยความต้องการที่แตกต่างและเพิ่มมากขึ้นทำให้การออกแบบเข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการและด้วยความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจประโยชน์ใช้สอยรวมถึงความต้องการดึงดูดเพศตรงข้ามแล้วนั้นอาจกล่าวได้ว่าการออกแบบมีบทบาทสำคัญต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆของสังคมได้อย่างแท้จริงในการออกแบบเสื้อผ้ายังสามารถเกิดจากมูลเหตุต่างๆได้ดังนี้คือ

1. การเติบโตของสังคมเมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นการออกแบบเสื้อผ้าจึงต้องมีการปรับปรุงและสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป
2. การศึกษาและความก้าวหน้าทางการศึกษาทำให้กระบวนการออกแบบได้ถูกปรับปรุงและทดลองเพื่อพัฒนาให้มีคุณค่าตรงตามความต้องการ
3. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ใหม่
4. สภาพสังคมปัจจุบันความต้องการของมนุษย์มุ่งเน้นที่ความต้องการของตนเอง
5. ทักษะคติของสังคมที่ต้องการรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิมนิยมความเรียบสะดวกประหยัดและชอบเปลี่ยนแปลงรูปแบบตามเวลาและสถานที่ของการนำไปใช้
6. มนุษย์มีการคิดค้นวัสดุใหม่ๆทำให้รูปแบบและลักษณะการออกแบบเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับคุณสมบัติของวัสดุต่างๆจากมูลเหตุของการออกแบบเสื้อผ้าส่งผลให้งานออกแบบเสื้อผ้ามีคุณค่าในด้านต่างๆ 3 ด้านดังนี้
  - 1) คุณค่าทางกายคือคุณค่าที่มีประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวันโดยตรง
  - 2) คุณค่าทางอารมณ์ความรู้สึกคือคุณค่าที่เน้นความชื่นชอบพึงพอใจความมั่นใจ
  - 3) คุณค่าทางทัศนคติคือการออกแบบที่ส่งผลต่อทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้พบเห็น

หลักการออกแบบเสื้อผ้า

หลักในการออกแบบเสื้อผ้าแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การออกแบบโครงสร้าง (structure design) ในการออกแบบเสื้อผ้าส่วนใหญ่จะต้องมีการออกแบบจากโครงสร้างเป็นพื้นฐานหมายถึงการออกแบบที่ประกอบด้วยขนาด (size) รูปทรง (form) สี (color) และผิวสัมผัส (texture) ของเนื้อผ้ารวมถึงชนิดของตะเข็บปกแขนกระเป๋าสและส่วนรายละเอียดปลีกย่อยอื่นๆซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเสื้อผ้านั้นๆจะขาดส่วนใดไปไม่ได้อาจกล่าวได้ว่าการนำชิ้นส่วนอันเป็นโครงสร้างแต่ละชิ้นมาเย็บตะเข็บต่อกันจะสามารถเป็นเสื้อผ้าที่สมบูรณ์ได้

การออกแบบโครงสร้างในการออกแบบเสื้อผ้านั้นนับว่ามีความสำคัญอันดับแรกเพราะเสื้อผ้าที่ได้รับการออกแบบด้วยโครงสร้างที่ดีมักจะจัดเป็นเสื้อผ้าชั้นสูงและยังได้รับความนิยมเป็นเวลานาน

การออกแบบโครงสร้างที่ดีนั้นนอกจากจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญแล้ว(form follows function) ยังต้องคำนึงถึงด้านอื่นๆประกอบด้วยดังนี้

- 1 มีความสวยงามและเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย
- 2 เป็นรูปแบบง่าย ๆ เรียบ ๆ
- 3 มีสัดส่วนที่ดี
- 4 เหมาะสมกับวัสดุที่ใช้และกรรมวิธีในการผลิต

การออกแบบตกแต่ง (decorative design)

การออกแบบตกแต่งเป็นการตกแต่งเพิ่มเติมจากแบบโครงสร้างเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับเสื้อผ้า การป้องกันการตีระบายการติดครวมการติดผากระเป๋าวัวหลอกๆ โปผ้าพันคอตลอดจนเข็มขัดโดยไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยซึ่งการออกแบบตกแต่งในลักษณะนี้มักใช้กับงานที่ไม่ต้องการฝีมือการตัดเย็บเท่าใดนักเพราะสามารถปกปิดความบกพร่องของฝีมือตัดเย็บที่ไม่ชำนาญได้สิ่งที่น่าสนใจมาตกแต่งเพิ่มเติมสามารถเปลี่ยนย้ายไปใช้กับเสื้อผ้าตัวอื่นได้การออกแบบตกแต่งเพิ่มเติมจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

- ส่วนตกแต่งจะต้องช่วยเสริมแบบเสื้อจากโครงสร้างเดิมให้เด่นขึ้น
- ส่วนตกแต่งต้องสัมพันธ์กับเส้นบนโครงสร้างของแบบเสื้อ
- ส่วนตกแต่งเพิ่มเติมจะต้องสัมพันธ์กับผิวสัมผัสของผ้าที่ใช้การตัดเย็บ
- การใช้ส่วนตกแต่งควรใช้ไม่เกิน 1 หรือ 2 แห่งในแบบเสื้อ
- สีของวัสดุตกแต่งควรเลือกใช้สีที่มีความผสมผสานกับสีและลวดลายของผ้าที่เป็นโครงสร้างของเสื้อ
- ขนาดของวัสดุตกแต่งควรมีความสัมพันธ์กับขนาดพื้นที่ที่ต้องการออกแบบตกแต่ง
- การตกแต่งต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของวัสดุและประโยชน์ใช้สอย

องค์ประกอบในการออกแบบเสื้อผ้า

องค์ประกอบในการออกแบบเสื้อผ้าประกอบด้วย

เส้นและรูปทรง (lines, forms)

เส้นและรูปทรงในการออกแบบจะต้องพิจารณาไปพร้อมๆกันเพราะเส้นเป็นสิ่งที่ใช้กำหนดบริเวณหนึ่งๆให้เกิดรูปร่างขึ้นทั้งในรายละเอียดบนตัวเสื้อและเส้นกรอบนอกของเสื้อผ้าการเลือกใช้เส้นบนแบบเสื้ออย่างมีประสิทธิภาพย่อมสามารถลวงตาได้เช่นสามารถทำให้ดูสูงขึ้นหรือเตี้ยลงได้เป็นต้นนอกจากนั้นผลของการใช้เส้นต่างๆบนแบบเสื้อยังสามารถทำหน้าที่เน้นสีของผ้าและผิวสัมผัสของผ้าได้ตลอดจนความถี่ห่างของตำแหน่งที่ตั้งของเส้นเหล่านั้นได้ตามความต้องการว่าจะเน้นหรือไม่ต้องการเน้นให้สะดุดตาการเลือกใช้เส้นอาจจะใช้ตามลักษณะรูปร่างของร่างกายหรือเลือกเส้นที่ตรงกันข้ามกับลักษณะรูปร่างของร่างกายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่นำไปใช้และจุดประสงค์ในการออกแบบเส้นบนเสื้อผ้ามี่ 2 ชนิดคือเส้นตรงและเส้นโค้ง

เส้นตรง

เส้นตรงมีทิศทางการใช้อยู่ 3 ทิศทางได้แก่ตรงแนวราบตรงแนวตั้งและตรงแนวเฉียงหรือทแยง ส่วนเส้นโค้งไม่สามารถจำกัดทิศทางของการใช้ได้แน่นอนแต่ไม่ว่าจะเป็นเส้นแนวตรงหรือแนวโค้งก็ตามย่อมสามารถทำให้เกิดความรู้สึกต่างๆกันไปเส้นตรงเป็นเส้นที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะเส้นของร่างกายให้ความรู้สึกที่แข็งแรงกระด้างซึ่งในบางครั้งถ้าต้องการลดความรู้สึกแข็งกระด้างลงอาจจะใช้วิธีเลี่ยงไปใช้กับผ้าเนื้ออ่อนนุ่มเส้นตรงนั้นๆจึงจะดูคล้อยตามส่วนเว้าส่วนโค้งของร่างกายที่มีเนื้อผ้าที่แข็งกระด้างจะมีความเป็นเส้นตรงในตัวเองเส้นตรงต่างๆที่เกิดขึ้นในโครงสร้างของแบบเสื้อได้แก่แนวตะเข็บแนวเกล็ดและแนวตำแหน่งรอยเปิดของเสื้อผ้าแต่ละทิศทางของเส้นตรงสามารถลวงตาให้เกิดความรู้สึกต่างๆกันได้ซึ่งในการเลือกใช้ควรคำนึงถึงรูปร่างของแต่ละคนที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป

- เส้นตรงแนวตั้งโดยปกติจะให้ความรู้สึกในทางเพิ่มความสูงเป็นเส้นที่นิยมกันมากในหมู่ผู้ที่ต้องการมีรูปร่างที่สูงโปร่งเส้นตั้งในเสื้อผ้าได้แก่เส้นจากไหล่ลงมายังเท้าเส้นภายในโครงสร้างของเนื้อผ้าเส้นในโครงสร้างของแบบเสื้อเส้นที่เกิดจากส่วนตกแต่งภายในตัวเสื้อ

- เส้นตรงแนวนอนมักให้ความรู้สึกช่วยเพิ่มความกว้างแต่ไม่จริงเสมอไปนักเพราะทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความถี่ทางหรือช่องไฟของเส้นเหล่านี้ด้วยเส้นตรงแนวนอนในแบบเสื้อได้แก่เส้นจากลวดลายผ้าเส้นเอวเส้น yoke เส้นชายกระโปรงและส่วนตกแต่งที่เป็นแนวราบกับร่างกายเป็นต้นตั้งนั้นเมื่อความเข้มของสีและขนาดของเส้นหรือช่องไฟมากเท่าไรก็จะทำให้เกิดความรู้สึกกว้างขึ้นตามไปด้วย
- เส้นตรงแนวเฉียงหรือเส้นทแยงเป็นเส้นที่นิยมนำมาใช้กับเสื้อผ้ามากอีกเส้นหนึ่งซึ่งนอกจากจะให้ความรู้สึกสดชื่นกระปรี้กระเปร่ามีชีวิตชีวาแล้วยังช่วยอำพรางส่วนที่บกพร่องของรูปร่างได้อีกด้วยทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองศาของแนวเส้นเฉียงที่นำไปใช้ว่าอยู่ในองศาใดถ้าองศาของเส้นน้อยก็จะให้ความรู้สึกเช่นเดียวกับเส้นตรงแนวราบแต่ถ้าองศาของเส้นมากขึ้นจนใกล้เคียงกับ 90 องศาเท่าไรก็จะให้ความรู้สึกเช่นเดียวกับเส้นตรงแนวตั้งเส้นซิกแซกจัดเป็นเส้นที่เกิดจากแนวเส้นทแยงสามารถลวงตาไปตามทิศทางและองศาของเส้นเส้นเฉียงหรือเส้นทแยงเส้นซิกแซกในเสื้อผ้าได้แก่ลวดลายผ้าโครงสร้างการทอของผ้าแนวเส้นเหล่านี้ถ้านำไปใช้ในการออกแบบเสื้อผ้ามักจะให้ความรู้สึกเพิ่มขนาดขึ้น

เส้นโค้ง

จัดเป็นเส้นที่มีความคล้อยตามเส้นของรูปร่างมากที่สุดและเป็นเส้นที่ถูกนำไปใช้ในกรณีที่ต้องการให้เกิดความรู้สึกอ่อนหวานนุ่มนวลนอกจากนั้นยังให้ความรู้สึกคล่องแคล่วมากขึ้นตามแนวเส้นโค้งที่ขยายกว้างเพิ่มขึ้นจนเป็นแนววงกลมเส้นโค้งในตัวเสื้อมีความสัมพันธ์กับส่วนโค้งของรูปร่างดังนั้นถ้ารูปร่างโค้งเว้ามากเท่าไรก็ทำให้เป็นการเน้นสัดส่วนให้เด่นชัดมากขึ้น

การนำเส้นมาใช้ในการออกแบบโครงร่างของแบบเสื้อแล้วก็ได้เส้นกรอบนอก (silhouettes) ของแบบเสื้อนั้นๆซึ่งเส้นกรอบนอกจะเป็นสิ่งแรกที่สร้างความประทับใจให้กับผู้พบเห็น ดังนั้นเส้นกรอบนอกของแบบเสื้อที่ดีก็จะส่งผลให้เสื้อผ้าและรูปทรงของส่วนประกอบในตัวเสื้อเช่นแขนเสื้อปกเสื้อกระโปรงดูดีและสร้างความประทับใจต่อผู้พบเห็นมากยิ่งขึ้นเส้นกรอบนอกของเสื้อผ้าได้มีวิวัฒนาการจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันซึ่งมีเพียง 3 แบบเท่านั้นที่มีการนำไปใช้และดัดแปลงไปบ้างตามสมัยนิยมได้แก่ทรงตรง (tubular) ทรงกระดิ่ง (bouffant) ทรงหางกระรอก (bustle) ในเสื้อผ้าชั้นสูงมักนิยมใช้เส้นกรอบนอกที่เป็นทรงตรงหรือทรงกระดิ่งเช่นชุดไทยชุดราตรีเป็นต้นแต่ถ้า

เสื้อผ้าที่ผลิตจำนวนมากๆก็จะใช้เส้นกรอบนอกรูปทรงระดับปานกลางที่อยู่ระหว่างรูปทรง 2 แบบเช่น ทรงตรงกับทรงกระดิ่งและจะเปลี่ยนแปลงไปตามสมัยนิยมในแต่ละสมัย

สี (color)

สีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการออกแบบเสื้อผ้าเช่นเดียวกับเส้นนับว่าเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เราสามารถมองเห็นสีต่างๆได้ในความรู้สึกรู้สึกที่แตกต่างกันซึ่งเกิดจากสภาพความเข้มของแสงที่ตกกระทบและสะท้อนกับสีที่มีความอ่อนแก่ที่แตกต่างกันเข้าสู่สายตาไม่ว่าจะเป็นแสงที่เกิดจากธรรมชาติหรือแสงที่เกิดจากไฟฟ้าถ้าแสงมากก็ทำให้สีมีความสว่างและชัดเจนมากแต่ถ้าแสงน้อยก็จะทำให้สีหม่นและลดความสดใสลงได้และที่สำคัญสีเป็นสิ่งแรกที่สร้างความประทับใจให้กับผู้พบเห็นและสร้างอารมณ์หรือความรู้สึกต่างๆได้อย่างรวดเร็วกว่าองค์ประกอบอื่นๆบนตัวเสื้อสีเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการออกแบบเสื้อผ้าเนื่องจากสีทำให้สะดุดตาและเป็นสิ่งแรกที่ผู้คนจะมองเห็นและจดจำเราได้ หากเลือกใช้สีให้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคลิกกาลเทศะและสภาพแวดล้อมและจะช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองอีกด้วยผู้ที่ประสบความสำเร็จในการนำเสนอใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าได้นั้นนอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับพื้นฐานของสีแล้วยังจะต้องรู้เกี่ยวกับหลักการนำสีไปใช้ในการออกแบบเสื้อผ้านี้

หลักการนำสีมาใช้ร่วมกัน (color combination)

หลักการนำสีมาใช้ร่วมกันมีอยู่ 4 วิธีคือ

1. การใช้สีคู่ประกอบ

การนำสีคู่ประกอบซึ่งเป็นสีที่อยู่ตรงกันข้ามกันในวงจรสีเช่นสีเขียวกับสีแดงหรือน้ำเงินกับสีส้มมาใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าเราต้องทำความเข้าใจว่าสีเหล่านี้เป็นสีที่ตัดกันอย่างรุนแรงสามารถทำให้ประสาทสัมผัสเกิดการตื่นตัวอย่างฉับพลันในขณะเดียวกันก็ช่วยทำให้ดูมีชีวิตชีวาแต่ผู้ที่ใช้สีคู่ประกอบต้องมีความชำนาญในการใช้สีเพราะหากใช้สีได้ไม่ถูกวิธีจะลดคุณค่าของความสวยงามของแบบเสื้อผ้าทั้งหมด

2. การใช้สีข้างเคียง

การนำสีข้างเคียงซึ่งเป็นสีที่อยู่ใกล้กันในวงจรสีเช่นสีเขียวน้ำเงินกับสีเขียวน้ำเงินมาใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าจะทำให้เกิดความรู้สึกกลมกลืนของสี

3. การใช้สี 3 สี (triad colors)

การใช้สี 3 สีที่อยู่ในกรอบสามเหลี่ยมของวงจรสีเช่นสีม่วงสีส้มและสีเขียวมาใช้ร่วมกันเมื่อดูครั้งแรกอาจจะดูไม่เข้ากันแต่ในความจริงอย่างเข้ากันได้ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากนักออกแบบรู้จักเลือกใช้สีในสัดส่วนที่เหมาะสม

4. การใช้สีเอกรงค์ (monochrome color)

เป็นการใช้สีแท้สีเดียวในการออกแบบเสื้อผ้าซึ่งสามารถทำให้ดูน่าสนใจโดยการทำสีแท้สีเดียวนั้นให้มีความเข้มของสีที่หลากหลายเช่นสีน้ำเงินก็ใช้ความอ่อนเข้มของสีในการออกแบบเพื่อให้สีน้ำเงินที่ดูเรียบง่ายดูน่าสนใจขึ้นได้ถ้ารู้จักนำไปใช้ให้เหมาะสม

หลักการใช้สีเพื่ออำพรางรูปร่าง (contrast illusion)

โดยปกติสีแต่ละสีจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของตนเองและผู้พบเห็นที่แตกต่างกันออกไปเช่นสีขาวหรือสีอ่อนมากๆ (very light value) จะทำให้เกิดความรู้สึกไกลและมีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าที่เป็นจริงในขณะที่สีดำหรือสีเข้มให้ความรู้สึกใกล้และมีขนาดเล็กลงดังนั้นนักออกแบบควรเลือกใช้น้ำหนักของสีหรือค่าของสีกับเสื้อผ้าให้เหมาะสม

ความรู้เรื่องผ้าและเส้นใย

นักออกแบบเสื้อผ้าจะต้องเป็นผู้กำหนดทั้งแบบเนื้อผ้าวัสดุตกแต่งดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านผ้าและเส้นใยเพื่อให้สามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมสิ่งที่นักออกแบบเสื้อผ้าจำเป็นต้องรู้มากไปกว่าชนิดของผ้าก็คือความรู้ทางด้านเส้นใยเส้นใยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยสังเคราะห์เส้นใยและผ้าแต่ละชนิดมีบทบาทต่อแฟชั่นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเป็นอย่างยิ่งก่อนที่จะมีเส้นใยสังเคราะห์ใช้มนุษย์รู้จักเพียงเส้นใยธรรมชาติเท่านั้นที่จะนำมาทำเป็นผ้าได้แก่ขนสัตว์ฝ้ายลินินไหมผ้าขนสัตว์จะใช้สำหรับเสื้อผ้าประเภทโค้ท (coat) สูท (suit) ผ้าฝ้ายจะใช้สำหรับเป็นเสื้อผ้าที่มีน้ำหนักเบาคุณสมบัติของเส้นใยเส้นด้ายและผ้าขึ้นอยู่กับกระบวนการผลิตที่มีกรรมวิธีในการผลิตหลายวิธีเช่นการถักการทอการอัดทำให้ได้โครงสร้างผ้าและผิวสัมผัสของผ้ามีความแตกต่างกันออกไป

การเลือกผ้าให้เหมาะกับแบบเสื้อ

การเลือกผ้าเป็นจุดเริ่มต้นของการออกแบบเสื้อผ้าถ้าเลือกได้เหมาะสมก็จะทำให้ผลงานที่ออกแบบมีความสมบูรณ์และได้รับการยอมรับโดยมีหลักในการพิจารณา 3 ประการคือ

1. ความเหมาะสมกับโอกาสที่ใช้

นักออกแบบจะต้องพิจารณาว่าจะออกแบบเสื้อผ้าเพื่อใช้ในฤดูกาลใดก็ต้องเลือกผ้าให้เหมาะสมถ้าฤดูหนาวก็ควรเลือกใช้ผ้าเนื้อหนาและถ้าฤดูร้อนก็ควรผ้าที่มีเนื้อบางเบาระบายอากาศได้ดีหรือผ้าที่เนื้อหนามีโครงสร้างการทอธรรมดาควรตัดเย็บเป็นชุดทำงานหรือผ้าที่มีการตกแต่งพิเศษให้มีความหรูหราที่เหมาะสมกับแบบเสื้อผ้าที่ใช้ในโอกาสพิเศษเป็นต้น

2. ลวดลายของผ้า

นักออกแบบเสื้อผ้าควรมีความพึงพิถันต่อการเลือกลวดลายของผ้าให้มากเพื่อผลงานที่ออกมาจะได้เป็นที่ยอมรับและสวยงามเหมาะสมลักษณะของลวดลายผ้าแบ่งได้ 5 ชนิดคือผิวสัมผัสของผ้า ผิวสัมผัสของผ้าไม่สามารถสัมผัสได้จากการมองเพียงอย่างเดียวแต่อาจเกิดจากการสัมผัสด้วยมือซึ่งแบ่งตามลักษณะของแต่ละผิวสัมผัสได้ 2 ลักษณะคือ

1. ความนุ่มและความกระด้างซึ่งแบ่งออกตามการใช้งานได้ 3 ชนิดได้แก่

- ชนิดปานกลางเหมาะกับการออกแบบเสื้อผ้าที่มีเส้นกรอบนอกปกติ
- ชนิดกระด้างมากเหมาะกับการออกแบบเสื้อผ้าที่มีเส้นกรอบนอกพิเศษหรือการใช้งานเฉพาะ
- ชนิดอ่อนนุ่มมากเหมาะกับการออกแบบเสื้อผ้าที่มีเส้นกรอบนอกพิเศษเช่นพองฟูมากๆ

2. ความหนาและความบางผ้าแต่ละชนิดนอกจากมีความหนาความบางที่

แตกต่างกันแล้วยังมีผิวสัมผัสที่ต่างกันอย่างอีกด้วยผิวสัมผัสของเนื้อผ้าบอกให้ทราบถึงโอกาสที่จะใช้ได้อย่างเหมาะสมผิวสัมผัสมีทั้งขรุขระเรียบเกลี้ยงมันหรือด้านนุ่มหรือกระด้างหยาบหรือละเอียดผิวสัมผัสมีผลต่อเส้นกรอบนอกของเสื้อผ้านักออกแบบที่ดีควรรู้จักเลือกผิวสัมผัสของผ้าให้มีความสัมพันธ์และเหมาะสมกับแบบเสื้อสิ่งนี้นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงเพื่อยึดเป็นแนวทางในการออกแบบเสื้อผ้าประเภทต่างๆคือ

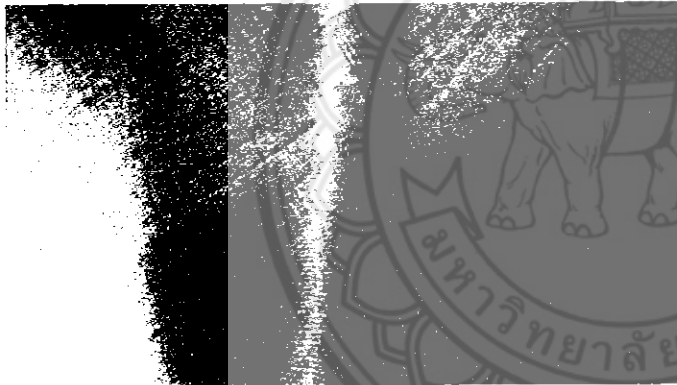
- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างวัยกับแบบ
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างวัสดุกับแบบ
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสและเวลาที่ใช้กับแบบ
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างเส้นกรอบนอกกับแบบ

นอกจากทั้ง 4 ข้อข้างต้นแล้วยังมีสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญมากเช่นกันคือเนื้อผ้าลวดลายสีซึ่งนักออกแบบเสื้อผ้าจะต้องเลือกใช้ให้มีความสัมพันธ์กันด้วย

บทสรุป

พื้นฐานการออกแบบเสื้อผ้าประกอบด้วยหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องได้แก่ความหมายของการออกแบบและการออกแบบเสื้อผ้าความสำคัญของการออกแบบเสื้อผ้าหลักการออกแบบเสื้อผ้าและองค์ประกอบของการออกแบบเสื้อผ้าเนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวเป็นหลักการที่จำเป็นต่องานออกแบบเสื้อผ้าทุกประเภทและเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ออกแบบต้องนำไปใช้ประกอบในการออกแบบเสื้อผ้าเพื่อให้ผลงานการออกแบบมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (หลักการออกแบบเสื้อผ้า ,)

2.2 ประเภทของผ้า

ภาพที่ 2.16 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าฝ้าย

<http://nammorndesign.com/>

ผ้าฝ้าย (cotton)

เป็นใยเซลลูโลสได้จากดอกของฝ้าย ผ้าที่ผลิตจากฝ้ายพันธุ์ดีเส้นใยาว ผิวของผ้าจะเรียบเนียน และทนทาน คุณภาพของผ้าฝ้ายขึ้นอยู่กับพันธุ์ ความยาวและความเรียบของเส้นใย ใยฝ้ายเองไม่ค่อยแข็งแรงนัก แต่เมื่อนำมาทอเป็นผ้า จะได้ผ้าที่แข็งแรง ยิ่งทอเนื้อหนาและแน่นจะยิ่งแข็งแรงทนทาน คุณความชื้นได้ดี เหมาะสำหรับทำผ้าเช็ดตัว ผ้าเช็ดหน้า ผ้าฝ้ายเนื้อบางถึงเนื้อหนापานกลางใช้เป็นชุดสวมในฤดูร้อนจะรู้สึกเย็นสบาย

คุณลักษณะเด่นของผ้าฝ้ายคือ

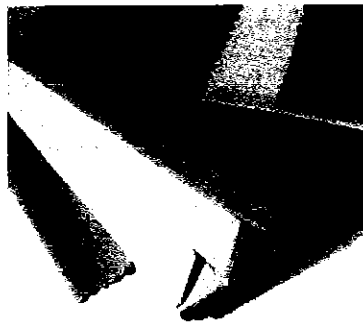
- ยับง่าย รีดให้เรียบได้ยาก แต่ปัจจุบันมีการตกแต่ง (Finish) ทำให้ผ้าไม่ค่อยยับและรีดให้เรียบได้ง่ายขึ้น

- ซักได้ด้วยผงซักฟอก ซักรีดได้ที่อุณหภูมิสูง

- แผลงไม่กินแต่จะขึ้นรา

ผ้าฝ้ายผสมกับผ้าใยสังเคราะห์ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าผ้า T/C หรือ TC

เป็นผ้าที่มีส่วนผสมเป็นใยสังเคราะห์ และนำเนื้อฝ้ายเข้ามาผสมรวมด้วย คุณสมบัติก็จะอยู่กลางระหว่างผ้า cotton และผ้า TK ผ้าชนิดนี้นิยมทอผ้าให้มีลักษณะเป็นรู เนื่องจากผ้าประเภท TK และ TC มีสมบัติในการระบายอากาศที่ไม่ค่อยดีนัก การทอผ้า จึงนิยมทอผ้าให้มีรูเล็กๆ เพื่อช่วยระบายอากาศ และเพื่อความสบายในการสวมใส่เนื้อผ้า จะมีลักษณะความมัน (น้อยกว่า TK) ผ้าใยสังเคราะห์ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าผ้า T/K หรือ TK เป็นผ้าที่มีส่วนผสมหลักเป็นใยสังเคราะห์ เนื้อผ้าจะมีลักษณะมัน คุณสมบัติ ทั่วๆไป คือ ผ้า TK จะไม่ค่อยยับ อยู่ทรง ไม่ย้วย สีไม่ตก แต่ข้อเสียก็คือเสื้อที่ทำจากผ้า TK ใส่แล้วจะร้อน เนื่องจากระบายอากาศไม่ดีผ้า TK จึงนิยมทอ ให้มีลักษณะเป็นรูเช่นกัน ทนทานหาได้ง่ายและวางขายตามท้องตลาด

ภาพที่ 2.17 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าโพลีเอสเตอร์

<http://www.toray.co.th/>

ผ้าโพลีเอสเตอร์ (Polyester)

เส้นใยพอลีเอสเตอร์มีลักษณะนุ่ม เงามัน เส้นใยสั้นมีลักษณะคล้ายฝ้าย และขนสัตว์ จึงเป็นเส้นใยที่ใช้เลียนแบบ และผสมกับเส้นใยอื่นได้ดี ใช้มากในวงการอุตสาหกรรมเสื้อผ้า ทนความชื้นได้น้อย น้ำหนักเบา ไม่ค่อยยับ รีดจับจีบถาวรได้ มักผลิตเป็นผ้าประเภท Wash and Wear คือ รีดเพียงเล็กน้อยหรือไม่จำเป็นต้องรีด ปัญหาที่พบคือ ถ้าผลิตจากใยสั้นใช้ไปแล้วจะเป็นขุย เมื่อเผาจะละลายเป็นยางสีดำ ถ้าเผาจนสิ้นสุดเกือบบางส่วนจะกรอบ

ภาพที่ 2.18 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าขนสัตว์

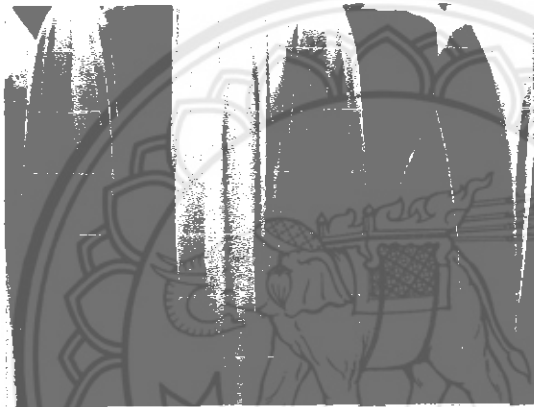
<http://www.mix-and-match.net/>

ผ้าขนสัตว์ (wool)

ผลิตจากขนสัตว์หลายชนิด เช่น แกะ แพะ อูฐ และกระต่าย แต่ที่ผลิตมากที่สุดได้แก่ขนแกะ ขนสัตว์จะให้ความอบอุ่นเพราะไม่นำความร้อน ทนความชื้นได้ดีจึงสามารถถ่ายเทความชื้นจากร่างกายหรือบรรยากาศทำให้ไม่เหนอะหนะเวลาสวมใส่ เมื่อถูกความร้อนและชื้น ผ้าขนสัตว์จะเชื่อมติดกันเป็นแผ่น หดทุกครั้งเมื่อเปียก (Progressive Shrinkage) จึงไม่แนะนำให้ซักเอง ควรส่งร้านที่มีความชำนาญในการซักผ้าขนสัตว์ เว้นเสียจากจะมีป้ายที่ติดมากับเสื้อบอกไว้ว่า ซักได้ (Washable)

ผ้าขนสัตว์บางชนิดจะตกแต่งกันหด (Shrinkage Control) และป้องกันไม่ให้เชื่อมติดกันเมื่อซักรีด วิธีการดูแลรักษาอย่างง่าย คือใช้แปรงนุ่ม ๆ แปรงฝุ่นออกทุกครั้งหลังการใช้ ถ้าถูกน้ำให้สับดอออกอย่าแปรงขณะผ้าเปียก แขนวในที่ที่มีอากาศโปร่ง อย่าใช้เสื้อผ้าชุดเดียวติดต่อกันหลายวัน เพราะเมื่อขนสัตว์ถูกแรงถูไถไปมานาน ๆ จะแข็งเป็นมัน บางชนิดขนจะหลุดถ้าจะเก็บผ้าขนสัตว์ไว้ควรซักแห้ง เก็บในถุงพลาสติกชนิดให้สนิท มอด (Moth) ชอบกินขนสัตว์มาก

ผ้าทอขนสัตว์จะผลิตจากด้าย 2 ประเภท ทำให้คุณสมบัติและราคาต่างกันมากผ้าที่ผลิตจากด้าย woolen เรียก woolen fabric ทำจากเส้นใยที่ผ่านการสาวครั้งเดียว เส้นใยมีความสั้น ยาว ปนกัน ผ้าค่อนข้างหยาบ บริเวณที่ถูกน้ำหนักกดทับเช่น สอก เข่า กันมักจะเป็นโป่งเป็นถุงและเรียบเป็นมันผ้าที่ผลิตจากด้าย Worsted เรียก Worsted Fabric ทำจากเส้นใยที่ผ่านการสาวสองครั้ง เส้นใยเล็ก ยาว ละเอียดยืด ด้ายเข้าเกลียวแน่น ผ้าเนื้อเบา ละเอียดยืดราคาแพง กว่า Woolen มาก

ภาพที่ 2.19 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าสแปนเด็กซ์

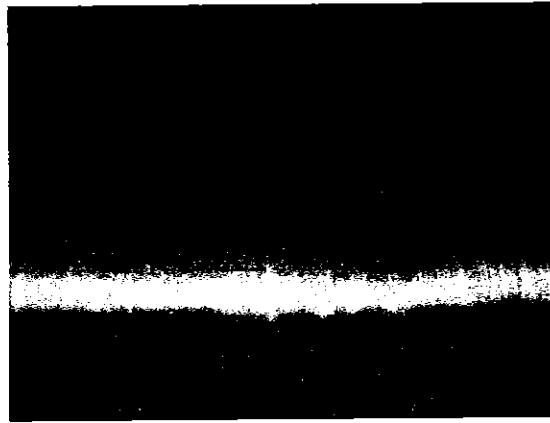
<http://g02.a.alicdn.com>

ผ้าสแปนเด็กซ์ (Spandex)

เป็นใยสังเคราะห์ที่รู้จักกันในนาม Lycra ดึงยืดได้ 6-7 เท่าของความยาวเดิม ต้านทานแรงดึงได้สูง

- คุณสมบัติของผ้าชนิดนี้คือ น้ำหนักเบา มีความยืดหยุ่นได้ดี เมื่อสวมใส่แล้วสามารถยืดขยายออกได้ถึง 500% และสามารถคืนตัวกลับมาในสภาพเดิม และสามารถระบายเหงื่อได้ดีอีกด้วย

- นอกจากคุณสมบัติที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น กางเกงจักรยานที่ตัดเย็บจากผ้าสแปนเด็กซ์นี้ ยังช่วยต้านแรงลมได้ดี และยังช่วยป้องกันผิวหนังจากการเสียดสีกับอานจักรยาน หรือตัวถัง (Frame) ได้อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ผ้าชนิดนี้ ยังช่วยระบายเหงื่อออกจากผิวหนังได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดการระคายเคืองหรือผดผื่น เมื่อสวมใส่เป็นเวลานานอีกด้วย

ภาพที่ 2.20 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าไหม

<http://f.ptcdn.info>

ผ้าไหม (silk)

เป็น เส้นใยโปรตีน ได้จากรัง (Cocoon) ของไหม ผ้ามีความมันนุ่มเป็นเงา ไม่ค่อยยับ คงรูปทรงได้ดีเหมาะสำหรับตัดชุด ดูดความชื้นได้ดี มีคุณสมบัติพิเศษคือ สามารถปรับตัวให้เข้ากับอุณหภูมิได้ดี จะรู้สึกเย็นสบายในหน้าร้อน และจะอบอุ่นในหน้าหนาว การซักผ้าไหม ถ้าจะให้คงความเงามัน คงรูปทรงควรซักแห้ง ไหมบางชนิดซักได้ด้วยมือในน้ำสบู่อย่างอ่อน (ผงซักฟอกจะทำลายความเงามันของไหม) ใช้ผ้าหมาด ๆ ปิดทับขณะรีด แฉาไฟจะหดหนีไฟ พองตัว ดัดไฟได้ ใถ้นุ่ม

ภาพที่ 2.21 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าไนลอน

<http://www.golfmate.co.th/>

ไนลอน (Nylon)

ค้นพบเมื่อ 1930 ครั้งแรกได้เป็นเส้น ๆ นำมาทำแปร่งสีฟัน ในปี ค.ศ. 1940 ผลิตเป็นถุงน่องสตรี หลังจากนั้นได้พัฒนาเป็นเสื้อผ้าและของใช้มากมายหลายชนิดเส้นใยมีความเหนียว แข็งแรง

ทนทานมาก ยืดหยุ่นง่าย เมื่อถูกไฟจะละลาย ไม่ค่อยไหม้ ออกจากไฟจะดับ ถ้าเป็นก้อนแข็งบีบไม่แตก

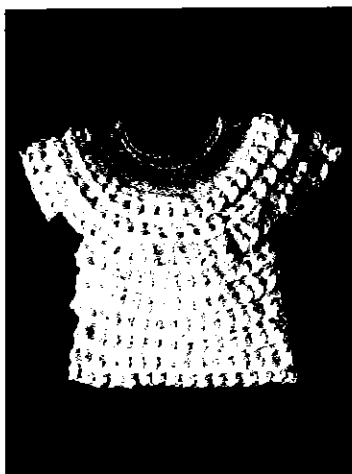

ภาพที่ 2.22 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าทอ

<http://www.openbase.in.th/>

ผ้าทอ (woven fabrics)

เป็นผ้าที่เกิดจากกระบวนการทอโดยใช้เครื่องทอ (weaving loom) โดยมีเส้นยืน (warp yarn) และเส้นพุ่ง (filling or weft yarn) ที่ทอขัดในแนวตั้งฉากกัน และจุดที่เส้นทั้งสองสอดประสานกัน (interlacing) จะเป็นจุดที่เส้นด้ายเปลี่ยนตำแหน่งจากด้านหนึ่งของผ้าไปด้านตรงข้าม การทอในปัจจุบันมีการพัฒนา จากการทอด้วยมือ (hand looms) ไปเป็นการใช้เครื่องจักรในการทอ โดยใช้เทคนิคหลากหลายรูปแบบ แตกต่างกันไป เช่น Air-jet loom, Rapier loom, Water-jet loom, Projectile loom, Double-width loom, Multiple-shed loom, Circular loom, Triaxial loom

ภาพที่ 2.23 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าถัก

<http://www.otoptoday.com/>

ผ้าถัก (knitted fabrics)

เป็นผ้าที่เกิดจากการใช้เข็ม (needles) ถักเพื่อให้เกิดเป็นห่วงของด้ายที่มีการสอดขัดกัน (interlocking loops) โดยจะมีเส้นที่อยู่แนวตั้ง (Wales) และเส้นที่อยู่แนวนอน (courses)

ภาพที่ 2.24 ภาพแสดงตัวอย่างผ้าถัก

<http://mblog.manager.co.th/>

ผ้าลินิน (linen)

ทำจากต้น flax สามารถนำมาผลิตเป็นผ้าที่มีเนื้อบางมาก ๆ จนถึงผ้าเนื้อหนามาก เป็นเส้นใยธรรมชาติที่แข็งแรงที่สุด ใช้งานผ้าสักบางจึงขาด ผ้ามีความเงามัน ผิวเรียบแข็ง ดูดซับน้ำได้ดี
คุณลักษณะเด่นของผ้าฝ้ายคือ

- ยับง่าย รีดให้เรียบได้ยาก ควรตากแห้งกันยับ
- ซักด้วยผงซักฟอก รีดขณะขึ้นที่อุณหภูมิสูง
- ถ้าเก็บผ้าลินินไว้นาน ๆ ต้องม้วนใส่แกนเก็บไว้ เพราะถ้าพับรอยพับจะหัก(admin,2555)”

3.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมุสลิม

3.1 ภาษา

ศัพท์บางตัวในภาษาอาหรับ ภาษาไทยไม่สามารถให้ความหมายในทางลึกได้ด้วยประการดังนี้ จึงต้องมีการเรียนภาษาอาหรับ โดยเฉพาะภาษาอาหรับที่เป็นภาษาคัมภีร์อัลกรุอานในศัพท์ 1ตัวสามารถขยายความหมายได้มากมายเช่น คำว่า อิสลาม แปลว่าสันติ ก็ได้ แปลว่าซันชะเนาะ ก็ได้ แปลว่าทำให้แน่นก็ได้หรือคำว่า นิกะห์ ซึ่งหมายถึงการที่คนสองคน ต่างเพศมาอยู่ร่วมกัน ใช้ชีวิตร่วมกันตามที่ศาสนาบัญญัติ โดยมีกฎเกณฑ์มากมายคน ศาสนิกอื่นไปให้ความหมายว่าการแต่งงาน การแต่งงานความหมายทางศาสนานั้นไม่มี มีแต่คำว่า นิกะห์ อย่างเดียว ด้วยเหตุดังนี้ การทับศัพท์ จึงเกิดขึ้นในหลายภาษาในโลก สัจธรรมข้อหนึ่ง ไม่มีภาษาใดในโลกที่สามารถแปลได้ นอกจากการให้ความหมายได้เท่านั้นด้วยประการนี้เช่นเดียวกันทำไม คัมภีร์อัลกรุอาน จึงต้องเป็นภาษาอาหรับเท่านั้น ส่วนฉบับที่ให้ความหมายเป็นภาษาอื่น ๆ คงมีสถานะแค่ตำราเรียนศาสนาอิสลามเท่านั้น

3.2 ประเพณีวัฒนธรรมมุสลิม

จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยได้แก่จังหวัดสตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และพูดภาษามลายูท้องถิ่น มีสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต สังคม ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ตามหลักศาสนาอิสลาม มีลักษณะพิเศษเฉพาะท้องถิ่น

แบบสมัยดั้งเดิม (พิธีการแบบชาวบ้าน)

ประเพณีการเกิด

เมื่อเริ่มตั้งครรภ์ หญิงผู้มีครรภ์จะไปฝากท้องกับหมอต้าแย (โต๊ะบีแด) โดยจัดเครื่องบูชาหมอประกอบด้วย หมาก พลุ ยาเส้น และเงินตามสมควร

การคลอด เมื่อถึงกำหนดคลอด ญาติหรือสามีของหญิงผู้จะคลอด จะไปตามหมอต้าแยมาช่วยทำคลอดให้ที่บ้าน ก่อนคลอดต้องเตรียมของต่าง ๆ ประกอบด้วยด้ายดิบหนึ่งขด ข้าวสารจำนวนเล็กน้อย หมาก พลุและเงินตามสมควร เมื่อทารกคลอดออกมาแล้ว หมอต้าแยจะชำระล้างทำความสะอาด

สะอาดตัวเด็ก ตัดและผูกสายสะดือ แล้วนำเด็กไปไว้ในถาดใบใหญ่มีผ้าปูรองรับอยู่หลายชั้น แล้วหมอบต่ำแยจะตม้มน้ำชำระร่างกายให้แก่ผู้เป็นแม่ แล้วนวดพื้นทุกส่วนของร่างกาย เพื่อให้เลือดลมเดินสะดวก

หลังจากตม้มน้ำทำความสะอาดตัวเด็กแล้ว บิดาหรือผู้มีความรู้ทางศาสนาทำพิธีอาชานหรือบัง (พูดกรอกที่หูขวา) และกอมัต (พูดกรอกที่หูซ้าย) แก่เด็กเป็นภาษาอาหรับมีความหมายดังนี้

๑. อัลเลาะห์ผู้ยิ่งใหญ่
๒. ข้าขอปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลเลาะห์
๓. ข้าขอปฏิญาณว่านบีมุฮัมมัดเป็นทูตของท่าน
๔. จงละหมาดเถิด จงมาในทางมีชัยเถิด แท้จริงข้าได้ยื่นละหมาดแล้ว อัลเลาะห์ผู้ยิ่งใหญ่ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลเลาะห์

พิธีเลี้ยงรับขวัญบุตร (อาแกเกาะห์ อากีกะฮ์หรือพิธีเชือดสัตว์) ตามหลักศาสนาอิสลาม การเชือดสัตว์เพื่อให้สัตว์ที่ถูกเชือดนั้นไปเป็นพาหนะในโลกลงหน้า โดยบัญญัติให้ชาวอิสลามต้องกระทำด้วยการเชือดแพะหรือแกะที่มีอายุครบสองปี ไม่พิการ โดยกำหนดว่าถ้าได้ลูกสาว ต้องเชือดแพะหนึ่งตัว ถ้าได้ลูกชาย ต้องเชือดแพะสองตัว เนื้อแพะหรือแกะที่ถูกเชือดนั้นห้ามขายหรือให้แก่คนต่างศาสนากิน ให้จะจัดและมีขบวนแห่ใหญ่โตเชิญแขกเหรื่อให้มากินเหนียว (มาแกบูลละ) หรือบางรายจัดให้มีการแสดงมหรสพเช่น มะโย่ง ลิเกฮูดูให้ชมด้วย

ประเพณีแต่งงาน

- ประเพณีแต่งงาน ภาษาอาหรับเรียกว่า นิกะฮ์ เป็นการทำพิธีแต่งงานตามหลักเกณฑ์และข้อบังคับของศาสนาอิสลาม มีอยู่ห้าประการคือ

๑. เป็นมุสลิม
๒. มีของหมั้น
๓. ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย
๔. มีพยานผู้ชายอย่างน้อยสองคน
๕. ควรทำพิธีอย่างเปิดเผย

การสู่ขอ เมื่อชายหญิงชอบพอกัน และผู้ปกครองเห็นสมควร ฝ่ายชายจะส่งผู้ใหญ่ไปสู่ขอกับพ่อแม่ของฝ่าย

หญิง เรียกว่า มาโอะมีเตาะ มีการตกลงระหว่าง ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย เกี่ยวกับสินสอดทองหมั้น และกำหนดวันหมั้น

พิธีหมั้น เมื่อถึงกำหนดฝ่ายชายจะจัดเก้าอี้พานขันหมาก หรือพานหมากไปยังบ้านฝ่ายหญิง โดยผู้ที่เป็นเจ้าบ่าวไม่ได้ไปด้วย พานหมากมีสามพานคือ พานหมากพลู พานข้าวเหนียวเหลือง และพานขนม ต่อจากนั้นทั้งสองฝ่ายก็จะกำหนดวันแต่งงานและการจัดงานเลี้ยง ก่อนเข้าแก่จะเดินทางกลับฝ่ายหญิงจะมอบผ้าโสร่งชาย (กาเฮงแปลก๊ะ) หรือผ้าดอกปล่อยชาย (กาเฮงมาเต๊ะลือปีะ) อย่างใดอย่างหนึ่ง และขนมของฝ่ายหญิงให้กลับเป็นการตอบแทนให้แก่ฝ่ายชาย

พิธีแต่งงาน วันแต่งงาน ขบวนเงินหัวขันหมากประกอบด้วยเจ้าบ่าว เพื่อนเจ้าบ่าว และญาติผู้ใหญ่ จะเดินทางไปยังบ้านเจ้าสาว ทางบ้านเจ้าสาวจะเชิญอิหม่าม คอเต็บ ทำพิธีแต่งงาน พร้อมสักขีพยานและผู้ทรงคุณธรรม (คุณวุฒิ) เมื่อขบวนขันหมากมาถึงบ้านเจ้าสาว เจ้าบ่าว จะมอบเงินหัวขันหมากให้แก่โต๊ะอิหม่าม ตรวจสอบความถูกต้อง บิดาของเจ้าสาวจะไปขอความยินยอมจากเจ้าสาว (ขณะนั้นเจ้าสาวอยู่ในห้อง) โดยบิดาจะถามว่า พ่อจะให้ลูกแต่งงานกับ ? (ชื่อเจ้าบ่าว) ลูกจะยินยอมหรือไม่ เจ้าสาวก็จะให้คำตอบยินยอมหรือไม่ยินยอม ถ้าไม่ยินยอมพิธีจะดำเนินต่อไปไม่ได้ ถือว่าผิดหลักศาสนา การถามตอบระหว่างพ่อ-ลูก จะต้องมีการพยานสองคนคือ คอเต็บ หรือผู้ทรงคุณธรรมฟังอยู่ด้วย เมื่อเจ้าสาวตอบยินยอมก็จะดำเนินพิธีขั้นต่อไป จากนั้นบิดาเจ้าสาวก็ขอเรา คือการกล่าวมอบหมายให้โต๊ะอิหม่ามเป็นผู้ประกอบพิธีแต่งงาน โดยการ บาจอกฎดีเบาะ คืออ่าน กุฎยะฮ คืออ่านศาสนบัญญัติ เพื่ออบรมเกี่ยวกับการครองเรือน เสร็จแล้วจึงทำการ นิกะฮ คือการรับฝ่ายหญิงเป็นภรรยาต่อหน้าโต๊ะอิหม่าม และพยาน โต๊ะอิหม่ามจะจับปลายมือของเจ้าบ่าว แล้วประกอบพิธีนิกะฮ โดยกล่าวชื่อ เจ้าบ่าว แล้วกล่าวว่า ฉันได้รับมอบหมายจาก ? (ชื่อพ่อเจ้าสาว) ให้ฉันจัดการแต่งงานเธอ กับ? (ชื่อเจ้าสาว) ซึ่งเป็นบุตรของ? (ชื่อพ่อเจ้าสาว) ด้วยเงินหัวขันหมากจำนวน ?..บาท

เจ้าบ่าวจะต้องตอบรับทันทีว่า ฉันยอมรับการแต่งงานตามจำนวนเงินหัวขันหมากแล้ว สักขีพยานกับผู้ทรงคุณธรรมกล่าวต่อบรรดาผู้มาร่วมงานในห้องนั้นว่า คำกล่าวของเจ้าบ่าวใช้ได้ไหม ถ้าผู้ร่วมงานตอบว่าใช้ได้ เป็นอันว่าการแต่งงานนั้นถูกต้องแล้ว

โต๊ะอิหม่าม จะบาจอฮา หรือบาจอตอฮ ขอพรจากพระเจ้าเป็นเจ้า เพื่อให้อัลเลาะห์ให้พรแก่คู่บ่าวสาว จบแล้วอิหม่ามจะบอกหลักของการเป็นสามีภรรยา แก่เจ้าบ่าวว่า ตามหลักศาสนานั้น ผู้เป็นสามีต้องเลี้ยงดูภรรยาและอยู่ร่วมกันตามหน้าที่ของสามีภรรยา

จากนั้นมีการลงชื่อ โต๊ะอิหม่าม เจ้าบ่าว เจ้าสาว บิดาฝ่ายหญิง และพยานในหนังสือสำคัญเป็นหลักฐาน เป็นอันเสร็จพิธี

ประเพณีมาแกบูละ

ประเพณีมาแกบูละ แปลว่า กินเหนียว หมายถึงการกินเลี้ยงในวันแต่งงาน งานเข้าสู่หนัด งานเลี้ยงฉลองความสำเร็จ มีการเชิญแขกด้วยวาจา หรือโดยบัตรเชิญ มีการจัดสถานที่สำหรับจัดเลี้ยงอาหาร ที่จัดเลี้ยงเป็นอาหารธรรมดา เช่น มัสมั่นเนื้อ ไก่ก้อและ ซุปเนื้อ ผัดวุ้นเส้น ผักสด น้ำบูดู เป็นต้น

ประเพณีมาแกแต

ประเพณีมาแกแต (กินน้ำชา) หมายถึงการกินเลี้ยงในงานหาเงินสร้างมัสยิด สร้างโรงเรียน สอนศาสนา หาเงินเพื่อขอความช่วยเหลือจากการประสบอุบัติเหตุ ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากและไม่มีเงินจ่าย อาหารที่เลี้ยงได้แก่ ข้าวยา น้ำชา หรือ บูละซามา (ข้าวเหนียวหน้ากุ้ง)

ประเพณีมาแกสมำจัต

ประเพณีมาแกสมำจัต คือกินเพื่อความเป็นสิริมงคล เมื่อญาติผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าสาว จูงเมื่อเจ้าบ่าวเข้าไปในห้องของเจ้าสาว จัดที่นั่งเคียงคู่กับเจ้าบ่าว ปัจจุบันนิยมจัดให้นั่งบนเก้าอี้บนแท่นหรือบัลลังก์ที่เรียกว่า ปางายันอาหารที่ใช้ป้อนเจ้าบ่าว เจ้าสาว มีข้าวเหนียวเหลือง - แดง - ขาว มีสามส่วน ลักษณะเหมือนกลีบสามกลีบประกบกันเป็นพุ่ม เหมือนพุ่มดอกไม้ที่ประดับในพานพุ่มข้าวเหนียวนี้เป็นพุ่มใหญ่ สูงประมาณ ๑ ศอก บนยอดพุ่มมีไข่มุกและเปลือกออกแล้ววางอยู่ ๑ ฟอง ใก้ย่าง ๑ ตัว ขนมกะละแม ขนมก้อ และข้าวพอง

หญิงที่เป็นญาติผู้ใหญ่ของเจ้าสาวจะหยิบข้าวเหนียวไข่มุก เนื้อใก้ย่าง และขนมป้อนให้เจ้าบ่าว เจ้าสาวกินคนละคำสลับกันเป็นการกินเพื่อเป็นสิริมงคล

ประเพณีการเข้าสู่หนัด

- การเข้าสู่หนัด (มาโชะยารี) คำว่า สุนัด ภาษาอาหรับว่า สุนนษย แปลว่า แบบอย่างหรือแนวทาง หมายความว่า เป็นการปฏิบัติตาม นบีที่ได้เคยทำมา คำว่า มาโชะยารี เป็นภาษามลายู (มาโชะ แปลว่า เข้า ยารี เป็นคำที่ใช้เรียก ชาวอิสลามที่อยู่แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยส่วนรวม) หมายถึงเข้าอิสลาม หรือพิธีขลิบหนังปลายอวัยวะเพศชายการเข้าสู่หนัดชายมักจะทำการเข้าสู่หนัดในระหว่างอายุ ๑ ขวบ ถึงอายุ ๑๕ ขวบ หญิงจะเข้าสู่หนัดตั้งแต่คลอดใหม่ ๆจนอายุไม่เกิน ๒ ขวบ

พิธีเข้าสู่หนัดหญิงนั้น หมอตำแยจะเอาสตางค์แดงมีรู วางรูสตางค์ตรงปลายกลีบเนื้อซึ่งอยู่ระหว่างอวัยวะเพศของทารกหญิงแล้วใช้มีดคม ๆ หรือปลายเข็มสะกิดปลายเนื้อส่วนนั้น ให้เลือดออกมาขนาดแมลงวันตัวหนึ่งกินอ้ม เป็นอันเสร็จพิธีส่วนการเข้าสู่หนัดชายนั้น ผู้ทำพิธีขลิบหนังพุ่มปลาย

อวัยวะเพศเรียกว่า ไตมีเต็ง บางราย จะจัดงานและมีขบวนแห่ใหญ่โต เชิญแขกหรือให้มากินเหนียว (มาแกบูลิอะ) หรือบางรายจัดให้มีการแสดงมหรสพ เช่น มะโย่ง ลิเกฮูลู่ให้ชมด้วย

ประเพณีฮารีรายอ

- ประเพณีฮารีรายอ เทศกาล ฮารีรายอมีอยู่สองวันคือ

๑. วันฮารีรายอ หรือวันอิฎลฟิตรี เป็นวันรื่นเริง เนื่องจากสิ้นสุดการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เป็นการกลับเข้าสู่สภาพเดิม ตรงกับวันที่หนึ่งของเดือนเซาวาล ซึ่งเป็นเดือนที่สิบทางจันทรคติ

การปฏิบัติของชาวอิสลามในวันรายอจะบริจาคทานเรียกว่า ซากัดฟิตเราะห์ (การบริจาคข้าวสาร) มีการบริจาคทานแก่คนแก่หรือคนยากจน บางทีจึงเรียกว่า วันรายอฟิตเราะห์ หลังจากนั้นจะไปละหมาดที่มัสยิด จากนั้นจะมีการขอขมาจากเพื่อน มีการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องที่อยู่ใกล้และไกลออกไป มีการเลี้ยงอาหารด้วย

๒. วันฮารีรายอหัวญี หรือวันรายอออิฎลอัฎฮา คำว่า อัฎฮา แปลว่า การเชือดพลี เป็นการเชือดสัตว์เพื่อเป็นอาหารแก่ประชาชนและคนยากจน อิตลอัฎฮา จึงหมายถึงวันรื่นเริงเนื่องในวันเชือดสัตว์พลี ตรงกับวันที่สิบของเดือนซุลฮัจญะ เป็นเวลาเดียวกับการประกอบพิธีหัจญ์ ที่เมืองเมกกะของชาวอิสลามทั่วโลก ชาวไทยอิสลามจึงนิยมเรียกวันตรุษนี้ว่า วันอีดใหญ่

การปฏิบัติจะมีการละหมาดร่วมกันและเชือดสัตว์เช่น วัว แพะ แกะ แล้วแจกจ่ายเนื้อสัตว์เหล่านั้นแก่คนยากจน การเชือดสัตว์พลีนี้เรียกว่า กรูบาน

การปฏิบัติในวันนี้ คือ

๑. อาบน้ำสุหนัต ทั้งชายและหญิง และเด็กที่สามารถไปละหมาดได้ เวลาที่ดีที่สุดคือหลังจากแสงอรุณขึ้นของวัน ฮารีรายอ
๒. แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดสวยงาม
๓. บริจาคชะกาตฟิตเราะห์ก่อนละหมาด อิฎลฟิตรี
๔. ให้ทุกคนไปละหมาดรวมกันกลางแจ้งหรือที่มัสยิด และฟังการบรรยายธรรมหลังละหมาด
๕. การกล่าวสรรเสริญ อัลเลาะห์
๖. ทำกรูบาน ถ้ามีความสามารถด้านการเงิน
๗. เยี่ยมเยียน พ่อแม่ ญาติ และครูอาจารย์ เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์กับขอภัยซึ่งกันและ กันในความผิดพลาด ที่อาจเกิดขึ้นทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว

ประเพณีวันเมาลิต

วันเมาลิต เมาลิตเป็นภาษาอาหรับแปลว่า ที่เกิดหรือวันเกิด หมายถึงวันเกิดของนบีมุฮัมมัด ตรงกับวันที่ ๑๒ เดือนรอบีอุลอาวาล หรือเดือนที่ ๓ ตามปฏิทินอาหรับ วันเมาลิตยังเป็นวันรำลึกถึงวันที่ท่านลี้ภัยจากเมืองเมกกะไปยังเมืองมาดีนะห์ และเป็นวันมรณกรรมของท่านด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ในวันเมาลิตได้แก่ การเชิดรำลึกอัล-กุรอาน การแสดงปาฐกถาธรรม การแสดงนิทรรศการ ฯลฯ และการเลี้ยงอาหาร

ประเพณีอาซุรอ

วันอาซุรอ อาซุรอ เป็นภาษาอาหรับ หมายถึงวันที่สิบของเดือนมุฮัรรอม ซึ่งเป็นเดือนทางศักราชอิสลามในสมัยนบีมุฮัมมัด ได้เกิดน้ำท่วมใหญ่ยังเป็นความเสียหายแก่ทรัพย์สินไร่นาของประชาชนทั่วไป ทำให้เกิดขาดอาหาร นบีมุฮัมมัด จึงประกาศให้ผู้ที่มีสิ่งของที่เหลือพอจะกินได้ให้เอามากองรวมกัน นบีมุฮัมมัด ให้เอาของเหล่านั้นมากวนเข้าด้วยกัน สวากของท่านก็ได้กินอาหารโดยทั่วกันและเหมือนกัน ในสมัยนบีมุฮัมมัด (คือล) เหตุการณ์ทำนองนี้ได้เกิดขึ้น ขณะที่กองทหารของท่านกลับจากการรบที่บาดึง ปรากฏว่าทหารมือहारไม่พอกิน ท่านจึงใช้วิธีการของนบีมุฮัมมัด โดยให้ทุกคนเอาข้าวของที่กินได้มากวนเข้าด้วยกัน แล้วแบ่งกันกินในหมู่ทหาร

เครื่องปรุงสำคัญประกอบด้วย เครื่องแกงมี ข่า ตะไคร้ หอม กระเทียม ผักชี ยี่ห่วย ข้าวสาร เกลือ น้ำตาล กะทิ กล้วย หรือผลไม้อื่น ๆ เนื้อ ไข่ วิธีกวน ตำหรือบดเครื่องแกงอย่างหยาบ ๆ เทส่วนผสมต่าง ๆ ลงในกระทะใบใหญ่ เมื่ออาหารสุกเป็นเนื้อเดียวกันแล้วจึงตักใส่ถาด โรยหน้าด้วยไข่เจียวบาง ๆ หรืออาจเป็นหน้ากุ้ง เนื้อสมัน ปลาสมัน ผักชี หอมหั่น พอเย็นแล้วก็ตัดเป็นชิ้น ๆ คล้ายขนมเปียกปูน

การพูด จา ชาวไทยมุสลิมโดยทั่วไปจะกล่าวคำ บิสมิลลาฮ ฮิรเราะฮมานิรเราะฮีม มีความหมายว่า ด้วยนามของอัลเลาะห์ผู้กรุณาปรานี ผู้เมตตาเสมอ เมื่อเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิน นั่ง นอน อาบน้ำ สวมเสื้อผ้า ฆ่าสัตว์เป็นอาหาร เขียน อ่านหนังสือ ฯลฯ ทำให้มีความผูกพันแน่นแฟ้นกับท่าน ทำให้ทุกกิจกรรมของชาวอิสลามทำไปด้วยนามของท่าน และเมื่อบรรลุหรือเสร็จกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กินอาหารเสร็จ เดินทางไปถึงที่หมาย ทำงานบรรลุเป้าหมาย ก็จะกล่าว อัลฮัมดุลิลลาฮ มีความหมายว่าการสรรเสริญเป็นสิทธิของอัลเลาะห์แต่ผู้เดียว

การแสดงความเคารพ ชาวไทยอิสลามเมื่อพบปะหรือกันจะกล่าว สะลาม หรือทักทายกัน ด้วยคำว่า อัซสะลามอะลัยกุม มีความหมายว่า ขอความสันติสุขจงมีแต่ท่าน ผู้รับจะรับว่า อะอะลัยกุมสะลาม หมายความว่า ขอความสันติสุขจงมีแก่ท่านเช่นกัน

- การปฏิบัติเกี่ยวกับการกล่าว สะลาม มีหลายประการ คือ

๑. การสะลามและการจับมือด้วย ซึ่งกระทำได้ระหว่างชายกับชาย และหญิงกับหญิง สำหรับชายกับหญิงทำได้เฉพาะผู้ที่อยู่ในฐานะที่แต่งงานกันไม่ได้เท่านั้น เช่น พ่อกับลูก พี่กับน้อง หากชายหญิงนั้นอยู่ในฐานะที่จะแต่งงานกันได้เป็นสิ่งต้องห้าม

๒. ผู้ที่อายุน้อยกว่าควรให้สะลามผู้ที่ยาวมากกว่า

๓. เมื่อจะเข้าบ้านไม่ว่าจะเป็นบ้านของตนเองหรือผู้อื่น สิ่งแรกที่จะต้องทำคือ การกล่าวสะลาม ให้แก่ผู้ที่อยู่ในบ้านทราบก่อน หากกล่าวครั้งแรกยังไม่มีผู้รับสะลาม ก็ให้กล่าวอีกสองครั้ง ถ้ายังไม่ มีผู้กล่าวรับก็ให้เข้าใจว่า เจ้าของบ้านไม่อยู่หรือไม่พร้อมที่จะรับแขกก็ให้กลับไปก่อน แล้วค่อยมาใหม่

๔. จะต้องมีกรกล่าวสะลามก่อนที่จะมีการสนทนาปราศรัย

๕. เมื่อมีผู้ให้สะลาม ผู้ฟังหรือผู้ที่ได้ยินต้อง (บังคับ) กล่าวรับสะลาม ถ้าอยู่หลายคนก็ให้คนใดคนหนึ่งกล่าวรับถือเป็นการใช้ได้ ถ้าไม่มีผู้ใดรับสะลามเลยจะเป็นบาปแก่ผู้นั้น

- การกินอาหาร มีบัญญัติเรื่องอาหารในอัลกุรอาน โดยให้บริโภคจากสิ่งที่อนุมัติและสิ่งที่ดี ไม่บริโภคอย่างสุร่ยสุร่าย และสิ่งที่ก่อให้เกิดโทษแก่ร่างกาย สติปัญญา อาหารที่ไม่อนุมัติเช่นเนื้อหมู เลือดสัตว์ที่ตายแล้ว สัตว์ที่เชือดโดยเปล่งนามอื่นนอกจากอัลเลาะห์ สัตว์ที่เชือดเพื่อบูชายัญ ส่วนสัตว์ที่ตายเองต้องมีสาเหตุดังนี้ คือสัตว์ที่ถูกรัด สัตว์ที่ถูกตี สัตว์ที่ตกจากที่สูง และสัตว์ที่ถูกสัตว์ป่ากิน

สัตว์ที่ตายเองในท่าลักษณะดังกล่าวหากเชือดทันทีก็สามารถบริโภคได้ อาหารที่จัดอยู่ในพวก เครื่องดื่มมีนเมา และสิ่งอื่นใดก็ตาม ที่อยู่ในข่ายก่อให้เกิดโทษมากกว่าเกิดประโยชน์ ก็ไม่เป็นที่อนุมัติเช่นกัน เช่น เหล้า ยาเสพติดทุกประเภท ฯลฯ

รูปแบบสังคม

ชุมชนที่พูดภาษามลายูและนับถือศาสนาอิสลาม มักตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่มไม่ปะปนกับชุมชนที่นับถือศาสนาอื่น อยู่กันเป็นหมู่บ้านประกอบอาชีพด้วยกันในชุมชนเดียวกัน มีส่วนน้อยที่อยู่ปะปนกันแต่ต่างคนต่างอยู่ ถ้าจำเป็นต้องอยู่ปะปนกันบ้าง การนับถือศาสนาต่างคนต่างก็ปฏิบัติศาสนกิจของตนไป ไม่เบียดเบียนกัน มีอยู่บ้างที่ไม่ลงรอยกันในเรื่องศาสนาแต่เป็นเรื่องเล็กน้อย

ปัจจุบันผู้ที่พูดภาษามลายูก็สามารถพูดไทยได้เป็นส่วนใหญ่ เพราะมีการศึกษาสูงขึ้นตาม ความเจริญของท้องถิ่นและความจำเป็นที่ต้องประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กัน สำหรับชาวพุทธที่พูด ภาษาไทยก็สามารถพูดภาษามลายูได้ นับว่าเป็นวิวัฒนาการด้านวัฒนธรรมในปัจจุบัน

3.3 ข้อคิดในการเลือกที่พักหรือบ้าน และการจัดบ้านแบบอิสลาม

ข้อคิดในการเลือกบ้านพักอาศัย หรือ ที่พักอาศัย

บ้านพักอาศัย

ให้เลือกบ้านเพื่อนก่อนที่จะเลือกบ้าน เพราะเพื่อนบ้านนั้นบทบาทไม่น้อยในชีวิตประจำวันของเรา หากเพื่อนบ้านดี ก็จะไม่มีปัญหา แต่ถ้าเพื่อนบ้านไม่ดี แน่นนอนย่อมมีปัญหาตามมา แล้วจะเลือกเพื่อนบ้านอย่างไรละ... ใครจะไปรู้ได้อย่างไรว่าบ้านตรงนี้ จะเป็นคนดีหรือไม่ดี โดยเฉพาะ กรณีหมู่บ้านต่างๆ เพราะต่างคนต่างที่มา เราก็ไม่รู้ใครเป็นใคร อิสลามบอกว่า มุสลิมต้องอยู่แบบ ญะมาอะฮฺ เพราะการเป็นญะมาอะฮฺนั้น จะได้อยู่ในหนทางของอิสลาม โดยมากจึงนิยมที่จะอยู่ใกล้ญาติพี่น้องที่ใกล้ชิด เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากเพื่อนบ้านที่ไม่ดี

แต่บางคนหาได้คิดเช่นนี้ไม่ พยายามกระเสือกกระสนถึงตัวเองออกจากกลุ่มพี่น้องมุสลิมที่คิดว่าสิ่งแวดล้อมไม่ดี เดินใส่ใส่ไปมา ใส่ผ้าถุงคลุมอัญญาบ ไม่เหมาะกับสิ่งที่เขาต้องการที่จะมีแต่สภาพแวดล้อมที่สวยงาม เพราะการไปอยู่หมู่บ้านดีๆจะได้สิ่งแวดล้อมดี ลูกจะได้มีอนาคตดี เพราะมันมีบ้านสวยๆ มีคนรวยๆ มีหน้ามีตา มีแต่คนทำงานดีๆ และดูดีขึ้น โดยไม่สนว่า รอบๆบ้านข้างๆบ้านนั้นจะเป็นใคร จนทำให้คนเหล่านี้ออกไปไกลจากบรรยากาศของอิสลาม ซึ่งมีให้เห็นมากมายในปัจจุบัน โกลมัสยิด ไม่มีเสียงอะซาน โกลแหล่งชุมชนมุสลิม ไม่มีโรงเรียนสอนศาสนา ไม่มีเพื่อนบ้านมุสลิมที่จะฝากดูแลลูกหลานฝากสอนกรูอาน ไม่มีอาหารฮาลาล

รอบบ้านข้างบ้านบรรยากาศที่คิดว่า สวยหรรตึดู กลายเป็นสิ่งมunker ห้อมล้อมด้วยบรรยากาศของผู้ดี(ที่คิดว่าดี) ในสังคม มีจัดปีไหมในหมู่บ้านในชุมชน มีงานลอยกระทง มีงานวันเกิดของเพื่อนบ้าน มีดนตรีมีคนเล่นกีตาร์ มีคนอยู่กันโดยไม่แต่งงาน มีสวนสาธารณะในหมู่บ้านที่ให้หนุ่มสาวคนในหมู่บ้านมานัดพบกัน มีแต่อาหารที่เขาคิดว่าไม่มีหมูก็เป็นพอทานได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับอิสลาม สุดท้ายแล้วเขาก็ถูกกลืนหายกลายเป็นเหมือนกลุ่มชนที่เขาไม่มีอิสลาม

หากอยู่แหล่งชุมชนมุสลิม ให้เลือกเพื่อนบ้านดี หากบรรยากาศห้อมล้อมไปด้วยอิสลาม มีแต่เสียงกรูอานมีการสอนกรูอานของ รร.แถวบ้านหรือ เพื่อนบ้านรับอาสาสอนกรูอานให้บุตรหลานได้ มี

การตกเดือน มีการแบ่งปันบ้านก็จะมีแต่ความประเสริฐ มีเพื่อนบ้านที่สามารถไว้วางใจได้ ลูกหลานที่เติบโตมาก็จะได้รับแต่สิ่งดีๆ

หากเป็นหอพัก แฟลต อพาร์ทเมนต์ คอนโด

ปัจจุบัน ให้พิจารณาถึงแหล่งชุมชนมุสลิม มีชุมชนมุสลิมที่ไหนจะมีมัสยิดที่นั่น หญิงควรเลือกหอพักหญิง ชายควรเลือกหอพักชาย เหตุเพราะจะได้ไม่มีการปะปนกันระหว่างชายหญิงที่จะทำให้เกิดฟิตนะฮ์ เกิดอันตราย เพราะการอยู่ปะปนกันนั้น เดินสวนกันไปมา ห้องติดกัน บางทีหญิงเปิดห้องทิ้งหรือแง้มไว้ ชายที่ไม่รู้จักกระบังตัวเอง อาจป่วนเข้ามาเข้าไปทำมีดีมีร้ายกับเธอได้ บางทีหอพักสห(หอพักรวมชายหญิง)เหล่านี้กลายเป็นแหล่งพำนักของคนทำซินา ที่จับคู่อยู่กันเอง โดยยังไม่แต่งงาน นศ. ทั้งหลายระวังเรื่องนี้ด้วยนะคะ

แต่ถ้าจำเป็นต้องอยู่หอพักลักษณะนี้ให้เลือกหอพักที่เจ้าของมีศาสนา มีศีลธรรมจรรยาที่ดี ไม่ใกล้สถานที่ที่ไม่ดี เช่น สถานเริงรมย์ต่างๆ ไม่เป็นที่แหล่งมั่วสุมของอบายมุขต่างๆ อีกทั้งรักษาตัวเองดีๆอย่าให้เกิดฟิตนะฮ์ สตรีควรตรวจเช็คสภาพประตูห้องพัก ควรมีบานที่ประตู หน้าต่างบานเกล็ด เพราะหากหอพักใกล้ๆ ติดติดกันอาคารติดกัน อาจจะมีปัญหาเรื่อง การถูกสอดส่องได้ และถึงจะอยู่ในห้อง ควรจะเลือกที่จะแต่งกายที่รัดกุม ถึงจะเป็นห้องส่วนตัว เวลาที่เราเข้าห้องพักแต่ละที ควรจะระวังเรื่องเอารัดของเธอด้วย กางเกงขาสั้น ชุดนอนอย่าใส่เดินออกมานอกห้องพัก เพราะนั่นเท่ากับเปิดเผยเอารัดและลดคุณค่าอิสลามในตัวของเธอเอง และที่สำคัญอาจจะถูกมองด้วยสายตาสำรวจต่างๆนานาจากบุรุษเพศได้ บางคนคิดไม่ดีบางคนเอาไปวิจารณ์ลับหลังถึงรูปร่างของสตรี และชายก็ควรลดสายตาลงด้วย ไม่มองสตรีด้วยสายตาแสดงอารมณ์ต่างๆนานา รู้จักที่จะระงับอารมณ์ด้วยแนวทางอิสลาม มีขอบเขตวางตัวความเหมาะสม

การจัดบ้านแบบอิสลาม

เพราะบ้านเป็นพื้นที่ส่วนตัว ที่ควรจะมีความเป็นส่วนตัวมากๆ โดยเฉพาะสตรีเพราะการที่เธออยู่กันบ้านนั้นเธอจะปลอดภัยมากที่สุด

ซูเราะฮ์ อัลอะฮฺซาบ 33 : อายะฮ์ที่ 33

"และจงอยู่ในบ้านเรือนของพวกเขา และอย่าได้อวดความงาม (ของพวกเขา) เช่น การอวดความงาม (ของพวกเขาสตรี) แห่งสมัยงมายในยุคก่อน"

ในเมื่อเธอต้องอยู่บ้านเพื่อดูแลบ้านและครอบครัว ก็ควรจัดบ้านหาพื้นที่ให้เธอได้ผ่อนคลาย มีความเป็นส่วนตัวในบ้านด้วย เพราะคนเราเมื่ออยู่กับบ้านก็ต้องการเป็นอิสระ สะดวกสบายที่จะทำอะไรๆ ได้

- ควรจัดเป็นสัดส่วนระหว่างชายหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนรับแขก หากพื้นที่ไม่พอก็ใช้ผ้าม่านกันบังตากก็ได้

- ควรติดตั้งผ้าม่านบังตาเพื่อกันสายตาในนอกบ้านที่ผ่านไปมาไม่ให้สอดส่องมองมาในบ้านได้ หากเป็นได้ก็ให้มีกำแพงสูง กันส่วนบ้านออกจากการเข้าถึงอย่างละลาบละล้วงของคนทั่วไป เช่น แยกที่ไม่ได้รับเชิญ หรือแขกหรือเพื่อนบ้านที่ไม่มีมารยาทเดินเข้าเดินออกไปมาโดยไม่มี ความเกรงใจ

- บ้านที่เป็นครอบครัวใหญ่ ควรจัดให้มีที่พักของสตรีด้วยจะดีมาก เธอจะได้ผ่อนคลายเรื่องเอาตัวที่ต้องควรระมัดระวังและมีที่สบายๆส่วนตัวสำหรับสตรีเพราะครอบครัวใหญ่ จะมีทั้งเขยทั้งสะใภ้ซึ่งไม่ใช่มารวมอยู่ ต้องมีขอบเขตของเอารัดด้วยเช่นกัน

- ห้องน้ำควรวางสุขภัณฑ์ไปทิศที่ไม่ใช่ทิศอุด ควรแยกส่วนเปียกส่วนแห้ง เพราะจะได้สะดวกสบายเวลาที่จะใช้บางส่วน แยกส่วนอาบน้ำละหมาดไว้ต่างหากจะได้ไม่เปียกเลอะเทอะ หากมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณก็ทำที่กันน้ำ หรือม่านพลาสติกกันส่วนอาบน้ำไว้ก็ได้

- อีกทั้งแยกห้องน้ำสำหรับแขกและเจ้าของบ้านได้ก็จะดี เพราะบางบ้านมีลูกสาว แยกมาตอนลูกสาวจะไปห้องน้ำพอดี บางที่แขกที่ไม่มีมารยาท หรือเป็นแขกผู้ชายก็อาจจะมองลูกสาวเจ้าของบ้านด้วยสายตาที่ไม่เหมาะสม เธอจะถูกรบกวนได้ด้วยสายตา การแยกไว้จะได้มีความเป็นสัดส่วนของสตรี

- ควรที่มีลู่วิ่งที่เป็นสัดส่วน เพราะส่วนมากก็จะละหมาดกลางกันเลยไม่หลบมุมใครไปใครมากี่เห็นทันที บางครั้งการละหมาดแต่ละที่อาจมีการไอ้อวดปะปนมาด้วย หากไม่สามารถทำห้องกันก็เพียงย้ายตู้หรือทำม่านปิดกันเป็นพื้นที่เฉพาะก็ได้

- ให้เลือกที่อยู่อาศัยที่กว้างขวาง มีผู้อยู่อาศัยมาก เพื่อพี่น้องจะได้มาพักอาศัยได้บ้างยามมาเยี่ยมเยียน

"แท้จริงอัลลอฮ์ ชูบะฮานูฮฺวะตะอาลา ทรงรักที่จะเห็นร่องรอยความโปรดปรานที่พระองค์ให้แก่บ่าว " บันทึกโดยดิรมีฮีย์ 2819 เป็นฮาดิษที่สะอาด (หมายความว่าก็สามารถนำมาใช้ได้)

- เครื่องใช้ ต่างๆนั้น ให้หลีกเลี่ยงที่จะตกแต่งจนเกินควร เพราะจะกลายเป็นการไอ้อวด หากมันไม่ถูกนำไปใช้งานเลย โดยเฉพาะวัตถุมงคล ที่เคารพสักการะขอศาสนาอื่น เช่นหยกจีน เพราะมันคือหยกนำโชค

- รูปภาพในบ้านรูปปรับปริญญา รูปงานแต่ง รูปครอบครัวที่ไปถ่ายตามสตูดิโอต่างๆ เพราะจะกลายเป็นสิ่งสถิติของบรรดาชัยฎอน และมาลาอิกะฮฺเราะมะฮฺ (มาลาอิกะฮฺแห่งความดีงาม) จะไม่เข้าบ้าน แล้วบ้านจะไม่มี ความจำเริญ

- เครื่องนอนต่างๆ ที่นอนห้องนอนต่างๆไม่ควรมีมาก เพราะจะกลายเป็นสิ่งสถิติของบรรดาชัยฎอนเช่นกัน

-ไม่เลี้ยงสุนัขในบ้าน (annisaa.com,2551)”

3.4 ประวัติความมาของศาสนาอิสลาม

ประวัติความเป็นมา

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาสำคัญ 1 ใน 3 ของศาสนาโลก เกิดในประเทศซาอุดีอาระเบีย เมื่อ พ.ศ. 1133 โดยคิดตามปีเกิดของนบีมุฮัมมัด ผู้เป็นศาสดาของศาสนา (คำว่าอิสลาม) มาจากคำศัพท์ว่า อิสลามะ แปลว่า การอ่อนน้อมถ่อมตนยอมจำนนต่อพระเจ้า ดังนั้นเมื่อว่าโดยใจความก็คือการมอบกายถวายชีวิตต่อพระอัลลอฮ์อย่างสุดจิตสุดใจ ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเรียกว่า มุสลิม คือผู้ยอมมอบกายถวายชีวิตต่อพระอัลลอฮ์อย่างสิ้นเชิง

อิสลามเป็นศาสนาประเภทเอกเทวนิยม ถือว่ามีพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียวคือ พระอัลลอฮ์ พระองค์ทรงสร้างโลกและสรรพสิ่ง ทรงกำหนดชะตากรรมของมนุษย์และสรรพสัตว์ ทรงเป็นผู้รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง มีมหิทธิฤทธิ์เหนือกว่าสิ่งใด ครอบงำทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีอะไรอยู่นอกเหนือพระองค์ มุสลิมเชื่อว่าพระอัลลอฮ์ทรงมีรูปร่างตัวตนไม่ใช่เป็นนามธรรมแต่เป็นร่างทิพย์ จึงไม่มีใครสามารถเห็นพระองค์ได้ พระองค์ทรงโปรดผู้ที่เคารพพระองค์ แต่ทรงโกรธกริ้วต่อ ผู้ตั้งภาคี (ซีริก) คือยกผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมาเทียบเทียมพระองค์ ดังมีข้อความในคัมภีร์อัลกุรอาน²⁾ว่า

“โอ! พระอัลลอฮ์ยอมไม่ทรงอภัย ในข้อที่ใครถามถึงผู้อื่นเทียบเทียมพระองค์ พระองค์ทรงอภัยให้เฉพาะผู้ที่ทรงโปรดเท่านั้น ผู้ใดพรรณนาถึงผู้อื่นเสมอเหมือนพระอัลลอฮ์ ผู้นั้นถือได้ว่าทำบาปอันยิ่งใหญ่”

มุสลิมถือว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาของพระอัลลอฮ์เท่านั้น ดังโองการในคัมภีร์ อัลกุรอาน³⁾ว่า “แท้จริงศาสนาของพระอัลลอฮ์นั้น คือศาสนาของอิสลาม” หรือ “วันนี้เราได้ทำให้ศาสนาของสุเจ้าครบถ้วน...เราให้อิสลามเป็นศาสนาของสุเจ้า”⁴⁾

นบีมุฮัมมัดหรือใครๆ ไม่อาจตั้งศาสนาอิสลามได้ ดังนั้นมุสลิมจึงไม่ชอบที่ใครมาเรียกศาสนาอิสลามว่า ศาสนามุฮัมมัด (Mohamedanism) ดังที่ชาวตะวันตกเรียก และมุสลิมถือว่าอิสลามเป็นศาสนาที่องค์อัลลอฮ์ประทานให้มนุษย์ชาติโดยผ่านนบีมุฮัมมัด เพราะฉะนั้นศาสนาอิสลามจึงเป็นศาสนาที่ดีที่สุด ศักดิ์สิทธิ์ที่สุด ไม่มีอะไรบกพร่อง เป็นศาสนาของพระเจ้า ส่วนนบีมุฮัมมัดเป็นเพียงศาสดาที่นำศาสนาอิสลามมาเผยแผ่แก่มนุษย์อีกทอดหนึ่งเท่านั้น

ศาสนาอิสลามสมัยเริ่มแรกมีคนนับถือน้อย เพราะไปขัดกับความเชื่อของคนในสมัยนั้น แต่ต่อมาอาศัยความเด็ดเดี่ยวกับความเอาจริงเอาจังของนบีมุฮัมมัด ในการออกประกาศศาสนา ก็ทำให้ได้ศาสนิกมากขึ้นตามลำดับ และยิ่งในช่วงบั้นปลายชีวิต นบีมุฮัมมัดหันไปใช้กำลัง ทหารเข้าสนับสนุนด้วย ก็เป็นเหตุให้ศาสนาอิสลามเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว เพียงช่วงเวลาทีนบีมุฮัมมัดมี

ชีวิตอยู่ก็สามารถแผ่ขยายศาสนาไปทั่วคาบสมุทรอาหรับ และหลังจากนบีมุฮัมมัดเสียชีวิตแล้ว กาทลิบ⁵)คนต่อมาได้ดำเนินนโยบายตามนบีมุฮัมมัด เช่น ยึดกรุงดามัสกัสได้ในปี พ.ศ. 1178 ยึดเปอร์เซียได้ในปี พ.ศ. 1179 ยึดเยรูซาเล็มได้ในปี พ.ศ. 1181 ยึดอียิปต์ได้ในปี พ.ศ. 1183 ยึดทวีปแอฟริกาตอนเหนือได้ทั้งหมดภายใน คริสตศตวรรษที่ 7 และยึดสเปนได้ในปี พ.ศ. 1254 เหล่านี้ เป็นต้น ทำให้ศาสนาอิสลามยิ่งแผ่กว้างไกลออกไปอย่างมาก จนศาสนาอิสลามจากเป็นศาสนาของกลุ่มชน มาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศซาอุดีอาระเบีย และจากศาสนาประจำชาติซาอุดีอาระเบีย กลายเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศต่างๆ ทั่วอาหรับเพียงชั่วเวลาภายใน 100 ปีเท่านั้น จากนั้นก็ขยายไปสู่ประเทศต่างๆ ในทวีปแอฟริกา เลยมายังทวีปเอเชีย เช่น ประเทศปากีสถาน บังกลาเทศ อินเดีย จีน มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

3.5 การแต่งกายของมุสลิมหญิง และมุสลิมชาย ตามหลักศาสนาอิสลาม

มุสลิม หมายถึงผู้นับถือศาสนาอิสลาม แบ่งเป็นมุสลิมิน (มุสลิมชาย) และมุสลิมะห์ (มุสลิมหญิง) ในการแต่งกายของมุสลิมตามหลักการในศาสนาอิสลาม มีวัตถุประสงค์สำคัญในการปกปิดสิ่งพึงละอายของร่างกาย โดยเฉพาะร่างกายของสตรีมุสลิม ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนร่างเพศหญิง ดึงดูดความสนใจของบุรุษเพศ อันจะก่อให้เกิด “ฟิตนะห์” (ความเสียหาย ความไม่ดีไม่งามต่อสังคม) ศาสนาอิสลามจึงได้วางหลักเกณฑ์ไว้เพื่อป้องกันฟิตนะห์ที่จะเกิดขึ้น

เสื้อผ้าของทั้งมุสลิมชาย และมุสลิมหญิง ต้องสะอาด ประณีต เรียบร้อย ดูสวยงามเหมาะสมกับบุคลิกภาพ โดยการดำรงตนสมณะหรือการเคร่งครัดในศาสนา ซึ่งไม่จำเป็นต้องหมายถึงการใส่เสื้อผ้าเก่าแลดูขมข่อ เพื่อให้บุคคลอื่นเห็นว่าไม่ใส่ใจใญ่ดีต่อโลก แต่ควรแต่งกายให้เหมาะสมด้วยสีสันและลวดลาย โดยหลักการศาสนาอิสลาม เสื้อผ้าที่มีลวดลายเป็นรูปสัตว์ หรือรูปมนุษย์ ต้องพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ และสำหรับมุสลิมชายนั้น มีข้อห้ามในการสวมผ้าไหม และสิ่งทอที่ประกอบหรือประดับด้วยทองคำแท้

“ฮิญาบ” ความหมายทางศาสนา คือ การปิดกั้น และความอ่อนน้อมถ่อมตน โดยมุสลิมชาย และมุสลิมหญิง ถูกสั่งใช้ให้คลุมฮิญาบ (อันหมายถึง ปกคลุมปิดกั้นตน ด้วยกิริยาในความอ่อนน้อมถ่อมตน) เช่น มุสลิมชายให้สำรวมตนโดยการลดสายตาลงต่ำ และมุสลิมหญิงพึงสงวนท่าทีและกิริยามารยาท แต่ความหมายโดยทั่วไปทางกายภาพของฮิญาบ คือ ผ้าคลุมศีรษะของมุสลิมหญิง ซึ่งเป็นเครื่องแต่งกายที่ใช้กันเป็นปกติในชีวิตประจำวันของสตรีทุกคนที่นับถือศาสนาอิสลาม

การคลุมฮิญาบของมุสลิมหญิง มีเกณฑ์ตาม “เอาเราะฮ์” (สิ่งพึงปกปิด) โดยสามารถพิจารณาได้หลายหลักเกณฑ์ เช่น เอาเราะฮ์ระหว่างชายหญิงทั่วไป เอาเราะฮ์ของเด็ก เอาเราะฮ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวญาติพี่น้อง เอาเราะฮ์ระหว่างสามีภรรยา ฯลฯ ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันไป โดยเอาเราะฮ์ระหว่างชายหญิงตามปกติทั่วไปนั้น สตรีมุสลิมต้องปกปิดร่างกายทั้งหมดยกเว้นเพียงใบหน้าและ

ฝ่ามือ ด้วยความเรียบร้อยเหมาะสม การคลุมศีรษะต้องปิดบังเส้นผมจนถึงหน้าอก โดยที่ไม่เผยให้เห็น ทรวดทรงหรือส่วนเว้าส่วนโค้งของร่างกาย ส่วนเอาเราะฮ์ของผู้ชายโดยทั่วไปนั้น คือการปกปิดตั้งแต่ บริเวณสะดือถึงหัวเข่า

ลักษณะการแต่งกายของมุสลิม ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมตามแต่ภูมิภาคนั้น ๆ เช่น ภูมิภาค ตะวันออกกลาง (ประกอบด้วยวัฒนธรรมอาหรับ เปอร์เซีย เติร์ก) ภูมิภาคแอฟริกา ภูมิภาคเอเชีย กลาง ภูมิภาคเอเชียใต้ (อินเดีย ปากีสถาน) และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (คาบสมุทรมลายู และหมู่เกาะ) โดยจะมีรายละเอียดลักษณะการแต่งกายแตกต่างกันไป สตรีมุสลิมแถบตะวันออกกลาง นิยม สวมเสื้อคลุมยาวเรียกว่า อบายะห์ (Abaya) ในเอเชียใต้นิยมหม้อ紗หรี ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นิยม เสื้อผ้ามีสลิน หรือลูกไม้ด้วยยาวแบบมลายู นุ่งซิ่นปาเต๊ะ ผ้าบาติก หรือการจับเอาหลายวัฒนธรรมมา ผสมผสาน

สำหรับการคลุมศีรษะนั้น มีลักษณะการคลุมหลายลักษณะ เช่น คิมาร์ (Khimār) หรือตอรร ฮะฮ์ (Tarha) คือการใช้ผ้าคลุมศีรษะโดยเปิดเผยใบหน้า หรือ นิกอบ (Niqab) การใช้ผ้าปิดบังใบหน้า แต่เปิดเผยเฉพาะดวงตา และ บุรเกาะ (Burqa) คือปิดคลุมใบหน้าทั้งหมด ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ผ้า คลุมฮิญาบได้คิดค้นด้วยภูมิปัญญาการเย็บปักผ้าคลุมอย่างประณีต รักษาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้วยการออกแบบลายปักผ้าและสีสันทัน เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

มุสลิมชายในวัฒนธรรมอาหรับจะสวมโด้บ (Thawb/Thobe) ลักษณะเป็นชุดยาว หรือหากมี พิธีการสำคัญสามารถคลุมทับด้วยเสื้อคลุม มิซลาห์ (Mishlah/Bisht) สวมหมวกตะเกียะห์ (Taqiyah) คลุมศีรษะด้วยผ้าซิมัค (Shemagh) หรือคัฟฟิเยห์ (Keffiyeh) ซึ่งมุสลิมไทยเรียกว่า “ผ้าซาราบั้น” มี ลักษณะการคลุมและโพกหัวหลากหลายแบบ หรือการรัดด้วยเชือกถักสายรัด อเกล (Agl/Egal/Ogal/Igal) ซึ่งอาจมีพู่ห้อย การรัดไว้เพื่อป้องกันไม่ให้ผ้าซาราบั้นหลุดเลื่อน โดยต้องอยู่ใน ขอบเขตของเอาเราะฮ์

ในพื้นที่คาบสมุทรมลายู นิยมสวมแขนยาวเสื้อคอตั้ง สวมกางเกงขายาว และมีผ้าโสร่งผืนสั้น ที่เรียกว่า ผ้าซองเก็ด พันรอบเอว หากอยู่ในชุดลำลองจะสวมใส่โสร่ง ลายตารางทอด้วยฝ้าย สวม เสื้อเชิ้ตลำลอง เสื้อกุรง หรือเสื้อยืด ซึ่งนิยมในมุสลิมชายในประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสวมหมวก “กะปิเยะห์” ซึ่งเดิมเป็นสัญลักษณ์แห่งวัฒนธรรมในการสวมใส่หมวกของชาวอาหรับ

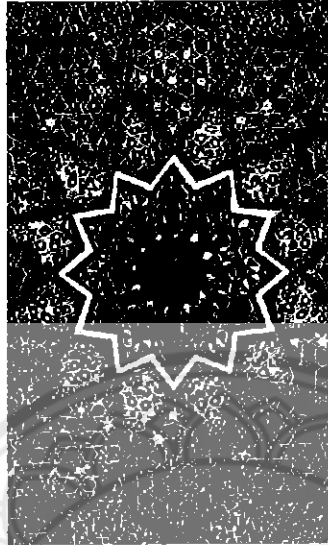
ในประเทศแถบมลายูรวมถึงจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จะนิยมสวมใส่หมวกที่เรียกกันว่า “ซอเกาะก่” (Songkok) ส่วนหมวกกะปิเยาะห์นั้นเป็นหมวกที่ชาวไทยมุสลิมสวมใส่ประกอบศาสนกิจ (การประกอบพิธีละหมาด) และสวมใส่ประจำวัน เกิดจากการนำผ้าหลาย ๆ ชนิดมาตัดเย็บซ้อนกัน 3 ชั้น เย็บด้วยผ้าหลายชนิดทับซ้อนกัน และจะมีลวดลายต่าง ๆ บนหมวก ฝีมือการผลิตประณีต มีลวดลายปักและฉลุหลายแบบ คำว่า กะปิเยาะห์ แผลงจากคำว่าตะเกียะห์ แปลว่า หมวก

โสร่ง (Sarong) ซึ่งเป็นผ้านุ่งอย่างหนึ่ง ที่ใช้ผ้าฝ้ายเดี่ยว เพลาะชายสองข้างเข้าด้วยกันเป็นถุงแบบเดียวกับผ้าถุง หรือผ้าซิ่น ใช้นุ่งอย่างแพร่หลาย ทั้งหญิงและชาย ในหลายประเทศของเอเชีย โดยเฉพาะเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งรวมถึงประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน บังคลาเทศ ฯลฯ นอกจากนี้ยังนิยมใช้ในหลายท้องถิ่นในหมู่เกาะแถบมหาสมุทรแปซิฟิก โดยที่แต่ละท้องถิ่น จะมีชื่อเรียกต่างกันไป ทว่าอาจเรียกรวม ๆ ได้ว่า โสร่ง

ประเทศไทย เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอมุสลิมคุณภาพสูงใน AEC เพื่อส่งขายในตลาด AEC รวมถึงตลาดโลกที่มีประชากรมุสลิมกว่า 2 พันล้านคน โดยปัจจุบันประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศผู้นำด้านการผลิตและส่งออกอุตสาหกรรมสิ่งทอมุสลิม โดยมีมูลค่าอุตสาหกรรมกว่า 5.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับตลาดเครื่องแต่งกายมุสลิมในประเทศไทยซึ่งมีประชากรมุสลิมประมาณ 6.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรในประเทศ มีมูลค่าตลาดประมาณ 240 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือ 7,200 ล้านบาท(KNOWLEDGE108,2556)”

3.6 ศิลปะอิสลาม

Islamic Art

ภาพที่ 2.25 แสดงตัวอย่างงานศิลปะอิสลาม

<https://upload.wikimedia.org>

ศาสนาและการสร้างสรรค์

เกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาของศิลปะอิสลาม มีความเจริญอยู่สองประการที่เราควรจะนำมาพิจารณา

ประการแรก : เราต้องเข้าใจเสียก่อนว่า ศิลปะอิสลามนั้นได้ถือกำเนิดขึ้นมาพร้อมกับอิญญะเราะฮฺ คือการอพยพของท่านศาสดามุฮัมมัด (คือลา) ออกจากมักกะฮฺไปยังมะดีนะฮฺ ซึ่งความจริงข้อนี้ ชาวตะวันตกได้มองข้ามและมีเคยที่จะกล่าวถึง แต่จากการวิเคราะห์ สันนิษฐานของพวกเขาและพยายามที่จะสรุปเองว่า สถาปัตยกรรมอิสลามนั้นมิได้กำเนิดขึ้นมาในดินแดนอารเบีย และมีได้เกิดขึ้นมาโดยชนชาวอาหรับ

ประการที่สอง : คำว่า"ศิลปะอิสลาม"เราไม่ได้หมายถึงการแสดงออกที่เกี่ยวกับกามารมณฺ์ ที่ออกมาในลักษณะของการเต้นรำเต้นกา ร้องรำทำเพลง การขีดเขียน และการปั้น อะไรต่อมิอะไร ทำนองนั้นซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงออกของศิลปะที่นอกเหนือไปจากอิสลาม

ศิลปะที่เราจะนำมาพิจารณาและพูดถึงในที่นี้คือ "สถาปัตยกรรม" ซึ่งเราถือว่าเป็นพื้นฐานและที่มาของศิลปะอื่นๆทั้งหลาย

ส่วนศิลปะต่างๆเหล่านี้ เช่น ศิลปะประยุกต์ (APPLIEDARTS) วิชาศิลปะ (FINE ARTS) และ มัณฑนศิลป์ (DECORATIVE ARTS) ฯลฯ เราถือว่าเป็นศิลปะย่อย ซึ่งในการศึกษาเรื่องศิลปะอิสลาม เราจะรวมศิลปะย่อยต่างๆเหล่านี้เข้าด้วยกัน โดยเรียกว่า "ศิลปะบริสุทธิ์"

สถาปัตยกรรมอิสลามในสมัยของท่านศาสดามุฮัมมัด(ซีอลา)

หลังจากที่ท่านศาสดามุฮัมมัด(ซีอลา) ได้อพยพออกจากมักกะฮ์เดินทางมาถึงยัษริบ(มะดีนะฮ์) ท่านได้หยุดพักที่ตำบลกุบฏา ซึ่งที่นั่นท่านได้สร้างมัสยิดหลังแรกขึ้น "มัสยิดที่ถูกวางรากฐาน(ถูกสร้าง) ของการสำรวมตนจากความชั่ว(ตักวา)แต่วันแรก" (อัล-กรุอาน 9:108)

ด้วยเหตุนี้มัสยิดแห่งกุบฏาจึงได้ถูกขนานนามว่า "มัสยิดแห่งการตักวา" หรืออีกชื่อหนึ่งว่า "มัสยิดแห่งพลังอิสลาม" และเมื่อท่านได้เดินทางถึงยัษริบ (มะดีนะฮ์) ท่านศาสดามุฮัมมัดก็ได้สร้างมัสยิดขึ้นอีกหลังหนึ่ง มัสยิดหลังนี้ได้เป็นมัสยิดหลังที่สองของอิสลาม

การออกแบบของมัสยิดทั้งสองแห่ง ได้เกิดมาจากการหาทิศทางคือ กิบละฮ์ (QIBLAH)ขึ้นก่อน หลังจากนั้นก็ได้สร้าง มิหฺรอบ(MIHRAB)ไว้ตรงกลางของผนังด้านกิบละฮ์ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นได้ชัดว่ากิบละฮ์เป็นหลักใหญ่ของการวางแผนมัสยิด อันนี้เป็นสิ่งใหม่ซึ่งไม่เคยมีในสถาปัตยกรรมทางศาสนาของศาสนาอื่นมาก่อน เสาซึ่งทำจากต้นปาล์มเรียงเป็นแถวขนานกับผนังด้านกิบละฮ์และส่วนอื่นของอาคารทำด้วยไม้และคลุมด้วยใบอินทผลัม อาคารนี้เป็นสถานที่นมาซ ส่วนบ้านพักของท่านศาสดาได้เชื่อมติดต่อกับตัวมัสยิดด้วย"อิวาน"ทั้งสองข้างและช่องว่างระหว่างมัสยิดกับที่พักของท่านเป็นลานเปิดโล่ง(SHAN) และหลังจากนั้น ส่วนประกอบก็ได้ถูกนำมาเพิ่มเติม เช่นมิมบาร(MIMBAR)ซึ่งท่านศาสดามุฮัมมัดได้ใช้สำหรับขึ้นไปยืน เพื่อที่จะให้มุสลิมนั่งฟังการเทศนา (คุฏบะฮ์)ในวันศุกร์ได้มองเห็นท่านโดยทั่วกัน มิมบารจึงเป็นสิ่งสำคัญในมัสยิดที่ท่านศาสดาได้ใช้ในการแสดงธรรมสั่งสอนศาสนาอันสมบูรณ์ยิ่งของอัลลอฮ์(ศุบหฺ)เมื่อมุสลิมได้ลุกขึ้นยืนเพื่อที่จะทำการนมาซทางด้านหลังของท่านศาสดา เขาเหล่านั้นจะยืนเรียงเป็นแถวตรงเปรียบเสมือนผนังของอาคาร

จากที่กล่าวมานี้เป็นสิ่งที่พิสูจน์ให้เห็นว่า การสร้างมัสยิดของท่านศาสดามุฮัมมัดนั้น เป็นการเริ่มนำเอาสถาปัตยกรรมอิสลามมาใช้เป็นครั้งแรกซึ่งท่านศาสดามีได้ออกไปตะเวนนำเอาความรู้พื้นฐานทางสถาปัตยกรรมเหล่านี้มาจากที่อื่นใด

ก็เช่นกันชาวตะวันตกได้มองข้ามมัสยิดของท่านศาสดามุฮัมมัดทั้งสองหลังนี้ไป แต่กลับนำเอา มัสยิดที่บัศเราะฮ์ กุฟะฮ์ ตามัสกัส และที่ อัล-ฟัสตาด ต่างๆเหล่านี้มาเป็นหลักฐานสนับสนุนเพื่อให้ดู สอดคล้องว่าเป็นสถาปัตยกรรมที่อยู่ในยุคก่อนอารยธรรมของอิสลามในอิรัก ซีเรีย และอียิปต์

ปัญหามีอยู่ว่า"ท่านศาสดามุฮัมมัดแท้จริงนั้นท่านได้นำเอาความรู้เบื้องต้นทางสถาปัตยกรรมเหล่านี้มาจากไหน?"แต่ก่อนที่จะเราจะตอบคำถามอันนี้ เราต้องเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของท่านศาสดาเสียก่อน คือว่าท่านศาสดามุฮัมมัดมิได้เพียงแต่เป็นทูตของอัลลอฮ์ เพื่อนำบทบัญญัติของพระองค์มาสู่มวลมนุษยชาติเท่านั้น แต่ตัวท่านศาสดาเองยังปฏิบัติในบัญญัตินั้นๆจนตลอดชั่วชีวิตของท่าน และยังเป็นผู้รวบรวมประชาชาติอิสลามอีกด้วย ดังนั้นการกระทำและการปฏิบัติทั้งหลายของท่านศาสดา เราถือว่าท่านได้แนวทางมาจากการแนะนำของอัลลอฮ์(ซุบฮฺ)

อัลกรุอันได้กล่าวถึงพื้นฐานทางสถาปัตยกรรมไว้ว่า

"และเราได้กำหนดกิบละฮ์ ซึ่งเจ้าได้ใช้เพื่อจำแนกให้ผู้ปฏิบัติตามศาสดาออกจากผู้ออกนอกศาสนา"(อัล-กรุอัน2:143)

"และเมื่อเจ้าออกจากหนใดก็ตาม ดังนั้น(เมื่อจะนมาซ) จงผินหน้าของเจ้าเข้าทางมัสยิดอัล-ฮะรอม และสูเจ้าอยู่หนใดก็ตามจงผินหน้าของสูเจ้าทางนั้น" (อัล-กรุอัน2:150)

กิบละฮ์ (QIBLAH)

กิบละฮ์คือทิศทางที่ซึ่งมุสลิมทุกคนต้องหันหน้าสู่เมื่อเวลาทำนมาซ จากอาเยฮ์ของอัล-กรุอันที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นสิ่งยืนยันให้เห็นว่าแนวความคิดนี้เป็นความคิดที่มาจากวะฮยูและก่อนที่จะมีการอพยพ(ฮิจญ์เราะฮ์)ของท่านศาสดามุฮัมมัดออกจากมักกะฮ์ มุสลิมก็ได้ทำนมาซโดยการหันหน้าสู่นครเยรูซาเล็ม(อัล-กุดส์)ซึ่งเป็นเมืองศาสนาของบรรดาผู้นับถือคัมภีร์ แต่หลังจากที่ท่านศาสดาได้ย้ายมาอยู่ในยัรริบ(มะดีนะห์)ได้ 16-17เดือนท่านศาสดาก็ได้รับวะฮยูจากอัลลอฮ์ ให้เปลี่ยนกิบละฮ์จากบัยตุลมักดีสในเยรูซาเล็มไปยังบัยตุลฮะรอม(กะบะฮ์)ในนครมะดีนะห์ การเปลี่ยนครั้งนี้ นับว่าเป็นการเหมาะสมที่สุด เพราะว่ากะบะฮ์ในนครมักกะฮ์นั้นเป็นศูนย์กลางอิสลามที่เก่าแก่ นับตั้งแต่ในสมัยของท่านศาสดาอิรอฮีม ดังนั้นนครเยรูซาเล็ม ก็ได้กลายเป็นศูนย์กลางอันดับสองของอิสลาม

มิหฺรอบ(MIHRAB)

ก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอันดับสองของสถาปัตยกรรมอิสลาม ซึ่งมักกล่าวไว้ใน อัล-กรุอัน

"คราใดที่ชะกาเรียเข้าไปหามัรยัมที่มิหฺรอบเขาได้พบอาหารอยู่ที่นาง เขากล่าวว่า : มัรยัมเอ๋ย เจ้าได้นี้มาจากไหน? นางกล่าวว่า: มันมาจากอัลลอฮ์ แท้จริงอัลลอฮ์ประทานเครื่องยังชีพแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์โดยมิต้องประมาณ"(อัล-กรุอัน:3:36)

"แล้วมวลลาอิกะฮ์ได้เรียกเขา(ชะกาเรีย)ขณะที่เขายืนนมาซอยู่ในที่มิหฺรอบ" (อัล-กรุอัน:3:38)

ดังนั้น มัสยิดที่สร้างระหว่างการอพยพของท่านศาสดามุฮัมมัดทั้งสองหลังที่กุบฏและมะดีนะห์ เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ความคิดที่มีการนำกิบละฮ์ และมิหฺรอบมาใช้ในมัสยิด ซึ่งเป็นศูนย์รวมสำหรับนมาซของชุมชนมุสลิมนั้นเป็นความคิดที่ได้มาจากพระเจ้าและเป็นเจ้าและหลังจากนั้นเป็นต้นมา

มัศยิดในแถบอารเบียและส่วนอื่นๆของโลกก็ถูกสร้างขึ้นในแนวเดียวกัน และอัล-กรุอานยังได้กล่าวไว้เกี่ยวกับมัศยิดอีกด้วยว่า

"ผู้ที่บำรุงรักษามัศยิดทั้งหลายของอัลลอฮ์(ให้อยู่ในสภาพที่ดี)ได้นั้นเป็นสิทธิและหน้าที่เฉพาะผู้ศรัทธาในอัลลอฮ์และวันสุดท้าย"(อัล-กรุอาน:9:18~)

การส่งเสริมของศาสนา

ในทศวรรษของชาวตะวันตกเขาเข้าใจว่าศาสนาอิสลามมิได้มีการส่งเสริมทางด้านศิลปแต่ยังต่อต้านและคัดค้านด้านศิลป ซึ่งทำให้ผู้รู้ของมุสลิมบางคนหลงเชื่อในความคิดอันนี้ เราคัดค้านความคิดอันนี้โดยการนำเอาหลักและเหตุผลมาพิสูจน์ให้เห็นว่าศิลปอิสลามนั้นได้ก่อกำเนิดมาจากอัล-กรุอาน มาเป็นเครื่องยืนยันให้เรียกได้ว่าเป็นศิลปของอิสลามซึ่งเป็นที่ประจักษ์อยู่ในสถาปัตยกรรมของมุสลิม

ฉะนั้น จากที่พวกเขาเคยกล่าวกันมาว่าศิลปและสถาปัตยกรรมของมุสลิมที่นี้ มิได้มีอะไรเกี่ยวเนื่องมาจากศาสนา ก็เป็นการกล่าวที่ผิดๆ ตามความเป็นจริงแล้วศิลปอื่นๆทั่วไปนั้นมันเป็นเพียงความคิด แต่ศิลปอิสลามเป็นศาสนา และสามารถที่จะนำไปใช้และดัดแปลงให้เข้ากับศาสนาอื่นๆได้อีกด้วย ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่แปลกกว่าสิ่งอื่นๆทั้งหลาย

ศิลปินมุสลิมกับรูปร่างของมนุษย์

จากที่ทราบกันมาแล้วว่า ศิลปมุสลิมได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาอิสลาม ดังนั้นงานศิลปของเขา เราจะเห็นว่าเขาพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการเกี่ยวพันกับรูปร่างของมนุษย์ เพราะเขาถือว่ามันจะเป็นการเทียบเคียงกับอัลลอฮ์ผู้ทรงสร้าง ซึ่งข้อนี้ก็ต่างกับศิลปินกรีก ศิลปินโรมันและคริสเตียน

ในอัล-กรุอานได้กล่าวไว้ว่า "นั่นคืออัลลอฮ์พระเจ้าผู้ทรงสร้างทุกสิ่ง"(อัล-กรุอาน:40:62) และมีกล่าวต่ออีกว่า"และทรงทำรูปร่างของสุเจ้า ทั้งพระองค์ทรงทำให้รูปร่างของสุเจ้าสวยงาม(คือได้ส่วนสัดที่สมบูรณ์)" (อัล-กรุอาน:40:64)

ผลงานศิลปของอัลลอฮ์ที่วิเศษสุด ก็คือการสร้างมนุษย์ชาติซึ่งมีกล่าวไว้ในอัล-กรุอานว่า

"พระองค์คือผู้ทรงจัดรูปร่างของสุเจ้าที่สุเจ้าอยู่ในครรภ์ของมารดาไว้ตามที่พระองค์ทรงประสงค์" (อัล-กรุอาน 3:5)

ถ้าเราจะแยกบทบาทหนึ่งๆของอัลลอฮ์ออกจากบทบาททั้งหมดแล้ว เราจะเห็นได้ว่าอัลลอฮ์ทรงเป็นทั้งผู้สร้างสรรค์ ผู้ลดบันดาลและพระองค์ทรงเป็นศิลปินอีกด้วย

"พระองค์คืออัลลอฮ์ผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงให้บังเกิดโดยครบถ้วน ผู้ทรงทำให้เป็นรูปร่าง(และสีผิว)" (อัล-กรุอาน59:24)

จากโครงการนี้ได้บอกเราอย่างแจ่มแจ้งถึงความเป็นผู้สร้างของพระองค์ อัลลอฮฺมิได้เป็นเพียงผู้ทรงสร้างเท่านั้นแต่พระองค์ยังเป็นผู้ให้วิญญาณ(รูห)และอวัยวะต่างๆของร่างกายและพระองค์ยังทรงเป็นผู้ซึ่งออกแบบและตกแต่งสี่ส้นให้สมบูรณ์และดูสวยงามถูกต้องตามหลักความคิดของศิลปินที่เกี่ยวข้องกับรูปร่างและทรวดทรง ซึ่งเป็นที่มุ่งงแก่ผู้ที่มีความรู้ทางด้านศิลปทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้ได้มีบรรยายไว้อย่างละเอียดในอัล-กรูอาน

"ผู้ใดทรงทำให้ตั้งามยิ่ง(ให้มีบริบูรณ์) ซึ่งทุกสิ่งทีพระองค์ได้ทรงสร้างมัน และพระองค์ได้ทรงเริ่มการสร้างมนุษย์จากดิน"(อัล-กรูอาน 32:7)

"พระองค์ได้ทรงสร้างมนุษย์จากดินแห้งที่มีเสียงคล้ายภาษาขณะดินเผา"(อัล-กรูอาน 55:14)

และมันเป็นความประสงค์ของพระองค์เท่านั้น มนุษย์จึงจะมีความสามารถต่างได้

"เมื่ออัลลอฮฺตรัสว่า อีซา ลูกของมัรยัมเอ๋ย...และเมื่อเจ้าจำลองจากดินดังรูปนก โดยอนุมัติของฉันทัน แล้วเจ้าปาวเข้าไปในมันแล้วมันกลายเป็นนก โดยอนุมัติของฉันทัน"(อัล-กรูอาน 5:110)

ศิลปินมุสลิมไม่เคยใช้รูปร่างของมนุษย์เป็นวัตถุในการแสดงทางงานศิลป์ ไม่ว่าจะเป็นการปั้นรูปหรือการเขียนภาพเพราะเขาเกรงว่าจะเป็นการเลียนแบบพระผู้เป็นเจ้าของเขาซึ่งต่างกับศิลปินคริสเตียนที่พวกเขาเชื่อว่ามนุษย์สามัญธรรมดาที่มีการสิ้นชีวิตนั้นเป็นพระเจ้า และพระเจ้าของเขานั้นมีรูปร่างและสัดส่วนคล้ายกับมนุษย์สามัญธรรมดาทุกอย่าง ซึ่งเราจะเห็นได้จากผลงานของจิตรกรชาวอิตาลีชื่อไมเคิล แองเจโล จากภาพเขียนของเขาที่ชื่อว่า "กำเนิดอาดัม"(THE CREATION OF ADAM) ที่อยู่บนผนังโบสถ์ของกรุงวาติกัน เขาแสดงรูปร่างของพระเจ้าและอาดัมเป็นมนุษย์ธรรมดา โดยที่อาดัมเอื้อมมือไปเพื่อที่จะสัมผัสกับมือของพระเจ้าซึ่งใกล้กันแต่ไม่ถึงกับแตะกัน ทั้งพระเจ้าและอาดัมเปลือยกายและขณะเดียวกันมืออีกข้างหนึ่งของพระเจ้าโอบกอดหญิงสาวอยู่ตามปรัชญาของไมเคิล แองเจโลแล้วว่า ถ้านิ้วมือทั้งสองระหว่างพระเจื่อกับอาดัมได้แตะกันแล้ว อาดัมในภาพนั้นจะมีชีวิตขึ้นมา

ศิลปินคริสเตียนจะแสดงรูปของพระเจ้าออกมาในลักษณะที่เป็นคนชราที่มีความรู้มีอำนาจ และแสดงรูปร่างของพระเยซูออกมาในลักษณะที่เป็นชายฉกรรที่มีความเข้มแข็งในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่และท่าทางเศร้าหมองในเมื่อถูกตรึงอยู่บนไม้กางเขน ศิลปินมุสลิมนั้นตรงกันข้ามกับศิลปินคริสเตียน ศิลปินมุสลิมไม่เคยและจะไม่แสดงรูปของพระเจ้าหรือพระเยซูที่มีการฟื้นคืนชีพหรือสิ้นชีพไปแล้วและไม่กล้าหรือบังอาจที่จะแสดงรูปและลักษณะของท่านศาสดามุฮัมมัดว่าจะเป็นอย่างไรทั้งๆที่มุสลิมเรารู้ถึงบุคลิกและคุณลักษณะของท่านศาสดาได้จากอัล-ฮะดีษ

ความสง่างามของสตรี

จากคำสอนของอิสลามซึ่งมีอิทธิพลต่อศิลปินของมุสลิมนั้น ในการแสดงความงามของสตรี เขาก็จะหลีกเลี่ยงโดยไม่นำเอาร่างของสตรีมาเป็นวัตถุทางศิลปะ แต่เมื่อเขาต้องการที่จะพรรณารูปลักษณ์ของสตรี เขาก็จะยึดถือตามหลักคำสอนของอัล-กรุอันโดยจะไม่ทำให้เกินขอบเขตจนเกิดความเสื่อมเสียแก่นาง

"ก็ไม่มีข้อตำหนิอันใดแก่นาง ถ้านางจะเปลื้องผ้าของนางออกโดยมิได้เผยอวดส่วนชวนมองของนาง"(อัล-กรุอัน 24:60)

"และ(มุฮัมมัด)จงกล่าวแก่หญิงผู้ศรัทธาทั้งหลาย ให้พวกนางลดสายตาลงต่ำ(อย่าชะม้อยตาแลผู้ชาย) และให้ปกป้องของพึงสงวนของพวกนางและจงอย่าอวดความสวยงามของนาง เว้นแต่ที่เปิดเผย (ตามปกติเช่นใบหน้า มือและเท้า) และให้นางปิดด้วยผ้าคลุมศีรษะของนางตลอดมาถึงหน้าอก จงอย่าให้นางอวดเครื่องประดับหรือความสวยงาม"(อัล-กรุอัน 24:31)

ด้วยเหตุผลนี้ เราจะไม่เคยเห็นภาพหญิงเปลือยกายหรือเปลือยบางส่วนในศิลปะอิสลาม ซึ่งมีแต่ในศิลปะของศาสนาอื่นที่แสดงถึงผู้หญิงเปลือยกายที่มีรูปร่างและส่วนสัดส่วนเหมือนจริงทุกประการ และศิลปินคริสเตียนอีกนั้นแหละที่เป็นพวกแรกที่ให้ผู้หญิงเป็นนางแบบในการทำงานศิลปะด้านจิตรกรรม และปฏิมากรรมต่างๆ

การแสดงถึงธรรมชาติ

อัล-กรุอันได้ให้ความรู้และข้อคิดแก่เรา ที่เป็นแนวทางในการนำมาใช้ในการแสดงออกทางด้านศิลปะ มีอยู่หลายโองการด้วยกันในอัล-กรุอันที่กล่าวถึงเรื่องของสัตว์ นก ต้นไม้และต้นปาล์ม และส่วนต่างๆในธรรมชาติ ที่เราสามารถนำมาใช้ในงานศิลปะ ซึ่งมีความงามและการตกแต่งอยู่ในตัวของมันเอง สิ่งต่างๆในธรรมชาติเหล่านี้ ศิลปินมุสลิมได้แสดงออกมาในรูปของงานประดิษฐ์ประดอย และศิลปะนามธรรม (ABSTRACT ART)

อัล-กรุอันได้กล่าวว่า "และพระองค์ได้ทรงสร้าง ม้าและฟ่อและลาเพื่อให้ผู้เจ้าได้ขี่มัน และเป็นเครื่องประดับ"(อัล-กรุอัน 16:8)

"แท้จริงเราได้ทำให้ไต่บาบนแผ่นดินนี้ เป็นที่บรรเจิดสำหรับมัน"(อัล-กรุอัน 18:7)

"และเราได้ประดับท้องฟ้าของโลกนี้ด้วยดวงประทีป(คือดวงดาว)ทั้งหลาย"(อัล-กรุอัน 41:12)

"พวกเขามิได้มองดูยักฟากฟ้าเหนือพวกเขาดอกหรือว่า เราได้สร้างมันและประดับมันอย่างไร"(อัล-กรุอัน 50:6)

ARABESQUE

เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงลักษณะที่เหมือนของจริง ศิลปินมุสลิมได้หันไปหา ABSTRACT ART โดยเขาได้ค้นคิดแบบและวิธีการตกแต่งที่เป็นของตัวเอง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในหมู่ชาวตะวันตกว่า ARAB DECORATION หรือ ARABESQUE มันก็คือการผสมผสานของดอกไม้(ซึ่งลักษณะคล้ายกับลายเครือเถาของไทยเรา)และการประดิษฐ์ที่เกิดจากรูปทรงเรขาคณิต

การตกแต่งที่ใช้รูปนกและสัตว์ต่างๆ ก็เกิดมาจากการประดิษฐ์ประดอยในทำนองเดียวกัน ประเด็นที่สำคัญก็คือการนำเอาความคิดเหล่านี้มาใช้ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งในอนาคตข้างหน้า ศิลปอิสลามจะเป็นที่นิยมและชื่นชมสำหรับมวลมนุษยทุกชนนิยม แม้ศิลปดังกล่าวจะถูกนำไปเลียนแบบบ้างก็ตามแต่ก็ไม่สำเร็จไม่ลึกซึ้งเท่ากับฝีมือของศิลปินมุสลิมที่เกิดมาจากอิทธิพลและการคล้อยใจจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ

อักษรประดิษฐ์ของมุสลิม

การประดิษฐ์ตัวอักษรของมุสลิมซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากอัล-กรูอานเช่นกัน มันเป็นศิลปที่เราจัดให้อยู่ในประเภทศิลปบริสุทธิ์(PURE ART)ซึ่งเราถือว่าเป็นศิลปอันดับสองที่รองมาจากสถาปัตยกรรมอิสลาม ในคริสตศาสนา สันตปาปาแห่งกรุงโรมได้มีการเรียกอบรมให้ความรู้แก่ศิลปินของเขาเพื่อที่จะทำให้ศิลปินเหล่านี้เกิดความรู้และภาพพจน์ที่จะนำไปสร้างงานด้านศิลปที่เกี่ยวกับศาสนาดังเช่นภาพเขียน Announcement, The Birth of Christ, The Flight into Egypt, Christ Walking on the Water, The Crucifixion, The Descent from the Cross, The Walling of Christ เป็นต้น ซึ่งปรากฏออกมาในผลงานของศิลปินคริสเตียน จนกระทั่งถึงศตวรรษที่ 18

แทนที่จะเป็นงานจิตรกรรมและงานปฏิมากรรม ศิลปินมุสลิมได้นำเอาความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับรูปแบบทางศิลปที่ไม่เคยมีใครรู้จักมาก่อนนำมาดัดแปลง เพื่อใช้ในการให้การศึกษาแก่มนุษยชาติเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้สติปัญญาอันเฉลียวฉลาดในฐานะศิลปินที่ทำให้ผู้ชมได้เข้าถึงและซึ่งในผลงานของเขาตั้งเช่นนามของอัลลอฮ์

อัล-กรูอานและโองการต่างๆที่เขียนบรรยายการสรรเสริญอัลลอฮ์ ก็ได้มีการนำมาเป็นเครื่องประดับและตกแต่ง อาคารต่างๆ เช่น มัสยิด สุสาน โรงเรียนและส่วนประกอบต่างๆของอาคาร เช่น มินิฮอบ โดม ทางเข้าและอื่นๆซึ่งได้กล่าวมา

โคมแก้ว(AL-MISHKAWAT)

มีบางคำและบางตอนในอัล-กรูอาน ที่ได้อธิบายไว้อย่างสมบูรณ์แจ่มแจ้งเป็นอุปมาและมีคุณค่าเหนือจินตนาการ ซึ่งศิลปินมุสลิมได้นำมาดัดแปลงใช้อย่างได้ผล ก็คือโคมแก้ว(AL-MishkaWat)

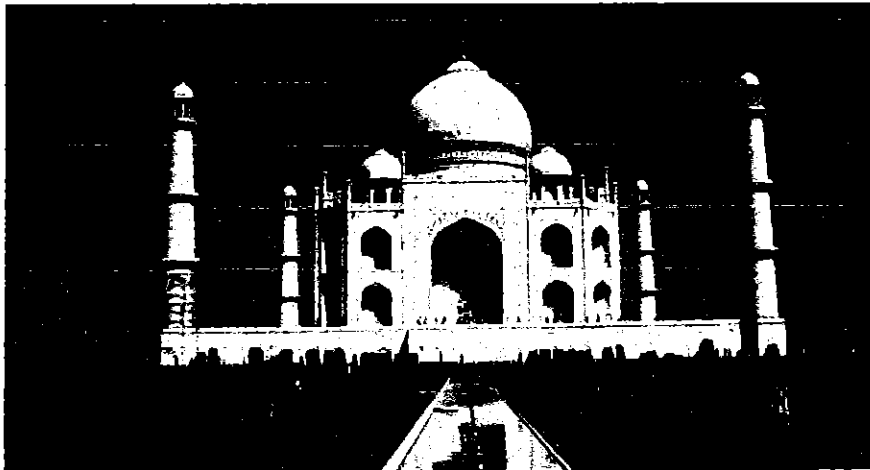
ซึ่งอัลลอฮ์ได้กล่าวอธิบายถึงความลึกซึ้งมหัศจรรย์ของธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของพระองค์ไว้ดังนี้

"อัลลอฮ์ทรงเป็นแสงสว่างแห่งชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน อุปมาแห่งแสงสว่างของพระองค์เป็นเช่นช่องตามผนังซึ่งในนั้นมีตะเกียง ตะเกียงนั้นอยู่ในโคมแก้ว โคมแก้วเป็นเช่นดาวที่ประกายแสงระยิบระยับ ไฟของตะเกียงนั้นถูกจุดจากน้ำมันของต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีความจำเริญคือต้นมะกอก มีใต้อยู่ทางฝ่ายตะวันออก มีใต้อยู่ทางฝ่ายตะวันตก ซึ่งน้ำมันของมันแทบประกายแสงกล้าออกมาเอง แม้จะมีมีไฟจุดก็ตาม แสงสว่างซ้อนแสงสว่าง อัลลอฮ์ทรงนำทางสำหรับผู้พระองค์ทรงประสงค์ และอัลลอฮ์ทรงเปรียบอุปมาทั้งหลายนี้เพื่อมนุษย์ชาติ และอัลลอฮ์ทรงรอบรู้ทุกสิ่ง"(อัล-กรูอาน 24:35)

อัล-กรูอานได้เป็นพื้นฐานและต้นตำรับสำหรับมุสลิมและอารยธรรมอิสลาม จากโองการของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของทำให้เป็นแรงกระตุ้นให้ศิลปินมุสลิมได้นำเอาโคมแก้วที่งดงามที่สุดมาใช้เป็นเครื่องให้แสงสว่างในอาคารที่มีเกียรติที่สุดในภavnันคือมัสยิดศิลปินมุสลิมมิได้ถูกบังคับแต่กลับส่งเสริม

"จงกล่าวเถิด(มุฮัมมัด)ผู้ใดเล่า ได้ห้ามความประณีตของอัลลอฮ์ ซึ่งพระองค์ได้ทรงนำออกมาสำหรับปวงบ่าวของพระองค์"(อัล-กรูอาน 7:32)

ตามธรรมเนียมของมุสลิมแล้วเขาจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอิสรภาพของศิลปิน แต่กลับตรงกันข้าม สำนักคริสเตียนได้ควบคุมการทำงานเกี่ยวกับทางนี้อีกด้วย ซึ่งทำให้พวกเขาไม่ค่อยพอใจเท่าไรนักในการที่ถูกควบคุมและบังคับ จะเห็นได้จากเมื่อคราวที่สันตปาปาได้เกณฑ์ให้ไมเคิล แองเจโล ทำงานให้กับสำนักวาติกัน แม้มันจะเป็นงานด้านจิตรกรรมและปฏิมากรรม แต่ผลงานของเขาก็ปราศจากการตอบแทนใดทั้งสิ้น จากจดหมายที่เขาเขียนรำพันถึงเพื่อนของเขาที่ชื่อว่าซารี่(Vasari)มีใจความตอนหนึ่งว่า"พระเจ้าเป็นพยานให้ฉันด้วย มันเป็นการข่มขืนจิตใจกันแค่นั้น ที่บีบได้บังคับให้ฉันทำงานเหล่านี้.." ซึ่งผู้รู้ในศาสนาอิสลามมิเคยบังคับในเจตนารมย์ของศิลปินเลย (โกวิท ซากิรุ ทะชะนี, 2556)"

ภาพที่ 2.26 ภาพแสดงตัวอย่างทัชมาฮาล

<http://www.skadiatravel.com/>

ทัชมาฮาล

ทัชมาฮาล อนุสรณ์สถานแห่งความรัก ตั้งอยู่ในเมืองอัครา ริมฝั่งแม่น้ำยมนา ประเทศอินเดีย นับเป็นหนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลกยุคใหม่

ทัชมาฮาล หรือ ตาชมะฮัล (Taj Maha) สุสานหินอ่อนที่ผู้คนเชื่อว่าเป็นสถาปัตยกรรมแห่งความรักที่สวยงามที่สุดในโลก นับว่าเป็น หนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลกยุคกลาง ถูกสร้างขึ้นโดยกษัตริย์อินเดียผู้มีรักมั่นคงต่อพระมเหสีของพระองค์ เจ้าชายชूरรัม ซึ่งต่อมาคือจักรพรรดิชาห์ ชหาน พระราชสมภพในปี พ.ศ. 2135 (ค.ศ. 1592) พระบิดา คือ จักรพรรดิ ชาห์ ชหานซีร์ จักรพรรดิองค์ที่สี่แห่งราชวงศ์โมกุล แห่งอินเดีย ตามตำนานกล่าวว่า เจ้าชายชूरรัม ได้พบกับ อรชุนันท์ พานู เพคุม ธิดาของรัฐมนตรี เมื่อพระองค์ มีพระชนมายุ 14 พรรษา พระองค์ทรงหลงใหลและหลงรักนาง เจ้าชายชूरรัมจึงซื้อเพชรด้วยเงิน 10,000 รูปีและบอกแก่พระบิดาของพระองค์ว่าพระองค์มีความประสงค์ที่จะแต่งงานกับบุตรสาวของรัฐมนตรี พิธีอภิเษกถูกจัดขึ้นหลังจากนั้น 5 ปี ในปี พ.ศ. 2155 (ค.ศ. 1612) จากนั้นมาทั้งสองก็มีเคยอยู่ห่างกันอีกเลย

หลังจากที่พระเจ้าชาห์ ชหาน ขึ้นครองราชบัลลังก์ในปี พ.ศ. 2171 พระองค์มอบความไว้วางใจแก่ อรชุนันท์ พานู เพคุม และเรียกนางว่า มุมตซ์ มาฮาล "อัญมณีแห่งราชวัง" พระมเหสีติดตามพระองค์ แม้แต่ในสนามรบ แนะนำพระองค์ในเรื่องราชการของประเทศ และพระองค์ซาบซึ้งในน้ำพระทัยของพระมเหสียิ่งนัก ครั้นในปี พ.ศ. 2174 (ค.ศ. 1631) พระมเหสีมุมตซ์สิ้นพระชนม์หลังจากให้กำเนิดทายาทองค์ที่ 14 การสิ้นพระชนม์ของพระมเหสีทำให้พระเจ้าชาห์ ชหานโศกเศร้าอยู่ถึงสองทศวรรษ ราชสมบัติส่วนใหญ่สูญหายไปเพื่อการสร้างอนุสรณ์แห่งความรักของทั้งสองพระองค์

ในปี พ.ศ. 2200 (ค.ศ. 1657) พระเจ้าซาร์ ซหานทรงพระประชวร และในปี พ.ศ. 2201 (ค.ศ. 1658) พระโอรส โอริงเซบ จับพระเจ้าซาร์ ซหานขัง และขึ้นครองราชบัลลังก์แทน พระองค์ถูกกักขังอยู่ถึง 8 ปี จนกระทั่งสวรรคตในปี พ.ศ. 2209 (ค.ศ. 1666) ตามตำนานกล่าวว่าให้วันสุดท้ายของชีวิตพระองค์ใช้เวลาทั้งวันในการจ้องมอง เศษกระจกที่สะท้อนภาพของทัชมาฮาล และสิ้นพระชนม์ด้วยเศษกระจกในกำมือ พระเจ้าซาร์ ซหานถูกฝังในทัชมาฮาล เคียงข้างมเหสีซึ่งพระองค์ไม่เคยลืม มีบางคนกล่าวว่าพระเจ้าซาร์ ซหาน มิได้ประสงค์ที่จะถูกฝังร่วมกับประมเหสี แต่พระองค์มีแผนการที่จะสร้างสุสานอีกแห่งด้วยหินอ่อนสีดำ เพื่อเป็นสุสานของพระองค์ แต่ผู้รู้หลายท่านเชื่อว่าพระองค์ประสงค์ที่จะถูกฝังเคียงข้างพระนางมুমตัส มาฮาล

ทัชมาฮาลถูกพิจารณาให้เป็นหนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลกในยุคใหม่ ในทัชมาฮาลส่วนที่มีชื่อเสียงที่สุด คือ หลุมศพของพระนางมুমตัส มาฮาล ซึ่งถูกสร้างด้วยหินอ่อนสีขาว ศิลาลง ประดับลวดลายเครื่องเพชร พลอย หิน โมราและ เครื่องประดับจากมิตรประเทศ ได้รับคำรับรองว่าสร้างขึ้นด้วยสัดส่วนที่วิจิตรและงดงามที่สุด กว้างยาวด้านละ 100 เมตร สูง 60 เมตร มีผู้สร้างและออกแบบรวม 20,000 คน การก่อสร้างกินเวลานานถึง 22 ปี ทัชมาฮาลมีเนื้อที่ประมาณ 42 เอเคอร์ เป็นที่ตั้งของมัสยิด มีหออาซาน (หอสูงสำหรับร้องแจ้งเวลาทำมาซ) และมีสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ นายช่างที่ออกแบบ ชื่อ อุสตาต ไอซา ส่วนหัวของทัชมาฮาลมีลักษณะโดมที่เรียกว่าโอเนียนโดม ด้านข้างมีโดมขนาดเล็กสี่ด้าน อาคารตั้งอยู่บนลานหินอ่อนสีขาวโล่งกว้าง รอบลานหินมีราวหินอ่อนโปร่งตา ส่วนที่มุมทั้งสี่ของลานหิน มีหอคอยประจำทิศ เรียกว่า “มินาเรต์” เป็นที่ป่าวร้องให้ประชาชนสวดมนต์ตามเวลา

ในการสร้างทัชมาฮาลครั้งนั้น ต้องใช้แรงงานและเงินเป็นจำนวนมาก จึงมีการเกณฑ์ช่างฝีมือ แรงงานและมีการขูดรีดเก็บภาษีจากราษฎรเพื่อเอาเงินมาใช้ในการก่อสร้างอย่างมากมาย ช่างฝีมือจำนวนมากที่แกะสลักหินต้องตาบอดเนื่องจากต้องทำงานกลางแดดจัดเป็นเวลานาน คนงานจำนวนมากต้องล้มตายลงเพราะทำงานหนักและถูกบังคับทารุณให้ทำงานไม่มีหยุด ครั้นสร้างทัชมาฮาลสำเร็จลง พระเจ้าซาร์ซฮันก็สั่งให้ฆ่าสถาปนิกผู้ออกแบบทันที เพื่อป้องกันไม่ให้ไปสร้างสิ่งก่อสร้างสวยงามอื่นมาเป็นคู่แข่งกับทัชมาฮาลอีกต่อไป

ทัชมาฮาลมีประตูทางเข้าขนาดใหญ่ ทำด้วยหินทรายสีแดง ขอบประตูทางเข้าทั้งด้านนอกและด้านในมีตัวอักษรจากภาษาโกราณจาริกไว้ ตัวหนังสือเหล่านี้เป็นบทสวดมนต์อันศักดิ์สิทธิ์ ผู้จารึกได้คำนวณขนาดของตัวอักษรที่ขอบประตูให้มีความสูงต่างกันเพื่อให้ผู้อ่านไม่ว่าจะยืนอยู่มุมใดก็สามารถมองเห็นตัวอักษรเหล่านี้ มีขนาดเท่ากันและเห็นได้ชัดเจน

ส่วนด้านหลังทัชมาฮาลติดกับแม่น้ำยูมนา ด้านหน้ามีสนามหญ้าและลานอุทยานที่มีบริเวณกว้างขวางจึงทำให้ทัชมาฮาลดูโดดเด่น ด้านหน้ามีถนนตรงไปสู่ตัวอาคารประมาณ 4 ทาง เมื่อมองในระยะไกลเหมือนกับถนนนี้เป็นแนวรัศมีของทัชมาฮาล ถนนเทพื้นด้วยคอนกรีตและคันด้วยสนามหญ้า

มีพุ่มไม้จำพวกไม้สนปลูกเรียงรายกันเป็นแถวตลอดแนว ระหว่างตรงกลางมีสระน้ำซึ่งมีหัวทำทงเป็นน้ำพุเรียงรายตลอดแนว ส่วนตอนหน้าเป็นน้ำพุขนาดใหญ่อยู่ในสระที่ถนนทุกสายมาเชื่อมถึงกัน

เมื่อเข้าไปในตัวอาคารของทัชมาฮาล จะเห็นการแกะสลักลวดลายประดับเป็นลายดอกไม้ นานาชนิด ผนังห้องและพื้นห้องมีการตกแต่งโดยใช้หินสีชนิดต่างๆ ตัดและเจียรระโนเป็นชิ้นเล็กๆ ทำเป็นรูปกลีบดอกไม้ ก้านดอก ใบไม้ แล้วฝังลงในเนื้อหินอ่อนที่ละเอียดขึ้นๆ โลโชนสีของหินจากสีอ่อนไปยังสีแก่ ลวดลายประดับนั้นดูอ่อนช้อยราวกับภาพที่จิตรกรวาดเป็นลายเส้นด้วยมือที่เดียว หินเหล่านี้เมื่อถูกแสงไฟกระทบจะเกิดการสะท้อนแสงและสีออกมาสวยงาม

ภายในอาคารทัชมาฮาล ตรงกลางมีหีบพระศพจำลองของพระนางมมตาสกกับหีบพระศพของพระเจ้าชาห์ชาฮันวางคู่กัน (หีบพระศพจริงอยู่ในห้องลึกลงไปด้านล่างประมาณ 10 เมตร) รอบๆ มีฉากกันทั้งสี่ด้าน ตัวฉากกันเป็นหินอ่อนฉลุลวดลายเครือไม้และไม้ดอกที่งามวิจิตรโปร่งตา ภายในห้องโถงใหญ่มีแสงสว่างส่องจากภายนอกเข้าไปได้ตามช่องแสงที่ติดกระจกลึ้ว เวลาหยุดคุยกันจะมีเสียงสะท้อนดังก้องมาก(โอเซียนส์ไมล์ทัวร์,2556)”

ภาพที่ 2.26 ภาพแสดงตัวอย่างอิสฟาฮาน

<http://farm4.staticflickr.com/>

อิสฟาฮาน

อิสฟาฮานเคยเป็นเมืองหลวงของอิหร่านในตอนต้นศตวรรษที่ 17 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เราจะกล่าวได้ว่าอารยธรรมเปอร์เซียรุ่งเรืองถึงขีดสุดในทุกๆ ด้าน เวลาที่เราพูดถึงเมืองอิสฟาฮาน เราจึงมักจะนึกถึงความรุ่งเรืองของอารยธรรมเปอร์เซีย ซึ่งผมคิดว่าคงคล้ายๆ กับเวลาที่เราพูดถึงอยุธยาว่าสำคัญอย่างไรต่ออารยธรรมไทย คืออะไรก็ตามที่เคยรุ่งเรืองในอิสฟาฮานได้กลายมาเป็นรากฐานสำคัญของอิหร่านในปัจจุบัน ความรุ่งเรืองด้านต่างๆ นี้ยังคงสืบทอดต่อเนื่องมาได้จนถึงปัจจุบันและยังสามารถมองเห็นและสัมผัสได้อย่างเป็นรูปธรรมในอาคารบ้านเรือนต่างๆ

ศูนย์กลางของเมืองเก่าที่นักท่องเที่ยวมักไปเยือนเป็นแห่งแรกคือจัตุรัสกลางเมืองซึ่งมีขนาดใหญ่มาก ชาวเมืองอิสฟาฮานทุกวันนี้ยังคงบอกว่าที่นี่คือลานกลางเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ยิ่งถ้าเทียบกับสถานที่ที่คล้ายคลึงกันในช่วงศตวรรษที่ 15-17 ด้วยแล้ว จะยิ่งเห็นความยิ่งใหญ่ของเปอร์เซียในยุคนั้นเพราะขนาดของจัตุรัสกลางเมืองในยุโรปในช่วงเวลาเดียวกันนั้นเทียบไม่ได้เลยกับขนาดของจัตุรัสแห่งเมืองอิสฟาฮาน ซึ่งผมคิดว่าน่าจะใหญ่ประมาณ 2 สนามฟุตบอลต่อกัน

หนึ่งในสิ่งก่อสร้างที่โดดเด่นในจัตุรัสนั้นได้แก่พระราชวังหลวง ในช่วงสมัยเดียวกันนั้น ผมนึกไม่ออกเลยว่าจะมีพระราชวังไหนที่หรูหราฟู่ฟ่าเท่ากับพระราชวังแห่งอิสฟาฮาน ซึ่งเป็นอาคารสูง 6 ชั้น ผนังด้านในมีจิตรกรรมเขียนสีซึ่งมีลายเส้นที่อ่อนหวานประดับประดาไว้ทั่วไปหมด เมื่อไต่บันไดขึ้นไปถึงชั้นที่สาม เราจะเห็นว่าม่านน้ำพุอยู่บนนั้น ตัวบันไดเองก็มีสีสังดงามอัศจรรย์เพราะกรุด้วยกระเบื้องเคลือบที่ทำลวดลายเป็นดอกไม้สีต่างๆ ปัจจุบัน ตั้งแต่ชั้นที่ 4-6 กำลังซ่อมอยู่ชั้นบนมีห้องดนตรีซึ่งเป็นห้องที่มีการจัดระบบเสียงได้ดียอดเยี่ยม ลักษณะห้องเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก มีการกรูกำแพงด้วยแผ่นยิบซัมบางๆ ซึ่งฉลุเป็นลวดลายภาษาต่างๆ เช่น เขียวแก้ว คนโทน้ำ แจกัน ผลของมันก็คือเมื่อนักดนตรีเล่นเพลงอยู่ในห้อง เสียงต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะถูกดูดเข้าไปในช่องฉลุเหล่านั้นทำให้เสียงดนตรีที่ได้ยินเป็นเสียงที่ประณีตละเอียดอ่อน ลองนึกถึงภาพงานเลี้ยงที่ชั้น 3 แล้วมีเสียงดนตรีลอยลงมาจากห้องที่อยู่ชั้นบน ผู้คนในงานเลี้ยงจะไม่เห็นนักดนตรีเลยแต่สามารถได้ยินเสียงดนตรีอันไพเราะได้ทั้งงานบรรดาราชสำนักที่อยู่ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17 ต่างพูดถึงพระราชวังที่น่าตื่นตาตื่นใจแห่งนี้เสียงเดียวกัน ผมจะขอยกตัวอย่างความน่าทึ่งบางอย่าง เช่น กระเบื้องเคลือบหลากสีสันที่นำมาใช้ประดับประดาพระราชวังนั้นต้องอาศัยความรู้ในเรื่องโลหะวิทยาอย่างมากว่าต้องใช้โลหะชนิดไหนมาผสมลงไปในน้ำเคลือบและทำการเผาอยู่ที่อุณหภูมิเท่าใด จึงจะได้สีกระเบื้องตามที่ต้องการและยังคงสีที่สดใสอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน เพราะฉะนั้น เพียงแค่สีของบันไดก็สะท้อนให้เห็นถึงความรู้และเทคโนโลยีที่น่าอัศจรรย์มากแล้ว เช่นเดียวกับความรู้ในเรื่องของดนตรีที่มีพัฒนาการสลับซับซ้อนมาก ในโลกของเปอร์เซียนั้น มีการศึกษาเรื่องดนตรีอย่างลึกซึ้ง มีการศึกษาถึงขั้นว่าเสียงของห้องจังหวะใดจะสามารถให้เสียงที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกสุขสบายได้ หรือสร้างห้องดนตรีแบบไหนถึงจะเกิดความนุ่มนวลของเสียงเมื่อนักดนตรีบรรเลงเครื่องดนตรีพร้อมๆ กัน ส่วนเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นก็มีการพัฒนาไปด้วยในขณะเดียวกัน นี่เป็นเพียงหนึ่งในบรรดาสิ่งก่อสร้างที่อยู่กลางเมืองอิสฟาฮานพระราชวังที่ชื่ออาลี คาปู (Ali Kapu หมายถึงประตูสวรรค์) นี้ยังมีเรื่องที่ผมประทับใจอีกอย่าง คือเมื่อเดินเข้าประตูไป จะเห็นอักษรที่เป็นภาษาฟาร์ซี ซึ่งก็คือภาษาเปอร์เซีย (คำว่า “เปอร์เซีย” เป็นการเรียกเพี้ยนโดยคนกรีก ถิ่นฐานดั้งเดิมของคนกลุ่มนี้คือจังหวัดฟาร์ส (Fars) เมื่อคนกรีกเข้ามาถึง ได้เรียกเพี้ยนไปเป็นฟาร์ส เพอร์สและกลายเป็นเปอร์เซียในที่สุด) อักษรภาษาฟาร์ซีที่จารึกไว้ ณ ที่นั้น นำมาจากบทกวีของโฮเมอร์ คัยยาม (ผู้แต่งรูไบยัต) โกด์ต้องถิ่นแปลให้เราฟังว่า “มนุษย์นั้นออกมาจากประตูหนึ่งและท้ายที่สุดจะได้เข้าไปสู่ประตูหนึ่ง” ประตูที่เราออกมาคือประตูสวรรค์และท้ายสุดประตูที่เราจะเข้าไปและไม่มีวันได้กลับออกมาอีกเลยคือประตูแห่งความตาย นอกเหนือไปจากความ

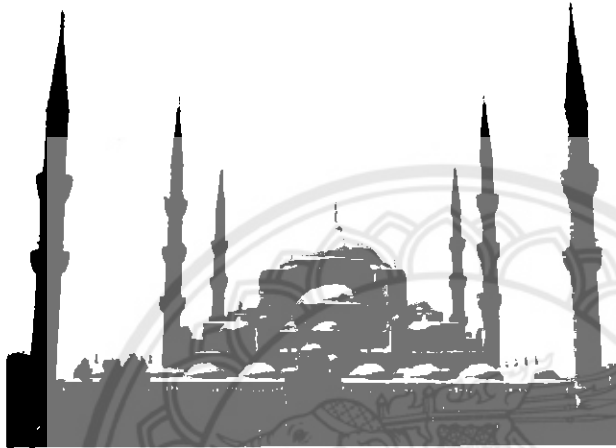
งดงามของอาคารต่างๆ ที่น่าสนใจแล้ว ผมคิดว่ายังมีด้านอื่นๆ อีกที่น่าสนใจ เช่น วิธีคิดว่าสิ่งก่อสร้างสำคัญๆ ที่ควรจะต้องประกอบขึ้นเป็นศูนย์กลางของสังคมเมืองนั้นควรจะมียะไรบ้าง ในจัตุรัสนั้น นอกจากพระราชวังหลวงแล้ว ยังมีตลาดและสุเหร่าอยู่ 2 สุเหร่า ถัดจากอาคารพระราชวังเป็นตลาดหรือบazaar (Bazaar) ในภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเรารับมาใช้แล้วเพี้ยนเป็นคำว่า “ปสาน” ในสมัยอยุธยา หมายความว่ารัฐไม่สามารถคงอยู่ได้ถ้าระบบเศรษฐกิจไม่มั่นคงดีพอ เปอร์เซียรุ่งเรืองเพราะทำตัวเป็นคนกลางในการเก็บเกี่ยวสินค้าจากโลกตะวันออกที่หมายถึงจีน อินเดีย แล้วส่งไปขายต่อยังโลกตะวันตกที่ยุโรป ตัวบazaarสมัยนั้นมีการพัฒนาไปไกลมากถ้าเทียบกับโลกส่วนอื่นๆ ในเวลาเดียวกัน

สมัยก่อน สินค้ามักมีไม่มากพอที่จะขายได้ทั้งวัน การค้าขายมักจะเป็นภาพของพ่อค้าวัวต่าง ม้าต่างที่รวบรวมสินค้าตามรายทางพร้อมกับตระเวนขายไปตามรายทาง ตลาดส่วนใหญ่จึงมีลักษณะเป็นตลาดนัดมากกว่าตลาดถาวร ในยุโรปเองก็มีตลาดนัดที่เรียกว่า flea market เพราะเปรียบเสมือนตัวหมัดที่กระโดดไปตามตามแหล่งต่างๆ แต่สิ่งที่เราเห็นในเมืองอิสฟาฮานเป็น covered bazaar คือตลาดที่เป็นตัวอาคารถาวรขนาดใหญ่ แสดงว่าที่นี่เป็นที่รวมสินค้ารายทางจำนวนมาก เป็นศูนย์รวมของพ่อค้ามากมายผมจินตนาการว่าในตลาดจะถูกแบ่งออกเป็นส่วนๆ ตลาดตรงนี้เป็นแหล่งค้าขายพรม ตรงนั้นขายหมวก ตรงนี้ขายเครื่องเหล็ก ตรงนั้นอาจจะเป็นที่ขายทอง ถัดมาเป็นกลุ่มคนที่เชี่ยวชาญการทำน้ำหอม เครื่องแก้ว แล้วก็เครื่องเทศนานาชาติ การที่ตลาดจะพัฒนาตัวเองจนกลายเป็นตลาดถาวรที่มีสินค้าขายได้ตั้งแต่เช้าจรดเย็นนั้นเป็นเรื่องน่าอัศจรรย์มาก ถัดจากอาคารที่เป็นตัวคุมเศรษฐกิจ ก็เป็นอาคารที่มีบทบาทในการควบคุมความคิด เราเห็นสุเหร่า 2 แห่ง ใหญ่หนึ่งเล็กหนึ่ง สุเหร่าเล็กที่ชื่อซัยค์ลุลลอฮันนั้นใช้เฉพาะราชสำนัก ปกติ สี่ที่ใช้ด้านนอกตัวสุเหร่ามักจะเป็นที่เสีเยวหรือไม่กินน้ำเงิน แต่ที่นี้สี่พื้นกลับเป็นสีเบจ คือสีน้ำตาลและเนื้ออ่อนสลับกับสีน้ำเงินและเขียว เมื่อเห็น จะรู้สึกได้ทันทีว่าเป็นสี่ที่นุ่มนวลมาก แต่ที่พิเศษกว่านั้นคือเมื่อเดินเข้าไปในอาคาร เราจะเห็นร่องรอยความคิดทั้งเรื่องของเราคณิตและการคำนวณทางคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อนมาก เช่น จตุรัสเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แต่ตัวอาคารของสุเหร่ามีเงื่อนไขว่าต้องหันไปทางทิศที่ตั้งของนครเมกกะซึ่งไม่สัมพันธ์กันเลยกับผังสี่เหลี่ยมของลานเมือง สถาปนิกจึงต้องออกแบบให้เราเดินเฉียง ที่น่าทึ่งก็คือเรากลับไม่รู้ถึงการถูกบังคับให้ต้องเดินเฉียงเลย และเมื่อเข้าไปถึงด้านใน ก็ต้องตกตะลึงกับความมหัศจรรย์ในการเขียนลวดลายประดับประดาต่างๆ ที่เป็นศิลปกรรมแบบอิสลาม ทั้งลายแบบพรรณพฤกษาและการใช้ตัวอักษรจากพระคัมภีร์ที่เรียกว่ากูฟิก (kufic) หรืออักษรประดิษฐ์มาประดับ ซึ่งสำหรับคนเปอร์เซียแล้วมันคือส่วนหนึ่งของการชื่นชมสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้า ดังนั้น ศิลปะ สี่กับพระเจ้าจึงกลายเป็นเรื่องเดียวกันที่มีลักษณะพิเศษอีกอย่างคือเมื่อมองขึ้นไปบนเพดาน จะเห็นลายเป็นวงขนาดใหญ่และค่อยๆ เล็กลงเข้าหาจุดศูนย์กลาง มองเผินๆ ก็ดูเหมือนลายวงกลมธรรมดา แต่ถ้ามีแสงมากระทบโดนในมุมที่ถูกต้อง เราจะเห็นลายนั้นคลี่ตัวออกเป็นรูปนกยูงรำแพนทางได้ ซึ่งปรากฏการณ์นี้จะเกิดขึ้นเป็นระยะตลอดวัน นี่สะท้อนให้เห็นถึงระบบการคำนวณแสงในสถาปัตยกรรมที่น่าอัศจรรย์มากนอกจากสุเหร่าเล็กที่ใช้เฉพาะราชสำนักแล้ว ยังมีสุเหร่าใหญ่หรือมัสยิดญามีฮ์ซึ่งเป็นที่

สำหรับให้ชาวเมืองมาทำนมาขรว่มกันในวันศุกร์ พื้นที่ของสุเหร่าจึงต้องมีขนาดใหญ่มากพอที่จะรองรับชาวเมืองจำนวนมากได้ สุเหร่านี้ยังประกอบด้วยส่วนที่เป็นโรงเรียนอยู่สองด้าน เป็นปีกซ้ายขวา ในโลกของคนอิสลามเรียกส่วนนี้ว่า “มะดระซะ” หมายถึงโรงเรียน (ศาสนา) ในสมัยก่อนโรงเรียนลักษณะนี้ไม่ได้สอนเฉพาะเรื่องของศาสนาเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงวิชาคำนวณ การแพทย์และอื่นๆ ด้วย มะดระซะที่นี่ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับฤดูกาล ในฤดูร้อน จะใช้ด้านที่เป็นอาคารเปิดโล่ง ส่วนอีกด้านหนึ่งนั้น ออกแบบให้มีประตูเปิดปิดได้เพื่อให้อบอุ่นเหมาะกับการเรียนในฤดูหนาว มีห้องเรียนขนาดเล็กที่น่าจะจุคนได้สัก 20 คนเป็นอย่างมากและห้องเรียนขนาดใหญ่ ทุกอย่างถูกออกแบบมาอย่างดียอดเยี่ยม

อีกอย่างที่อาจทำให้เราแปลกใจคือเวลาอยู่ในเมืองอิสฟาฮาน เราจะรู้สึกได้ว่ามีน้ำไหลอยู่ตลอดเวลา น้ำเป็นที่ชื่นชอบอย่างมากของคนเมืองนี้ จะมีน้ำพุอยู่ในสวนต่างๆ ซึ่งมีอยู่มากมายทั่วเมือง พวกเขาเอาน้ำมาจากไหนกันในเมืองที่ตัดจากตัวเมืองที่แผ่ออกไป ล้วนเป็นที่โล้นแล้ง ไม่มีต้นไม้ใหญ่เลย ซึ่งเป็นลักษณะทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไปของอิหร่าน อิสฟาฮานได้น้ำจากสองแหล่งด้วยกัน แหล่งแรกคือแม่น้ำสายสั้นๆ ที่ไหลผ่านเมือง ส่วนอีกแหล่งคือน้ำซับใต้ดิน หมายความว่าต้องอาศัยผู้รู้ที่น้ำซับนั้นอยู่ตรงไหนแล้วจัดการชักน้ำเหล่านั้นขึ้นมาใช้ น้ำจะถูกเพิ่มความดันเป็นระยะเพื่อให้เกิดแรงผลักดันจากใต้ดินจนกลายเป็นน้ำพุขึ้นมา ซึ่งน้ำพุนี้สามารถไปไหลได้ถึงชั้นสามของพระราชวังกลางเมือง เรานงนงสงสัยเพราะเราคิดว่าน้ำต้องสัมพันธ์กับต้นไม้ แล้งอย่างนี้จึงไม่น่ามีน้ำได้ แต่น้ำของคนเปอร์เซียมันสัมพันธ์กับหิมะที่ละลายซึมลงในชั้นใต้ดิน แผ่นหินที่สลักซับซ้อนได้กักเก็บน้ำเอาไว้เป็นโตรกธารที่ไหลเวียนอยู่ใต้ดิน คนเปอร์เซียจึงพัฒนาความรู้เรื่องการสร้างลำรางส่งน้ำที่สัมพันธ์กับชั้นใต้ดินที่อยู่ห่างไกลร่วมร้อยกิโลเมตร ในโลก มีอยู่ไม่กี่วัฒนธรรมที่มีความรู้เรื่องการทำอุโมงค์ใต้น้ำเช่นนี้ ในความเป็นจริง อิสฟาฮานจึงมีน้ำอยู่มากเกินพอด้วยซ้ำไป สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ามีวิถีคิดเกี่ยวกับน้ำที่สลักซับซ้อน น้ำคือความร่มเย็น น้ำคือชีวิต พอตกเย็น ผู้คนจะไปนั่งคุยกันอยู่ริมแม่น้ำไปปิกนิก นักรวมญาติ ถ่ายรูป และเป็นที่พักพิงของหนุ่มสาว ตามสวนจะมีการสร้างน้ำพุเพื่อความชุ่มชื้นร่มเย็นแก่ชีวิต นอกจากนั้น เอกลักษณะอย่างหนึ่งของบ้านแบบมุสลิมก็คือเมื่อเปิดประตูเข้าไปในบริเวณบ้าน สิ่งแรกที่เราจะเห็นคือสวนซึ่งมีน้ำพุขนาดเล็กอยู่ตรงกลาง ทำให้ได้ยินเสียงน้ำไหลตลอดเวลาที่อยู่ในบ้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนมุสลิมชื่นชมน้ำอย่างมาก นอกจากจัดรัศกลางเมืองแล้วยังมีพระราชวังขนาดเล็กอยู่อีกประมาณ 30 วัง พระราชวังเหล่านั้นถูกสร้างขึ้นจากไม้ที่มีการสลักเสลาและเขียนสีในแต่ละราชวงศ์ แต่ละวังมีอาคารซึ่งถูกห้อมล้อมด้วยป่า ที่ไม่เรียกว่าสวนเพราะต้นไม้ที่นั่นมีขนาดใหญ่เพราะปลูกมาตั้งแต่สมัยสร้างวัง จึงมีอายุประมาณ 100-200 ปี ต้นไม้ที่นิยมกันมากเพราะนำไปใช้ได้คือต้น sycamore ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับต้นเมเปิ้ล เช่น พระราชวังที่ชื่อว่าเชเฮลโซตุน ซึ่งแปลว่าวังที่มีเสาไม้ 40 ต้นนั้น เสาทุกต้นทำจากไม้จิกคาหม้อทั้งสิ้น เมืองอิสฟาฮานทั้งเมืองจึงเต็มไปด้วยสีเขียวของต้นไม้ อิสฟาฮานยังมีที่เที่ยวยื่นๆ อีก เช่น หลุมฝังศพของมหากวีที่ชื่อ

ว่าฮาเฟซ ซึ่งคนอิหร่านเองก็ยังไปที่หลุมศพนี้กันอยู่ในปัจจุบัน พอไปถึง ก็จะอ่านบทกวีของท่านกัน ถัดจากหลุมศพ มีร้านน้ำชาเล็กๆ ซึ่งผมคิดว่าเป็นวิธีการแสวงหาความสุขอีกอย่างหนึ่งของคนอิหร่าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับน้ำ พวกเราก็ไปนั่งกินขนมที่หน้าตาคคล้ายกับชาห์ริมในน้ำกุหลาบซึ่งทำจากดอกกุหลาบจริงๆ และมีขายทั่วไปในอิหร่าน(ทรงยศ แวหวงษ์,2552)”

ภาพที่ 2.27 ภาพแสดงมัสยิดสุลต่าน อาร์เหม็ด

<http://www.abroad-tour.com/>

มัสยิดสุลต่าน อาร์เหม็ด

สุเหร่าสีน้ำเงิน สุเหร่าสีฟ้า : (Blue Mosque) หรือ มัสยิดสุลต่านอาร์เหม็ด (Sultan Ahmet Mosque) มัสยิดสุลต่านอาร์เหม็ดหรือสุเหร่าสีน้ำเงิน เป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ของเมืองอิสตันบูล สร้างขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1609 – 1616 มีแรงบันดาลใจการสร้างมาจากการต้องการเอาชนะหรือสร้างมัสยิดที่มีขนาดใหญ่กว่าวิหารเซนต์โซเฟียของคริสต์ เพราะแต่เดิมนั้น วิหารเซนต์โซเฟียได้รับการยกย่องให้เป็นหนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลกยุคกลาง ทำให้สุลต่านแห่งออตโตมันหลายพระองค์ต้องการก่อสร้างมัสยิดขนาดใหญ่ให้เทียบเท่าหรือใหญ่กว่าวิหารเซนต์โซเฟียมาแทบทุกยุคทุกสมัย แต่ไม่เคยมีใครประสบความสำเร็จจนมาถึงในสมัยสุลต่านอาร์เหม็ดที่ 1 เมห์เมต อาฮา (Mehmet) สถาปนิกผู้สร้างสรรค์มัสยิดแห่งนี้ ต้องการแสดงให้เห็นโลกรู้ว่าเขามีความสามารถเหนืออาจารย์และสถาปนิกที่ออกแบบวิหารเซนต์โซเฟีย จึงบรรจงออกแบบจนอลังการเหตุที่ผู้คนเรียกมัสยิดสุลต่านอาร์เหม็ดที่ 1 (Sultan Ahmet I) ว่า บลูมอสก์ จนกลายเป็นชื่อจริงไปแล้วนั้น เนื่องมาจากสีของกระเบื้องอิซนิคบนกำแพงชั้นในที่มีสีฟ้าสดใส ลายดอกไม้ต่างๆ เช่น กุหลาบ ทิวลิป คาร์เนชั่น ฯลฯ โดยให้ตัวมัสยิดหันหน้าเข้าหาวิหารเซนต์โซเฟีย เป็นการประชันความงามกันอยู่คนละฟากฝั่งของจัตุรัสสุลต่านอาร์เหม็ด ที่ซึ่งในฤดูร้อนจะมีงานแสดงแสงสีที่งดงามยามค่ำคืน แม้จะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าดีไซน์ของมัสยิดแห่งนี้ มองดูคล้าย

ว่าฮาเฟซ ซึ่งคนอิหร่านเองก็ยังไปที่หลุมศพนี้กันอยู่ในปัจจุบัน พอไปถึง ก็จะอ่านบทกวีของท่านกัน ถัดจากหลุมศพ มีร้านน้ำชาเล็กๆ ซึ่งผมคิดว่าเป็นวิธีการแสวงหาความสุขอีกอย่างหนึ่งของคนอิหร่าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับน้ำ พวกเราก็ไปนั่งกินขนมที่หน้าตาดคล้ายกับซ่าหริ่มในน้ำกุหลาบซึ่งทำจากดอกกุหลาบจริงๆ และมีชายทั่วไปในอิหร่าน(ทรงยศ แววหงษ์,2552)”

ภาพที่ 2.27 ภาพแสดงมัสยิดสุลต่าน อาร์เหม็ด

<http://www.abroad-tour.com/>

มัสยิดสุลต่าน อาร์เหม็ด

สุเหร่าสีน้ำเงิน สุเหร่าสีฟ้า : (Blue Mosque) หรือ มัสยิดสุลต่านอาร์เหม็ด (Sultan Ahmet Mosque) มัสยิดสุลต่านอาร์เหม็ดหรือสุเหร่าสีน้ำเงิน เป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ของเมืองอิสตันบูล สร้างขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1609 – 1616 มีแรงบันดาลใจการสร้างมาจากการต้องการเอาชนะหรือสร้างมัสยิดที่มีขนาดใหญ่กว่าวิหารเซนต์โซเฟียของคริสต์ เพราะแต่เดิมนั้น วิหารเซนต์โซเฟียได้รับการยกย่องให้เป็นหนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลกยุคกลาง ทำให้สุลต่านแห่งออตโตมันหลายพระองค์ต้องการก่อสร้างมัสยิดขนาดใหญ่ให้เทียบเท่าหรือใหญ่กว่าวิหารเซนต์โซเฟียมาแทบทุกยุคทุกสมัย แต่ไม่เคยมีใครประสบความสำเร็จจนมาถึงในสมัยสุลต่านอาร์เหม็ดที่ 1 เมห์เมต อาอา (Mehmet) สถาปนิกผู้สร้างสรรค์มัสยิดแห่งนี้ ต้องการแสดงให้เห็นว่าเขามีความสามารถเหนืออาจารย์และสถาปนิกที่ออกแบบวิหารเซนต์โซเฟีย จึงบรรจงออกแบบจนอลังการเหตุที่ผู้คนเรียกมัสยิดสุลต่านอาร์เหม็ดที่ 1 (Sultan Ahmet I) ว่า บลูมอสก์ จนกลายเป็นชื่อจริงไปแล้วนั้น เนื่องมาจากสีของกระเบื้องอิซนิคบนกำแพงชั้นในที่มีสีฟ้าสดใส ลายดอกไม้ต่างๆ เช่น กุหลาบ ทิวลิป คาร์เนชั่น ฯลฯ โดยให้ตัวมัสยิดหันหน้าเข้าหาวิหารเซนต์โซเฟีย เป็นการประชันความงามกันอยู่คนละฟากฝั่งของจัตุรัสสุลต่านอาร์เหม็ด ที่ซึ่งในฤดูร้อนจะมีงานแสดงแสงสีที่งดงามยามค่ำคืน แม้จะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าดีไซน์ของมัสยิดแห่งนี้ มองดูคล้าย

วิหารเซนต์โซเฟีย แต่ก็ต้องยอมรับว่าเป็นผลงานที่น่าประทับใจ เอกลักษณ์ของสุหระสำน้ำเงิน โดดเด่นด้วยหอมินาเร็ด (หอสวดมนต์) 6 หอ ซึ่งปกติหอสวดมนต์ประจำมัสยิดทั่วไปจะมีหนึ่งถึงสองหอและลานด้านหน้าที่ใหญ่ที่สุดในบรรดามัสยิดของออตโตมัน ส่วนการตกแต่งภายในก็ดูยิ่งใหญ่ด้วยหน้าต่างทั้งหมด 260 บาน สลับส้างด้วยหน้าต่างกระจกสีอันวิจิตรและพื้นที่สำหรับละหมาดขนาดกว้างภายในบริเวณมัสยิดมีโรงเรียนสอนศาสนา โรงพยาบาล ที่พักแรกของขบวนการาวานและโรงครัวต้มน้ำซูป (เรียกว่าคูลีเย) เมื่อเริ่มสร้างองค์สุลต่านมีกระแสรับสั่งให้สร้างหอสวดมนต์เป็นทองคำ ซึ่งคำว่าทองคำในภาษาตุรกี เรียกว่า อัลทีน (Altin) สถาปนิกพยายามคิดหาทางออกที่ดี เพราะการสร้างหอทองคำต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากและเป็นการไม่สมควร แต่ก็ต้องให้สุลต่านอาห์เมตพอพระทัยด้วยจึงสร้างหอสวดมนต์ 6 หอ สร้างความพอพระทัยในความฉลาดของสถาปนิก จึงไม่ลงโทษแต่อย่างใด แต่เมื่อสร้างสุหระสำน้ำเงินเสร็จแล้วกลับกลายเป็นว่ามีหอสวดมนต์เท่ากับสุหระสำน้ำเงินในนครเมกกะ ซึ่งเป็นการไม่สมควร จึงต้องเพิ่มหอขึ้นอีกหนึ่งแห่งกลายเป็น 7 หอสุลต่านอาห์เมตได้ขึ้นชมบลูมอสก์อยู่เพียงปีเดียว ก่อนสิ้นพระชนม์ด้วยวัยเพียง 27 พรรษาสำหรับการเยี่ยมสุหระสำน้ำเงินต้องถอดรองเท้า ช่วงที่อากาศเย็นควรที่จะเตรียมถุงเท้าไปด้วย อนุญาตให้คนเข้าไปทำละหมาดได้ 24 ชั่วโมง ช่วงกลางวันจะมีการแสดงแสงสีเสียงด้วย(ไอเซ็นสไมล์ทัวร์,2556)”

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป เครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม สามารถส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและเผยแพร่วัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยว ได้มีโอกาสศึกษาวัฒนธรรมการแต่งกาย ความเหมาะสม ระเบียบ ความถูกต้องของการแต่งกายของสตรีมุสลิม โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาใช้ในการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล และสอบถามจากผู้รู้ เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลทั่วไปของลักษณะการแต่งกายของสตรีมุสลิม

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของแหล่งผลิตและสอบถามรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนารูปแบบ และสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม โดยรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐาน ได้มีออกแบบโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 5 วิธีเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยการสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะด้วยวิธีพรรณนาวิธีวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามตามประเด็นที่ปรึกษา คือ การพัฒนาเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร สํารวจข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษา ตำรา ตลอดจนเว็บไซต์ที่น่าสนใจ เพื่อเป็นกรอบความคิดของการวิจัย โดยประเด็นที่นำมาร่างประกอบด้วย

- 1.1 ศึกษาสภาพทั่วไปของ เครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม
- 1.2 ศึกษาการบวนการผลิตและการจัดจำหน่ายเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม
- 1.3 ศึกษาและพัฒนาเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม โดยการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเข้าภาคสนามด้วยวิธีเปิดเผยตัวแบบเจาะลึกและการรวบรวมของข้อมูลโดยการสังเกตแบบที่มีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 3 วิธีจัดการกระทำกับข้อมูล โดยการแยกแยะข้อมูลต่างๆ ตามประเด็นของเนื้อหา และนำมาวิเคราะห์ เพื่อศึกษาการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม

เครื่องมือการวิจัย

1.การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observat) และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non- Participant Observat) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลช่วงแรกเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นด้านสภาพทั่วไปของเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม โดยทำการศึกษาประวัติความเป็นมา ระเบียบการแต่งการมุสลิมและ แนวความคิดในการออกแบบ กระบวนการผลิต โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก (Indept Interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อใช้ในการวิจัย จากเอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 สรุปอภิปรายผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ผลการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม
2. การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ในส่วนของบทสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการออกแบบ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยจะเน้นไปในส่วนของการคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลของสภาพทั่วไปของ เครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการออกแบบพัฒนาเครื่องแต่งกาย เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และพัฒนา สร้างสรรค์งานออกแบบให้มีประโยชน์ให้มากที่สุดโดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 บทวิเคราะห์และสรุปเงื่อนไขการออกแบบ (Design Brief)

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนแบบร่าง (Sketch)

ส่วนที่ 3 การพัฒนาและการสร้างสรรค์ (Development and Design)

ส่วนที่ 4 ผลงานที่สร้างสรรค์ (Product and Packaging Design)

ส่วนที่ 1 บทวิเคราะห์และสรุปเงื่อนไขการออกแบบ (Design Analysis and Design Brief)

1.ชื่อโครงการ (Project title): การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีมุสลิมที่ได้แรงบันดาลใจมาจากศิลปะอิสลาม

2.ข้อมูลทั่วไป

2.2 ระเบียบในการแต่งกายของมุสลิม

การแต่งกายของมุสลิม และมุสลิมะห์ การแต่งกาย ผู้หญิงมุสลิม และผู้ชายมุสลิม ตามหลักอิสลามในอิสลาม วัตถุประสงค์สำคัญ ของการแต่งกายคือ การปกปิดสิ่งฟุ้งละอายนของร่างกาย โดยเฉพาะร่างกายของ ผู้หญิงมุสลิม ทั้งนี้ เพื่อที่จะไม่ให้ส่วนหนึ่งส่วนใด ของเรือนร่างเพศหญิง กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ของผู้ชาย ซึ่งจะก่อให้เกิด ความเสียหาย ขึ้นมาในสังคม จึงได้วางหลักเกณฑ์ดังนี้

1.เสื้อผ้าของทั้ง ผู้ชายมุสลิม และ ผู้หญิงมุสลิม จะต้องสะอาด ประณีต เรียบร้อย ดูสวยงาม เหมาะสมกับบุคลิกภาพของ ผู้หญิงมุสลิม และ ผู้ชายมุสลิม การดำรงตนสมถะ หรือการเคร่งครัดในศาสนา ไม่จำเป็นต้องหมายถึงการใส่เสื้อผ้าเก่าๆ ดูขอมซ่อ เพื่อให้คนอื่นดูว่าตัวเอง ไม่ใส่ใจใตต่อโลกอย่าแต่งกาย ให้คนอื่นดูถูก หรือมองเห็นเรา เป็นตัวตลก

2. อิสลาม ไม่ห้ามการแต่งกาย ด้วยเสื้อผ้าที่ดีมีราคา ถ้าหากว่าฐานะทางเศรษฐกิจ เอื้ออำนวย และต้องการแสดงออก ให้เห็นว่าตน ได้รับความโปรดปรานจากพระเจ้า แต่ใน ขณะเดียวกัน อิสลามก็ห้ามการแต่งกาย โดยมีเจตนา ที่จะโอ้อวด ถึงความมั่งคั่ง และความทงตน ว่า เหนือกว่าคนอื่น

3. เสื้อผ้าของทั้ง ผู้หญิงมุสลิม และ ผู้ชายมุสลิม ต้องปกปิด สิ่งพึงละอายของผู้สวมใส่ โดยเฉพาะสำหรับ ผู้หญิงมุสลิม นั้นสิ่งที่พึงปกปิด (เอาเราะฮ) ก็คือทุกส่วนของร่างกาย ยกเว้นใบหน้า และฝ่ามือ ส่วนเอาเราะฮ ของผู้ชายนั้นคือบริเวณตั้งแต่สะดือถึงหัวเข่า

4. ผู้หญิงมุสลิม จะต้องไม่แต่งกาย ด้วยเสื้อผ้าที่รัดรูป แนบเนื้อ หรือเสื้อผ้าที่โปร่งบาง หรือมี รูที่ทำให้มองเห็นผิวหนัง หรือเรือนร่างภายใน

5. ผู้ชายมุสลิม จะต้องไม่ใส่เสื้อผ้า หรือแต่งกายเลียนแบบผู้หญิง และผู้หญิงจะต้องไม่ใส่ เสื้อผ้า หรือแต่งกายเลียนแบบผู้ชาย ทั้งนี้เพื่อบำรุงรักษาบุคลิกและเอกลักษณ์แห่งเพศของตนเองไว้ ท่านศาสดามุฮัมมัด ได้สาปแช่งคน ที่แต่งกายเลียนแบบ ของเพศตรงข้าม

6. อิสลามห้ามมุสลิมชาย สวมใส่เสื้อผ้า ที่ตัดมาจากผ้าไหม และสวมใส่เครื่องประดับทองคำ ทั้งนี้เพราะว่า สิ่งเหล่านี้เหมาะสม ที่จะเป็นอาภรณ์ และเครื่องประดับของ ผู้หญิง

7. อิสลามห้าม ผู้หญิงมุสลิม ใช้น้ำหอมออกนอกบ้าน เพราะไม่ต้องการให้กลิ่นน้ำหอม ไป กระตุ้นความรู้สึกของเพศตรงข้าม แต่ขณะเดียวกัน ก็สนับสนุนให้ผู้หญิง โดยเฉพาะภรรยาใช้น้ำหอม และแต่งกายให้สะอาดสวยงามเมื่ออยู่กับสามี

8. ผู้ชายหิฟม์ให้เรียบร้อย และอย่าปล่อยให้ผมกระเซิง

9. ก่อนจะสวมใส่เสื้อผ้า และรองเท้า ให้สะบัดหรือเคาะเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อให้แมลง หรือสัตว์ อันตราย ที่อาจอาศัยหรือติดอยู่ในเสื้อผ้า และรองเท้าหลุดไป และเมื่อสวมใส่เสื้อผ้าหรือรองเท้า ให้ เริ่มใส่ทางข้างขวาก่อน

10. หลีกเลี่ยงการแต่งกาย ด้วยเสื้อผ้าสีฉูดฉาด หรือแต่งกาย เลียนแบบนักรบหรือนักพรต

11. ให้เสื้อผ้าแก่คนยากจนบ้าง เพื่อเป็นการขอบคุณต่ออัลลอฮ์ ที่ทรงโปรดปราน ให้เราได้มี เสื้อผ้าสวมใส่ ท่านศาสดามุฮัมมัด ได้กล่าวว่า "ใครที่ให้เสื้อผ้าแก่มุสลิม สวมใส่ร่างกายของเขา อัลลอฮ์ จะให้เขาได้สวมใส่เสื้อผ้าสีเขียว แห่งสวรรค์ ในวันแห่งการพิพากษา"

12. ให้เสื้อผ้าที่ดี ตามสถานภาพของตนเอง แก่คนรับใช้ หรือบ่าวที่ทำหน้าที่รับใช้ท่านมา ตลอดทั้งวัน

ฮิญาบ เป็นชุดที่จะทำให้ผู้หญิงมุสลิม ปลอดภัยจากการลวนลาม และแหะโลม ทุกวันนี้ ผู้แต่งชุดฮิญาบ ไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่ ในสายตาสังคม แต่คือความงาม ความสุภาพ และความลุ่มลึก ในความรู้สึก ที่สงบของผู้สวมใส่ และผู้พบเห็น เป็นความเย็นตาเย็นใจ ด้วยสายตา ของผู้มีศรัทธาในอิสลาม ย่อมเห็นว่า หญิงที่สวมใส่ชุดฮิญาบน่าเลื่อมใสและน่าให้เกียรติ

2.2 แนวทางการตลาดแฟชั่นเสื้อผ้ามุสลิม

ปัจจุบันประเทศในแถบอาเซียนมีประชากรมุสลิมราว 400 ล้านคน โดยอินโดนีเซีย เป็นประเทศที่มีประชากรมุสลิมมากที่สุดในอาเซียนอีกทั้งยังมากที่สุดในโลกราว 240 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 15 ของประชากรมุสลิมทั่วโลก นอกจากประเทศอินโดนีเซียแล้ว ประเทศมาเลเซียหรือ บรูไนก็มีประชากรมุสลิมเกินกว่าครึ่งของประชากรในประเทศ โดยมาเลเซียมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามกว่า 60% จากประชากร 30 ล้านคน ในขณะที่บรูไน 70% ของประชากรในประเทศ 4.3 แสนคนเป็นชาวมุสลิม สำหรับประเทศสิงคโปร์รวมถึงประเทศไทย แม้ประชากรส่วนใหญ่จะไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม แต่ 15% และ 10% ของประชากรในประเทศตามลำดับก็เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเช่นกัน ดังนั้นด้วยจำนวนประชากรมุสลิมในอาเซียนที่มีอยู่จำนวนมากประกอบกับแนวโน้มของประชากรมุสลิมที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลกถึงปีละ 1.5% ในช่วง 2 ทศวรรษข้างหน้า เปรียบเทียบกับประชากรที่นับถือศาสนาอื่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียง 0.7% ต่อปี จากการศึกษาของสถาบันวิจัยพีว รีเสิร์ช เซ็นเตอร์ สหรัฐอเมริกา การทำความเข้าใจในวิถีของชาวมุสลิมรวมถึงการผลิตสินค้าและบริการเพื่อรองรับความต้องการของประชากรมุสลิมจึงถือเป็นโอกาสทางธุรกิจที่สำคัญ เนื่องจากตลาดที่มีขนาดใหญ่

ปัจจุบันชาวมุสลิมโดยเฉพาะสตรีเริ่มตื่นตัวและให้ความใส่ใจเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกายมากขึ้น อันจะเห็นได้จากการที่สตรีชาวมุสลิมมักเลือกใช้เครื่องประดับมาประยุกต์กับเสื้อผ้า หรือ ฮิญาบ (ผ้าคลุมศีรษะสตรีอิสลาม) ที่นิยมตกแต่งด้วยลูกปัดหรือคริสตัลกันมากขึ้นเป็นต้น ส่งผลให้ตลาดเครื่องแต่งกายมุสลิมในอาเซียนเติบโตสูงถึง 10-20% ต่อปี โดยปัจจุบันมีมูลค่ากว่า 15,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นมูลค่าราว 4.5 แสนล้านบาท สำหรับแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของวงการแฟชั่นมุสลิม คงหนีไม่พ้นประเทศที่มีประชากรมุสลิมมากที่สุดอย่างอินโดนีเซีย อินโดนีเซียมีศักยภาพในการผลิตเสื้อผ้ามุสลิมได้มีมูลค่าสูงถึง 5,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี หรือคิดเป็นมูลค่าราว 1.68 แสนล้านบาท นอกจากนี้กลุ่มนักออกแบบและบริษัทค้าปลีกท้องถิ่นนำโดย Indonesia Islamic Fashion

Consortium ได้พยายามปูเส้นทางให้อินโดนีเซียกลายเป็นเมืองหลวงใหม่แห่งแฟชั่นอิสลาม โดยในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาได้มีการออกเดินสายโชว์สินค้าในยุโรป เอเชีย และตะวันออกกลางเพื่อนำเสนอนักออกแบบหน้าใหม่ให้กับวงการแฟชั่นมุสลิมในตลาดโลก อีกทั้งยังได้ออกไปให้ความรู้แก่นักออกแบบท้องถิ่นในต่างจังหวัดเกี่ยวกับการตลาดและระบบการผลิตสิ่งทอมุสลิม นอกจากนี้ยังได้จัดงานแสดงสินค้าแฟชั่นอิสลามเป็นประจำทุกปีเพื่อเป็นช่องทางในการผลักดันสินค้าแฟชั่นมุสลิมออกสู่ตลาดโลก โดยคาดว่าตลาดเสื้อผ้ามุสลิมในอินโดนีเซียจะสามารถเติบโตและมีมูลค่าสูงถึง 1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ได้ภายในปี 2563 สำหรับประเทศไทยมีขนาดตลาดเครื่องแต่งกายมุสลิมในอาเซียนเป็นสัดส่วนเพียงประมาณ 3% หรือคิดเป็นมูลค่าประมาณ 390 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ 12,400 ล้านบาทต่อปี ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์มีขนาดตลาดเป็นสัดส่วนประมาณ 8% หรือคิดเป็นมูลค่าประมาณ 1,216 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ 36,480 ล้านบาทต่อปี

ด้วยประชากรมุสลิมที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลกถึงปีละ 1.5% ประกอบกับความต้องการเสื้อผ้าแฟชั่นมุสลิมในแถบอาเซียนที่มีความต้องการสูงขึ้นทุกๆ ปี อีไอซี มองว่า “อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายมุสลิม” เป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการเติบโต อีกทั้งการเปิดประตูสู่ AEC จะส่งเสริมโอกาสทางการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการไทยเพิ่มมากขึ้นในการส่งออก ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการไทยกว่า 500 ราย โดยเฉพาะผู้ประกอบการใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล ประกอบธุรกิจผลิตเครื่องแต่งกายมุสลิม และเริ่มมีการขยายการผลิตเพื่อส่งออกไปสู่กลุ่มลูกค้าแฟชั่นมุสลิมนอกประเทศในระดับภูมิภาคเออีซี (AEC) อีไอซี มองว่าผู้ประกอบการไทยมีศักยภาพในการออกแบบและผลิตเครื่องแต่งกายมุสลิมไม่น้อยไปกว่าอินโดนีเซีย จากการที่ผู้ประกอบการไทยมีการผลิตสิ่งทอมุสลิมที่มีคุณภาพสูง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจากการใช้ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะมาทำเป็นลวดลายผ้า ส่งผลให้ไทยมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดระดับบนมากขึ้น และสามารถเจาะตลาดในแถบอาเซียนที่มีขนาดใหญ่ได้มากขึ้นโดยใช้ประโยชน์จากการค้าเสรีใน AEC โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซียซึ่งประชาชนมีกำลังซื้อที่สูง (Purchasing Power) ถึง 40,250 บาทต่อคนต่อเดือน ซึ่งมากกว่ากำลังซื้อของคนไทยเท่าตัว ทั้งนี้ ธุรกิจไทยควรเน้นให้ความสำคัญกับสินค้าเครื่องแต่งกายที่มีคุณภาพมากกว่าราคา และควรหลีกเลี่ยงการแข่งขันในตลาดระดับกลางถึงระดับล่างเนื่องจากมีผู้เล่นที่ได้เปรียบจากการใช้เทคโนโลยีการผลิตเป็นปริมาณมากซึ่งมีความได้เปรียบต่อขนาดอยู่แล้วทั้งในอินโดนีเซียและจีน ซึ่งส่งผลให้ผลิตเสื้อผ้ามุสลิมขายได้ในราคาถูกลง นอกจากนี้ผู้ประกอบการไทยยังสามารถต่อยอดมองหาตลาดใหม่ๆ เช่นกลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่มีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามจำนวนมากและมีกำลังซื้อสูงเช่นกัน

อย่างไรก็ดีสำหรับผู้สนใจประกอบธุรกิจเครื่องแต่งกายมุสลิมเพื่อส่งออก นอกจากจะต้องออกแบบเสื้อผ้าให้ตรงกับความต้องการของตลาดแล้ว ผู้ประกอบการจะต้องมีความระมัดระวังในการออกแบบเสื้อผ้าให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามเนื่องจากวัฒนธรรมของชาวมุสลิมมีข้อห้ามหลายอย่าง เช่น ห้ามใส่ชุดที่รัดรูปหรือชุดที่ใส่แล้วแลดูหวิอหวิา เป็นต้น อีกทั้งยังต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคให้ดี ยกตัวอย่างเช่นประเทศมาเลเซียที่มีการนำหลักข้อบังคับการแต่งกายของศาสนาอิสลามที่เรียกว่า “ออรัต” (Aurat) มาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่นห้ามนำรูปสัตว์ใหญ่มาตกแต่งร่างกายทั้งเสื้อผ้าและเครื่องประดับ เป็นต้น นอกจากนี้ชาวมุสลิมในมาเลเซียไม่นิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีเหลืองเนื่องจากถือว่าเป็นสีของกษัตริย์ แต่จะนิยมเสื้อผ้าสีเข้มเช่นสีเทาหรือน้ำตาล รวมถึงสีดำที่ถือว่าเป็นสีที่เป็นมงคลดังเช่นสีแดงของชาวจีน ดังนั้นผู้ประกอบการที่สนใจจะผลิตสินค้าสำหรับตลาดมุสลิมในมาเลเซียจะต้องศึกษากฎข้อบังคับของออรัตให้ดีเสียก่อน

3. ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product data)

ชื่อผลิตภัณฑ์ (Product name) : การออกแบบเครื่องกายสตรีมุสลิม

ส่วนวิเคราะห์ : เนื่องจากเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิมในปัจจุบัน มีการขยายทางด้านการตลาด แต่ก็ยังคงรูปแบบเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากเท่าไร ยังไม่มีเอกลักษณ์ที่เด่นชัด ไม่มีรูปแบบที่แปลกใหม่จึงทำให้ไม่สะดุดตา และยังไม่เป็นที่ต้องตาต้องใจของกลุ่มผู้บริโภคใหม่

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product)

ส่วนวิเคราะห์ : เครื่องแต่งกายสตรีมุสลิมในปัจจุบันยังไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นจึงต้องมีการพัฒนาสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายสตรีมุสลิมให้ดูเป็นเอกลักษณ์และให้มีความโดดเด่น แปลกใหม่ คุ้มค่าคุ้มราคา เพื่อส่งเสริมจูงใจให้กับลูกค้าหรือผู้บริโภค

ราคาของผลิตภัณฑ์ (Product Price)

ราคาของเครื่องแต่งกายจะขึ้นอยู่กับความประณีตของลวดลายปัก และผ้า ในแต่ละชุดราคาเริ่มต้น 4000-12000 บาท

ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ (Product Use) : ใช้ในงานประเพณีฮารีรายอ การแต่งงาน งานแต่งงาน และการทำงานในออฟฟิต

ความรู้สึกที่มีต่อผลิตภัณฑ์ทั้งด้านการมองเห็น/ด้านความรู้สึก/ด้านกายภาพ (Product visual/Physical/Sensory attributes) : ออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิมที่มีความโดดเด่น แปลกใหม่ ทันสมัย น่าสวมใส่ ถูกต้องตามวัฒนธรรมการแต่งกายของสตรีมุสลิม

4.สถานที่จัดวางจำหน่าย (Outlets) : ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า และห้องเสื้อต่างๆ ที่สนใจในผลิตภัณฑ์

5.ข้อมูลผู้บริโภคเป้าหมาย (Target consumer data) :

คุณลักษณะของผู้บริโภค (Demographic / Psychographic Description)

- หญิง อายุ 20 – 30 ปี
  - ระดับเงินเดือน 10000 บาทขึ้นไป
- ลักษณะด้านจิตใจ (Psychographic)
- ชอบความแปลกใหม่
  - สนใจด้านแฟชั่น

6. เงื่อนไขและข้อสรุปด้านเลขศิลป์ (Graphic design Brief Background) : ปัจจุบันแฟชั่นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม เป็นที่สนใจของตลาดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นตลาดระดับอาเซียน หรือ ระดับที่ใหญ่กว่า อีกทั้งเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมุสลิม มีความท้าทายในการออกแบบสำหรับดีไซเนอร์ จึงมีการแข่งขันในตลาดออกแบบแฟชั่นมากมาย จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิมให้มีความโดดเด่น แปลกใหม่ เป็นที่ยอมรับในตลาด และกลุ่มแฟชั่นดีไซเนอร์ เพื่อเสริมจุดขายที่แปลกใหม่ให้กับกลุ่มผู้บริโภค และ ได้รับความยอมรับในกลุ่มแฟชั่นดีไซเนอร์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมุสลิม

สถานะของผลิตภัณฑ์ (strength , weakness , opportunity,threat)

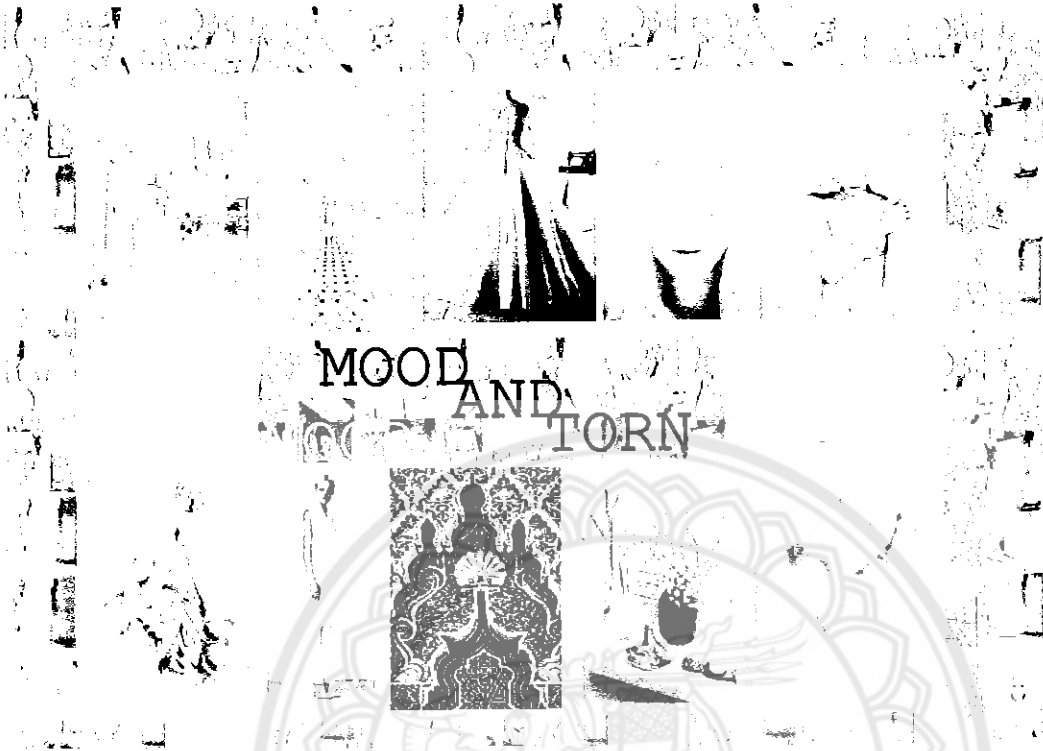
- จุดแข็งของสินค้า (strength) : เป็นรูปแบบเครื่องแต่งกายที่แปลกใหม่ ทันสมัย ละเอียด ประณีต สวยงาม แต่ยังคงถูกตามกฎหมายและวัฒนธรรมดั้งเดิม
- จุดอ่อนของสินค้า (weakness) : ในการผลิตงานแต่ละชิ้น ด้วยอุปกรณ์เสริมที่มากมายของชุดจึงมีความละเอียดและประณีตสูง ใช้เวลาและต้นทุนที่สูง

- โอกาสของสินค้า (opportunity) : การผลิตสินค้าที่ทำให้เกิดอัตลักษณ์ ของสตรีมุสลิมเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและหากได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค งานแฟชั่นของไทยก็จะมีโอกาสที่จะก้าวไกลไปในตลาดผู้บริโภคอื่นต่อไป
- อุปสรรคของสินค้า (thteat) : ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจที่ไม่สามารถกำหนดได้ทำให้เกิดอัตราการเจริญเติบโตของกิจการที่มีแนวโน้มคงตัวและลดลงได้ตลอดเวลา เสื้อผ้ามุสลิม เป็นสินค้าที่ราคาค่อนข้างสูงเพราะกรรมวิธีในการผลิตที่ค่อนข้างซับซ้อน สินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์ทำให้ความร่วมมือน้อยลง
- วัตถุประสงค์ (Objective) : เพื่อออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม
- กลุ่มเป้าหมาย(main target) : กลุ่มสตรีมุสลิม

7.แนวความคิดการออกแบบ (Design concept):ศิลปะอิสลาม

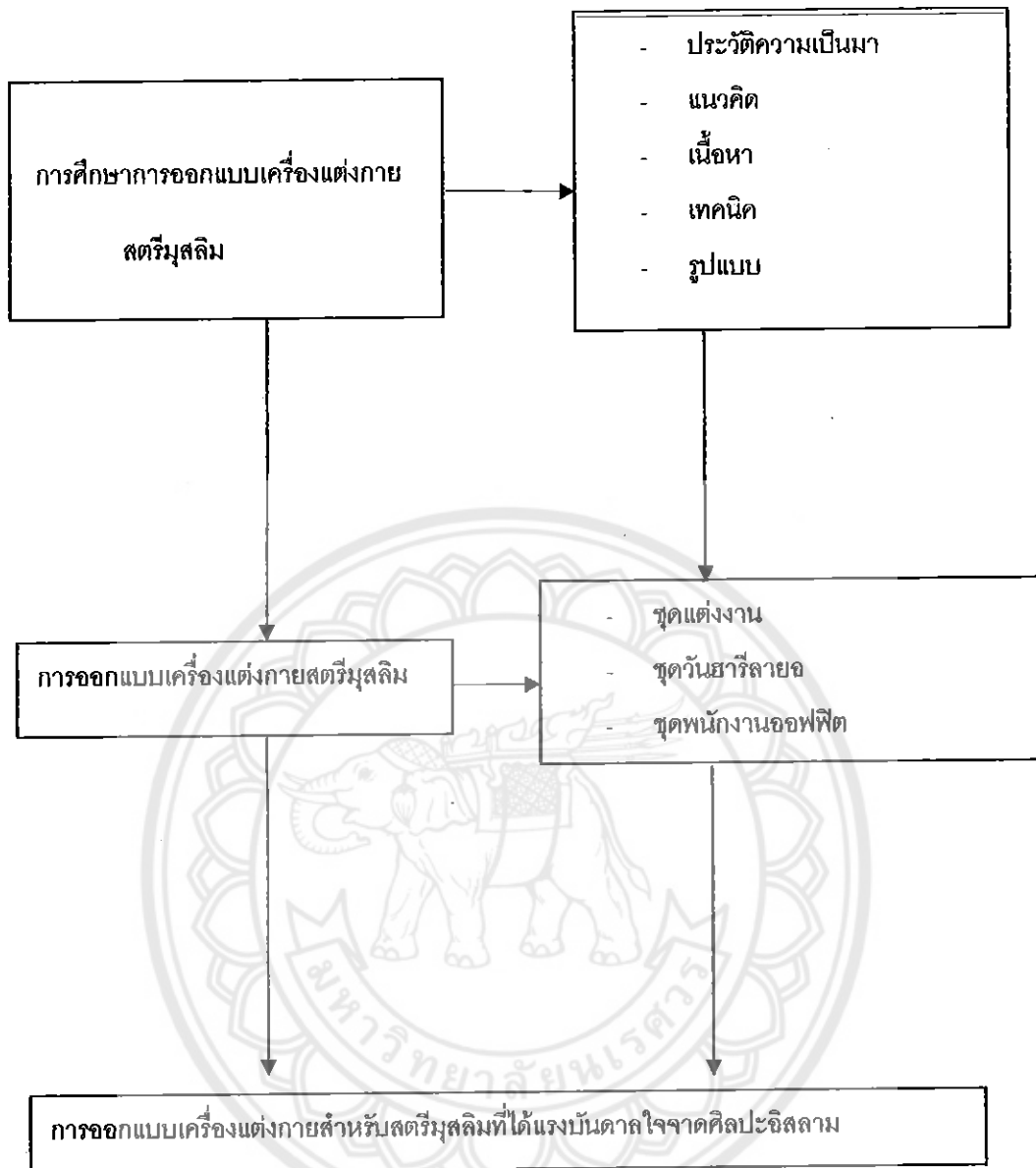
ส่วนวิเคราะห์ : เนื่องจากในประเทศไทยมีกลุ่มสตรีมุสลิมอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่ได้มีการ Design ใดๆ ที่เล็งเห็นคุณค่าของงานศิลปะอิสลามที่มีความงดงามและประณีต จึงนำเอกลักษณ์เด่นนี้มาใช้งาน อีกทั้งด้วยกลุ่มสตรีมุสลิมที่อยู่ในประเทศไทยได้ซึมซับศิลปะไทยไปด้วย จึงคิดที่จะนำความสวยงามของศิลปะอิสลาม มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงาน Design ครั้งนี้

อารมณ์ความรู้สึกของงานที่ออกแบบ (Mood&Tone)

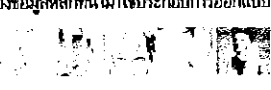
ภาพที่ 4.1 แสดงลักษณะ Mood&Tone

ตาราง 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

<p>ตารางของข้อมูลหลักที่นำมาใช้ประกอบการออกแบบ</p> 	กลุ่ม A	1	2	3
<p>ออกแบบครั้งที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจาก 3 สถานที่ ที่มีความหมาย ด้านศิลปะอิสลาม ไม่ว่าจะเป็น หัมมาฮาล ฮุสรูนเตกามแห่งรัก อัสฮาฮาล เพชรเลอค่าของศิลปะอิสลาม มัสยิดสุลต่าน อาห์เม็ต มัสยิด ที่โดดเด่น ด้านศิลปะอิสลาม จะเห็นได้ว่าลักษณะโครงสร้างและลวดลาย ความหนักแน่น จึงนำมาลักษณะเด่นนี้มาเน้นแรงบันดาลใจ ในการออกแบบ</p>	กลุ่ม B	4	5	6
<p>ทำการออกแบบโดยกรมศิลปากรข้อมูลที่ได้จากตารางข้อมูลที่นำมา ได้แก่</p> <p>กลุ่ม A (ภาพที่ 1-3) โครงสร้างโดยรวม</p> <p>กลุ่ม B (ภาพที่ 4-6) ลักษณะศิลปะแบบประตูกงเจ้า</p> <p>กลุ่ม C (ภาพที่ 7-9) ลักษณะศิลปะภายใน</p> <p>กลุ่ม D (ภาพที่ 10-12) ลายเส้นศิลปะอิสลาม</p>	กลุ่ม C	7	8	9
	กลุ่ม D	10	11	12

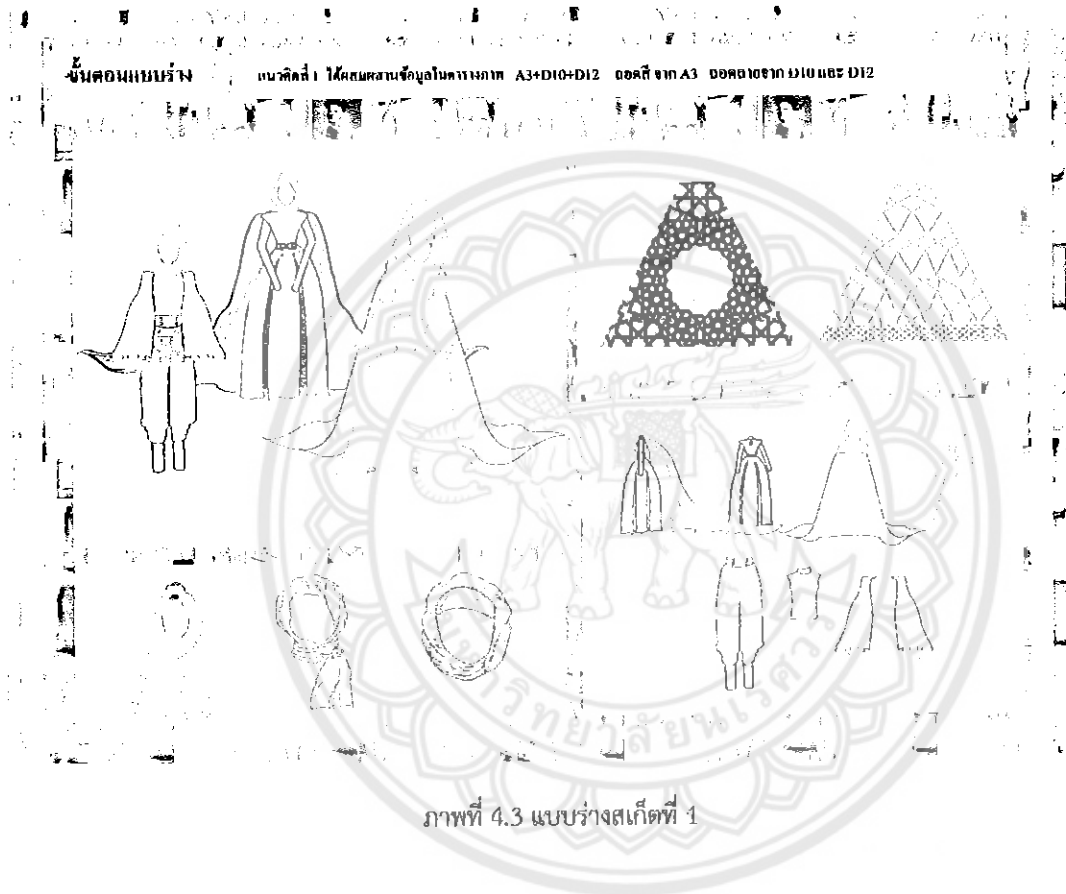
ภาพที่ 4.2 ภาพแสดงตารางแนวคิดในการออกแบบ

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนแบบร่าง (Sketch)

แนวคิดที่ 1 ได้ผสมผสานข้อมูลในตารางภาพ a3+d10+d12

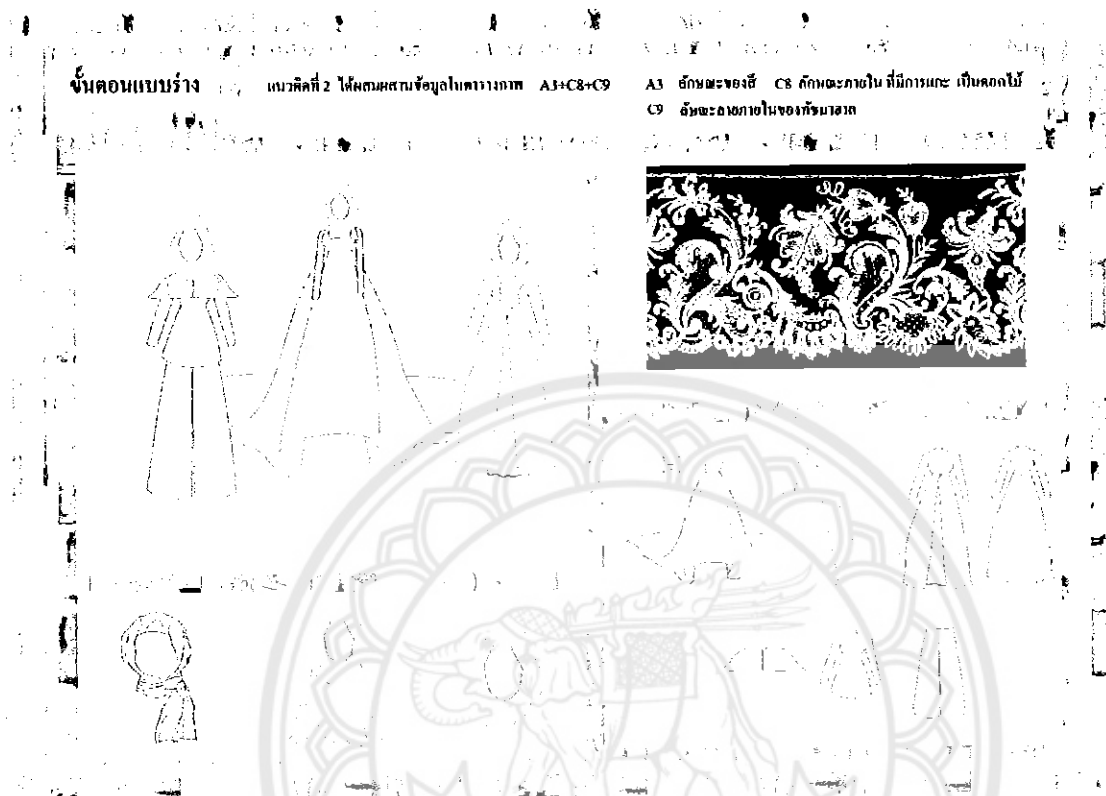
แนวคิดนี้ได้ผสมผสานข้อมูลในตารางภาพ A3 โครงสร้างภายนอกของทัชมาฮาล D10

ลักษณะลายเส้นทางศิลปะอิสลาม D10 ลักษณะลายเส้นทางศิลปะอิสลาม

แนวคิดที่ 2 ได้ผสมผสานข้อมูลในตารางภาพ a3+c8+c9

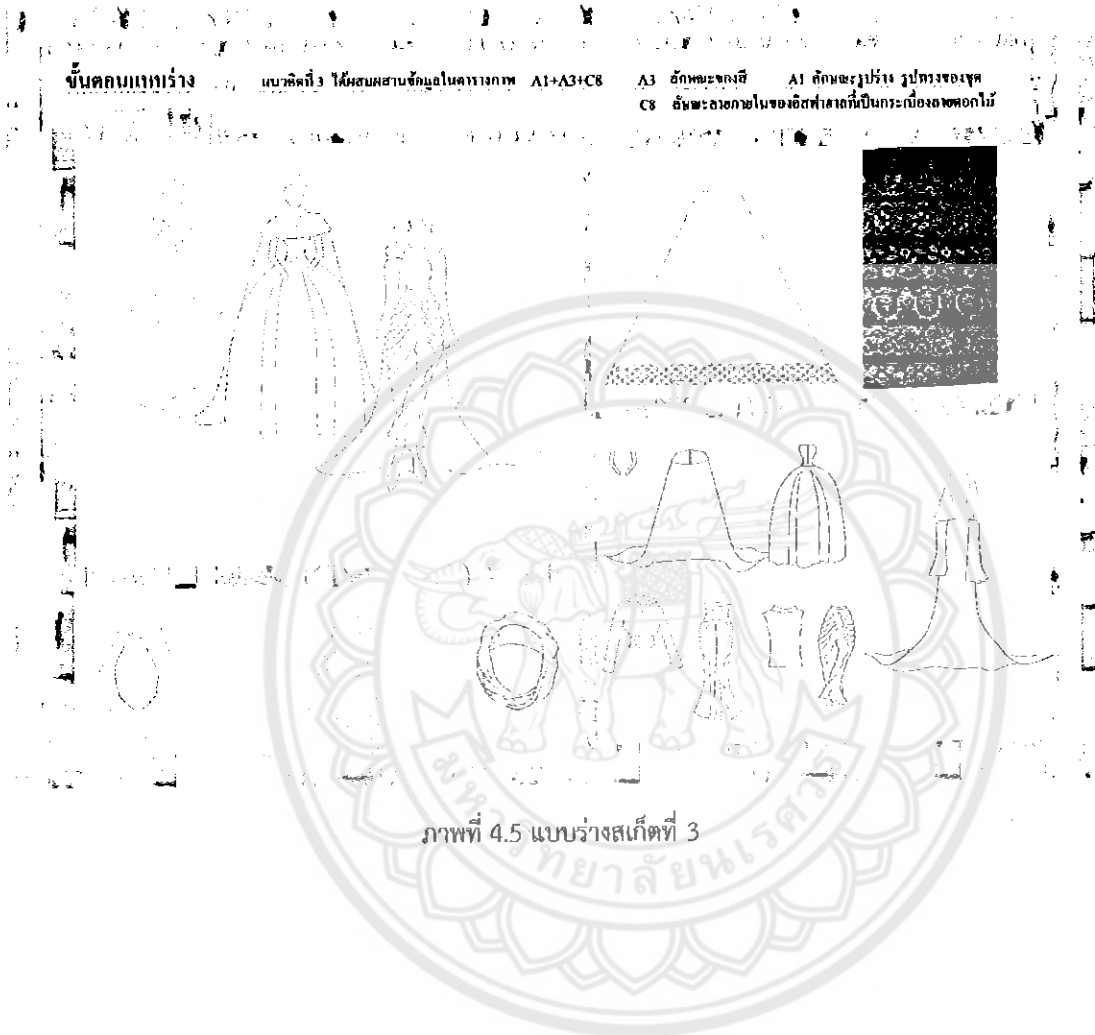
แนวคิดนี้ได้ผสมผสานข้อมูลในตารางภาพ A3 โครงสร้างภายนอกของทัชมาฮาล C8 ลักษณะภายในของอิสฟาฮาล C9 ลักษณะภายในของทัชมาฮาล

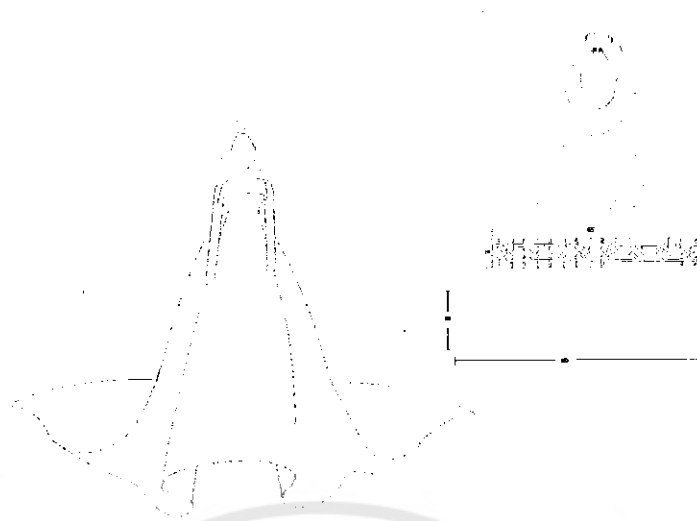
แนวคิดที่ 3 ได้ผสมผสานข้อมูลในตารางภาพ a3+a1+c8

แนวคิดนี้ได้ผสมผสานข้อมูลในตารางภาพ A3 โครงสร้างภายนอกของทัชมาฮาล A1

โครงสร้างมัสยิดสุรต่าน อาเม็ด C8 ภายในอิสฟาฮาล

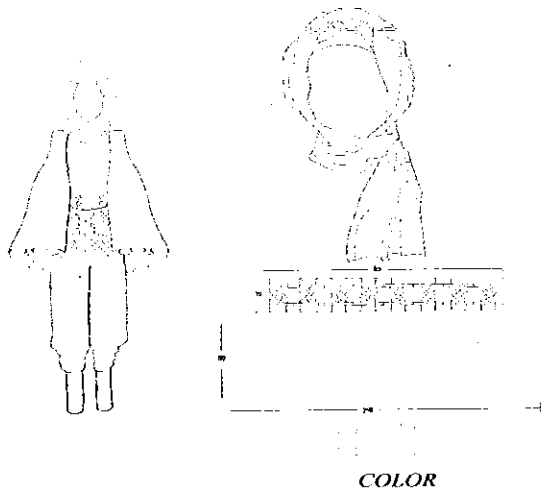
ส่วนที่ 3 การพัฒนาและการสร้างสรรค์ (Development and Design)

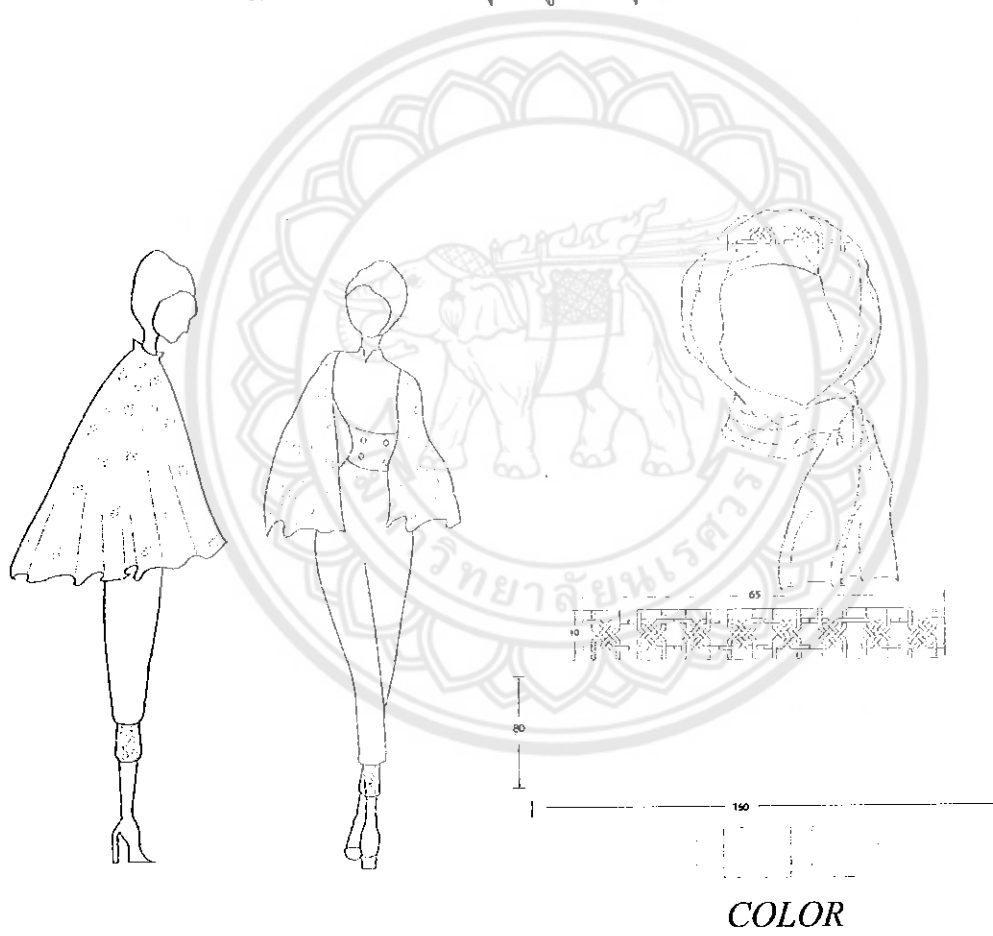
ภาพที่ 4.6 แบบร่างชุดแต่งงานที่สรุปขึ้นตัวอย่างก่อนการพัฒนา

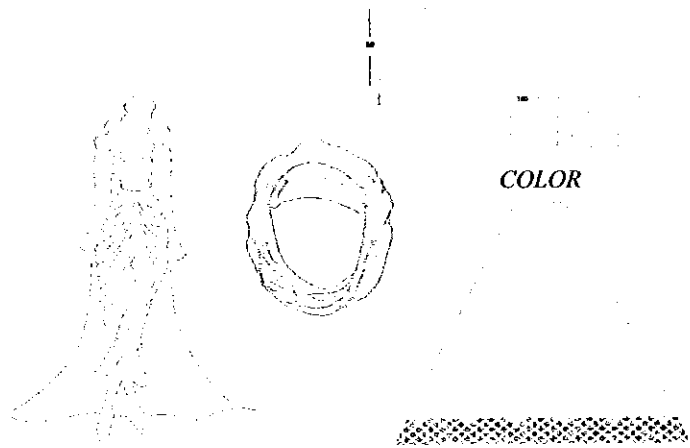
ภาพที่ 4.7 ภาพแบบร่างชุดแต่งงานที่สรุปขึ้นตัวอย่างหลังการพัฒนา

ภาพที่ 4.8 ภาพแบบร่างชุดพบลูกค้าที่สรุปก่อนการพัฒนา

ภาพที่ 4.9 ภาพแบบร่างชุดพบลูกค้าที่สรุปหลังการพัฒนา

ภาพที่ 4.10 ภาพแบบร่างชุดวันฮารีลายอที่สรุปก่อนการพัฒนา

ภาพที่ 4.11 ภาพแบบร่างชุดวันฮารีลายอที่สรุปหลังการพัฒนา

ภาพที่ 4.12 แสดงภาพโมเดลชุดแต่งงานเสมือนจริง (ด้านหน้า)

ภาพที่ 4.13 แสดงภาพโมเดลชุดแต่งงานเสมือนจริง (ด้านหลัง)

ส่วนที่ 4 ผลงานที่สร้างสรรค์ (Product Design)

ภาพที่ 4.14 แสดงชิ้นงานจริง ชั้นที่ 1

ลักษณะของชุดนี้ ใช้ผ้าฮานาโกะทั้งชุด มีส่วนประกอบของผ้าฮิญาบเท่านั้น ที่ใช้ผ้าชีฟอง ตัวเสื้อ ออกแบบมาให้เห็นว่าเป็นคนละส่วนกับกระโปรง แต่ความจริงนั้น ใช้เทคนิคการทับผ้า คือการทำผ้าให้มีลักษณะเป็น 2 ชั้น ระหว่างหน้าอก มีการปัก मुख ที่ได้ลวดลายมาจากการตัดทอนลวดลาย ของงานศิลปะอิสลาม ตัวเสื้อใช้ผ้าลูกไม้ เพื่อให้ดูแตกต่างจากตัวกระโปรง

ภาพที่ 4.15 แสดงชิ้นงานจริง ชั้นที่ 2

ภาพที่ 4.16 แสดงชิ้นงานจริง ชั้นที่ 2

ลักษณะของชุดที่ 2 เป็นชุดพบลูกค้า ตัดเสื้อมีการใช้ผ้าซาตินมาทำเป็นเคปด้านหลังตัวเสื้อใช้ผ้า ฮานาโกะ ด้านหน้าของเสื้อมีการเล่นลายลูกไม้ ตัวผ้าฮิญาปมีการนำเอารายที่ได้ถอดจากความ เป็นศิลปะอิสลามมาใช้ ตัวเกงเกงใช้ผ้าฮานาโกะ ข้อเท้า มีการเล่นลูกไม้

ภาพที่ 4.17 แสดงชิ้นงานจริง ชั้นที่ 3

ภาพที่ 4.18 แสดงชิ้นงานจริง ชั้นที่ 3

ลักษณะของชุดที่ 3 สามารถใส่ได้ 2 รูปแบบ คือการใส่ผ้าคลุม และการไม่ใส่ผ้าคลุม แล้วแต่โอกาสในการสวมใส่ ตัวผ้าคลุมทำจากผ้า ซาติน ส่วนชุดด้านในใช้ผ้าฮานาโกะทั้งหมด

ภาพที่ 4.19 แสดงผลงานและจัดนิทรรศการ

ภาพที่ 4.20 แสดงชิ้นผลงานและจัดนิทรรศการ

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

การดำเนินการศึกษาศิลปะนิพนธ์ในหัวข้อ การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีมุสลิมที่ได้แรงบันดาลใจมาจาศิลปะอิสลาม เพื่อสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม ที่ได้แรงบันดาลใจมาจาศิลปะอิสลาม และนำเสนอในรูปแบบการนำเสนอความคิดของนักออกแบบมาผสมผสานกับแรงบันดาลใจ ทำให้ได้ผลงานที่แปลกใหม่แก่ผู้พบเห็น โดยวัตถุประสงค์มีดังนี้

5.1.1 เพื่อออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิมทั้งด้านการตลาดการผลิตของผู้ประกอบการไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

5.1.2 เพื่อศึกษาเครื่องแต่งกายมุสลิม
โดยใช้วิธีการศึกษา 3 ขั้นตอน

- ศึกษาสภาพทั่วไปของ เครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม
- ศึกษาและพัฒนาเครื่องแต่งกายสตรีมุสลิม
- ศึกษาลักษณะทั่วไปของศิลปะอิสลาม

5.2 สรุปผลและอภิปราย

วิเคราะห์จากลักษณะจุดเด่นของเสื้อผ้าสตรีมุสลิมและศิลปะอิสลาม จากขั้นตอนในการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.2.1 การแต่งกายของมุสลิมหญิง ต้องสะอาด ประณีต เรียบร้อย ดูสวยงามเหมาะสมกับบุคลิกภาพ โดยการดำรงตนสมณะหรือการเคร่งครัดในศาสนา ซึ่งไม่จำเป็นต้องหมายถึงการใส่เสื้อผ้าเก่าแลดูขมข่อ เพื่อให้บุคคลอื่นเห็นว่าไม่ใส่ใจยึดติดต่อโลก แต่ควรแต่งกายให้เหมาะสมด้วยสีสันทนและลวดลาย โดยหลักการศาสนาอิสลาม เสื้อผ้าที่มีลวดลายเป็นรูปสัตว์ หรือรูปมนุษย์ ต้องพิจารณาเป็นกรณีพิเศษการแต่งกายต้องปกปิดให้มิดชิด เห็นได้เพียงใบหน้าและฝ่ามือ อัญญาบต้องปกปิดสิ่งฟุ้งวาย

5.2.2 จากการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยศึกษาแรงบันดาลใจในการออกแบบและได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของศิลปะอิสลาม ว่ามีที่มาอย่างไรและได้เลือกเทคนิคการซ้ำของลายเส้นที่เป็นลักษณะเด่นของศิลปะอิสลามมานำเสนอในงานออกแบบของผู้วิจัย

5.2.3 ผู้วิจัยได้ทำงานออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีมุสลิมในโอกาสต่างๆ โดยได้แรงบันดาลใจมาจากศิลปะอิสลาม โดยมุ่งเน้นด้านภาพความงดงามของศิลปะอิสลาม ซึ่งจะนำเอาจุดเด่นต่างๆนี้มาเป็นไลน์ในการคัดตัดของชุดและสวดลายบนชุดเพื่อให้ได้กลิ่นอายความเป็นศิลปะอิสลาม รูปแบบของชุดออกแบบมาโดยยึดหลักประเพณีการแต่งกายของสตรีมุสลิม และมีความแปลกใหม่ไม่ซ้ำจำเจเหมือนเสื้อผ้ามุสลิมทั่วไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ในหัวข้อ การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีมุสลิมที่ได้แรงบันดาลใจมาจากศิลปะอิสลาม มีวัตถุประสงค์เพื่อรูปแบบการแต่งกายของสตรีมุสลิมและเพื่อศึกษาข้อมูลของศิลปะอิสลาม ซึ่งพบปัญหาในการวิจัย คือการค้นคว้าและเก็บข้อมูลศิลปะอิสลามนั้นมีความยากลำบาก เนื่องจากการค้นคว้าส่วนใหญ่นั้นมาจาก เว็บไซต์และข้อมูลที่ได้รับจะมีเพียงรูปภาพเป็นส่วนใหญ่จึงต้องนำข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆมาเรียบเรียง ให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด ทั้งนี้ได้ใช้ความพยายามและความตั้งใจในการศึกษาและเรียบเรียงข้อมูล ทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้

5.3.2 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและทางเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับ การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีมุสลิมและลักษณะต่างๆของศิลปะอิสลาม ที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษา ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลที่ยังไม่ได้มีการวิเคราะห์ แยกแยะ ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสับสนในการศึกษาข้อมูลนั้นๆ

5.3.3 เนื่องจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยเรียน เป็นหลักสูตรใหม่ ผู้วิจัยเห็นเวลา เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีน้อยจนเกินไป จึงทำให้ข้อมูลในการวิจัยไม่มีความแน่นมากพอ

บรรณานุกรม

โกวิท ซากิรุ ทะชะนี , 30 พฤษภาคม พ.ศ.2556,ศิลปะอิสลาม , สืบค้นเมื่อวันที่22 ธันวาคม พ.ศ. 2558

จาก http://ansorimas.blogspot.com/2013/05/blog-post_30.html

คุณเต๋ย 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554, การออกแบบเบื้องต้น สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2558,

จาก <http://forum.02dual.com/index.php?topic=1393.0>

ถาวร สายลือ ,7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546,ความสำคัญของการออกแบบ,สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2558,

จาก http://www.edu.nu.ac.th/wbi/355541/lesson_2.htm

ทรงยศ แวงหงส์ ,2กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ,เสน่ห์อิสฟาฮาน,สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2558

จาก<https://songyote.wordpress.com>

ธานี กุณพคุณ 2551,ประวัติความเป็นมาของการออกแบบ,สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2558,

จาก <https://www.gotoknow.org/posts/155218>

มนตรี เลากิตติศักดิ์ ,9 มิถุนายน พ.ศ. 2556 ,ความเกี่ยวข้องระหว่างสุนทรียศาสตร์กับศิลปะ สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2558

จาก, <http://lannaartist.rmutl.ac.th/index.php?md=content&id=233&jb=view>

หลักการออกแบบเสื้อผ้า,สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2558

จาก

http://www.nwvoc.ac.th/nwvoc/images/stories/teacher_working/chittima/unit_4.pdf

อารีลักษณ์ บุกน้อย, 15 มกราคม พ.ศ. 2551 ,เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย , สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2558

จาก <https://arreelak.wordpress.com>

Allalike-design วันศุกร์ ที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2553, ความหมายของการออกแบบ สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคมพ.ศ. 2558,

จาก <http://allalike-design.blogspot.com/2010/12/blog-post.html>

Admin ,14 พฤศจิกายน พ.ศ.2555 ,ประเภทของเนื้อหา ,สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2558,

จาก <http://www.withikarn.com>

Annisaa.com ,7 มีนาคม พ.ศ.2551,ข้อคิดในการเลือกที่พักแบบอิสลาม ,สืบค้นวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2558 ,

จาก

http://www.annisaa.com/index.php?option=com_content&task=view&id=28&itemid=3

Bcoms.net ,หลักการใช้สี,สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2558

จาก<http://www.comnetsite.com/photoshop-tip-4.php>

Knowledge108, 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 การแต่งกายผู้หญิงมุสลิมและผู้ชายมุสลิม ตามหลักอิสลาม สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2558 ,

จาก http://hu-knowledge108.blogspot.com/2013/02/blog-post_16.html

Promote Patana ,18 มีนาคม พ.ศ. 2557 ,องค์ประกอบทางการออกแบบ,สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2558 ,

จาก <http://fdesignbasis.blogspot.com/2014/03/3-element-of-design.html>

